

ISTEN SZUVERENITÁSA ÉS AZ EMBER FELELŐSSÉGE AZ ÜDVÖSSÉGBEN

SZABADOS ÁDÁM
Evangéliumi Keresztény Gyülekezet, Veszprém

1. Bevezetés

1.1. A VITÁK TÖRTÉNETE

1.1.1. Hagyományosan két teológiai nézet különböztethető meg az üdvösség, Isten szuverenitás és az ember felelőssége kérdésében, melyeket evangéliumi körökben a *kálvinizmus* és az *arminianizmus* címkével szoktak illetni.

ARMINIUS (REMONSTRÁNSOK) ÖT PONTJA:	A KÁLVINIZMUS ÖT PONTJA:
1. Szabad akarat (az ember képessége)	1. Teljes romlottság
2. Feltételes kiválasztás	2. Feltétel nélküli kiválasztás
3. Általános engesztelés	3. Korlátozott (személyre szóló) engesztelés
4. A Lélek munkája nem ellenállhatatlan	4. Ellenállhatatlan kegyelem
5. Az üdvösséget el lehet veszíteni	5. A szentek állhatatossága

1.1.2. A vita végighúzódik az egyház egész történetén.

1.1.2.1. Nagyobb viták az egyház történetében Isten szuverenitásával és az ember felelősségével kapcsolatban:

Szent Ágoston	Pelágusz
Gottschalk	a katolikus egyház
Wycliffe	félpelágiánus tendenciái
Luther	Erasmus
Dordrehti zsinat	remonstránsok
janzenisták	jezsuiták
Whitefield	Wesley
Nettleton	Finney

1.1.2.2. Ismert teológusok és keresztény vezetők egyik vagy másik oldalon (az egy oldalon állók között lényeges különbségek lehetnek):

Szent Ágoston	Origenész
Aquinói Szt. Tamás	Krízosztomosz
John Wycliffe	Pelágusz
Luther	Erasmus
Zwingli	Philip Melancton
Kálvin	Arminius
John Owen	Simon Episcopius
John Bunyan	Francois Fenelon
Károli Gáspár	Luis de Molina
Jonathan Edwards	Hugo Grotius
Blaise Pascal	William Laud
William Carey	John Wesley
C.H. Spurgeon	Charles Finney
Martyn Lloyd-Jones	Billy Graham
Francis Schaeffer	Chuck Smith
John Stott	I.H. Marshall
J.I. Packer	Stanley Grenz
John Piper	Clark Pinnock

1.1.3. A viták nem arról szóltak, hogy van-e az embernek felelőssége, hanem arról, hogy az üdvösség egyedül Isten kegyelmének tulajdonítható-e, és ilyen módon mindig megvalósul-e Isten akarata (monergizmus), vagy Isten és az ember együtt munkálkodása révén adatik, és ilyen módon Isten akarata nem mindig valósul meg (szünergizmus).

MONERGIZMUS	SZÜNERGIZMUS
az ember felelős	az ember felelős
az üdvösség egyedül Isten kegyelmétől függ, mert az ember a bűn foglya	az üdvösség Isten kegyelme és az ember együttmunkálkodása révén adatik
Isten akarata mindig megvalósul	Isten akarata nem mindig valósul meg

1.2. A TÉMA MEGKÖZELÍTÉSE

1.1. Bár segíthetnek a megértésben hitvallások, istenfélő teológusok írásai, vagy gondosan kidolgozott rendszerek, a kiindulási pontunk és egyedüli tekintélyünk ebben a kérdésben is a Szentírás.

„Akaratának azon titkait, amelyeket velünk közlendőnek tartott, az ő igéjében jelentette ki; s csak annyit tartott közlendőnek, amennyiről látta, hogy nekünk szükséges és hasznos.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, II/204. o.)

1.2. Isten szuverenitásának és az emberi felelősségnek a kérdése részben mindig is titok marad a számunkra, ezért emberi ésszel teljesen nem érthetjük meg a kettő kapcsolatát.

„Az eleve elrendelésről való vitatkozást, noha az magában véve is nehézkes dolog egy kissé, nagyon is zavarossá, sőt egészen veszedelmessé teszi az emberek kandisága, amelyet semmiféle korlátokkal sem lehet megszorítani annyira, hogy tiltott utakra ne tévedjen és a magasba ne törjön, s ha lehetne, Istennek semmi titkát sem hagyná meg, hanem mindent kikutatna és kimagyarázna. S mivel látjuk, hogy erre a vakmerőségre és istentelenségre sokan ráadják magukat, köztük olyanok is, akik különben nem rosszak, alkalmas módon figyelmeztetni kell őket arra, hogy e tekintetben mi az ő kötelességük. Először is hát azt jegyezzék meg, hogy ha az eleve elrendelést fürkészik, az isteni bölcsességnek legbensőbb részébe hatolnak, s ha valaki gondtalanul és vakmerően tör be ide, az nem találja meg azt, amivel kíváncsiságát kielégíthetné, hanem inkább olyan útoesztőbe bonyolódik, amiből épen nem találja meg a kivezető utat. Mert nem is illő dolog az, hogy az ember büntetlenül kutassa azokat, amiket Isten önmagában akart elrejtetni, és hogy bölcsességének magasztosságát (amelyet imádatni, nem pedig megértetni akart, hogy ez által is csodálatos legyen előttünk) épen az örökkévalóságból forgassa ki.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, II/203-4. o.)

1.3. Isten alapvető dolgokat jelentett ki az üdvösség okaival kapcsolatban, ezért nem szabad leegyszerűsítően összemosnunk állításokat, elhallgatnunk egyik vagy másik igazság jelentőségét, vagy az egész témát eleve minden szempontból érthetetlennek és homályosnak nyilvánítanunk.

„Hol marad – nem mondom, hogy a mértékletesség, Erasmusom – az Isten ígérének kijáró félelem és hódolat? Azt mondd, ne beszéljünk Isten ezen ígérééről, mert haszontalan dolog? Teremtőd tölled, a teremtménytől tanulja meg, hogy mit hasznos és mit haszontalan prédikálni? Továbbá – az úgymond – tudatlan Isten mindaddig nem is tudta, mit kéne tanítania, míg Te, az ő tanítója a megértés mértékét és feltételeit meg nem határoztad. Mintha Isten nem tudná, ha Te meg nem mondanád, hogy amit előírsz, az ebből a paradoxonból következik! Ha tehát Isten azt akarta, hogy ezt nyilvánosan tanítsuk az embereknek, de ami ebből következik, annak ne szenteljünk figyelmet, akkor ki vagy hát Te, aki ezt bárkinek is megtilthatnád?” (Luther: A szolgálai akarat, 38.o.)

„Az általunk tárgyalt antinómia csak egyike a Biblia számos antinómiájának. Biztosra vehetjük, hogy Isten elméjében és bölcsességében mindegyik feloldható, és reménykedhetünk benne, hogy a mennyben mi is megértjük majd őket. Addig azonban akkor járunk el bölcsen, ha minden esetben azonos hangsúlyt helyezünk mindkét látszólag ellentétes igazságra, olyan viszonyban elfogadva őket, amilyenbe maga a Biblia helyezi őket, és felismerve, hogy olyan rejtéllyel állunk szemben, amelynek megoldását ebben a világban nem remélhetjük. Ezt könnyű mondani, de nem könnyű megtenni, mivel az értelmünk nem szereti az antinómiákat. Szeretünk mindent szép, értelmes kis csomagokba rendezni, száműzve a rejtély minden látszatát, és mellőzve a levegőben lógó részleteket. Ezért hajlamosak vagyunk helytelen módon kiküszöbölni elménkből az antinómiákat: elkenődözni vagy elvetni egy igazságot egy másik igazság feltételezett érdekében vagy egy rendezettebb teológia kedvéért. Így van ez a jelen esetben is. Abba a kísértésbe esünk, hogy aláássuk és megcsonkítsuk az egyik igazságot a másik hangsúlyozásával: az ember felelőségét kiemelve kizárjuk Isten szuverenitását, vagy Isten szuverenitását leszögezve megsemmisítjük az ember felelőségét. Mindkét hibától óvakodnunk kell.” (J.I. Packer: Az evangélizáció és Isten szuverenitása, 25. o.)

„A titkok az Úréi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a fiainkéi mindörökké...” (5 Mózes 29,29)

2. Isten szuverenitása és az ember felelőssége

2.1. ISTEN SZUVERENITÁSA

2.1.1. Isten korlátlan ura az egész világnak, akaratának senki és semmi nem képes ellenállni.

„A mi Istenünk a mennyben van, megalkotott mindent, amit akart!” (Zsoltár 115,3)

„Azt monddod erre nekem: 'Akkor miért hibáztat mégis? Hiszen ki állhat ellene akaratának?’” (Róma 9,19)

„Ezt mondja megváltód, az Úr, aki az anyaméhben formált: Én, az Úr alkottam mindent, egyedül feszítettem ki az eget, magam tettem szilárdá a földet. A csalók jeleit semmivé teszem, és a varázslókat bolondokká, a bölcsüket meghátrálásra kényszerítem, leleplezem, hogy tudományuk boldonság. Én váltom valóra szolgálaim beszédét, és megvalósítom követeim tanácsát. Én mondom, hogy lakjanak Jeruzsálemben, és építsék fel Júda városait, mert helyreállítom romjait. Én mondom, hogy száradjon ki a mély tenger, és kiszáritom folyóidat.” (Ézsaiás 44,24-27)

„Én vagyok az Úr, nincs más, nincs isten rajtam kívül! Én öveztelek föl, noha nem ismertél. Hadd tudják meg napkelettől napnyugatig, hogy nincs más rajtam kívül, én vagyok az Úr, nincs más! Én alkottam a világosságot, én teremtettem a sötétséget, én szerzek bajt, én, az Úr, cselekszem mindezt.” (Ézsaiás 45,5-7)

„Tudom, hogy mindent megtehetsz, és nincs olyan szándékom, amelyet meg ne valósíthatnál. Ki merné elhomályosítani az örök rendet tudatlanul?” (Jób 42,2-3)

2.1.2. Isten mindent saját akarata és végzése szerint rendelt el, hogy az bekövetkezzék; és szentül és bölcsen fenntartja és kormányozza minden teremtményét és azok minden cselekedetét.

„Mindennek megszabott ideje van... Szépen megalkotott mindent a maga idejében, az örökkévalóságot is az emberi értelem elé tárta, de az ember mégsem képes felfogni Isten alkotásait elejétől végig, amelyeket megalkotott.” (Prédikátor 3,1.11)

„Őbenne lettünk örökösivé is, mivel eleve elrendeltettünk erre annak kijelentett végzése szerint, aki mindent saját akarata és elhatározása szerint cselekszik; hogy dicsőségének magasztalására legyünk, mint akik előre reménykednek a Krisztusban.” (Efézus 1,11-12)

„Az Úrnak minden útja igaz, és minden tette jóságos.” (Zsoltár 145,17)

„Ő Isten dicsőségének kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget...” (Zsidók 1,3)

„Ugye, a verébnek párja egy fillér, és egy sem esik le közülük a földre Atyátok tudtán kívül? Nektek pedig még a hajatok szálai is számon vannak tartva.” (Máté 10,29-30)

2.1.3. Üdvösségünk kérdése sem esik kívül Isten szuverén akaratán és szándékain.

„Ennek hallatára örvendeztek a pogányok, és magasztalták az Úr igéjét, és akik az örök életre választattak, mindnyájan hívóvé lettek.” (ApCsel 13,48)

„Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben. Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint... Őbenne lettünk örökösivé is, mivel eleve elrendeltettünk erre annak kijelentett végzése szerint, aki mindent saját akarata és elhatározása szerint cselekszik...” (Efézus 1,4-5.11)

„De ezt nem úgy értem, mintha Isten igéje erejét vesztette volna. Mert nem tartoznak mind Izraelhez, akik Izráeltől származnak, és nem mindnyájan Ábrahám gyermekei, akik az ő utódai, hanem amint meg van írva: 'Aki Izsáktól származik, azt fogják utódodnak nevezni.' Vagyis nem a testi származás szerinti utódok az Isten gyermekei, hanem az ígélet gyermekei számítanak az ő utódainak. Mert az ígélet szava ez: 'Abban az időben visszajövök, és fia lesz Sárának.' De nem csak ezt az esetet lehet említeni, hanem Rebekáét is, aki egytől fogant, a mi atyánktól, Izsáktól. Még ugyanis meg sem születtek gyermekei, és nem tettek semmi jót vagy rosszat, de hogy az Istennek kiválasztáson alapuló elhatározása érvényesüljön, ne a cselekedetek alapján, hanem az elhívó akarata szerint, megmondattott Rebekának, hogy 'a nagyobbik szolgálni fog a kisebbiknek', úgy, ahogyan meg van írva: 'Jákóbot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem.' Mit mondjunk tehát? Igazságtalan az Isten? Szó sincs róla! Hiszen így szól Mózeshez: 'Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.' Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené. Mert így szól az Írás a fáraóhoz: 'Éppen arra rendeltelek, hogy megmutassam rajtad hatalmamot, és hogy hirdessék nevemet az egész földön.' Ezért tehát akin akar, megkönyörül, akit pedig akar, megkeményít. Azt mondod erre nekem: 'Akkor miért hibáztat mégis? Hiszen ki állhat ellene akaratának?' Ugyan ki vagy te ember, hogy perbe szállsz az Istennel? Mondhatja-e alkotójának az alkotás: 'Miért formáltál engem ilyenre?' Nincs-e hatalma a fazekasnak az agyagon, hogy ugyanabból az agyagból az egyik edényt díszessé, a másikat pedig közönséggé formálja? Az Isten pedig nem haragját akarta-e megmutatni és hatalmát megláttatni, és nem azért hordozta-e türelemmel a harag eszközeit, amelyek pusztulásra készültek? Vajon nem azért is, hogy megláttassa dicsőségének gazdagságát az irgalom eszközein, amelyeket dicsőségre készített...?’ (Róma 9,6-23).

2.1.4. Isten lényéhez hozzátartozik az ő szuverenitása; megszűnne Isten lenni, ha teremtményei feletti korlátlan hatalmát bármi is korlátozhatná.

„A népek olyanok előtte, mint egy vízcsepp a vödörben, annyit érnek, mint egy porszem a mérlegserpenyőn, a szigetek egy homokszemnek számítanak. A Libánon fája nem elég a tűzre, állata nem elég az égőáldozathoz. A népek mind semmik előtte, pusztaság semmiségnek tartja őket. Kihez hasonlíthatnátok az Istent, és hogyan készíthetnétek el képmását?... Hát nem tudjátok, nem hallottátok, nem mondták el nektek régtől fogva, nem magyarázták el a föld alapozását? Az, aki ott trónol a föld pereme fölött, melynek lakói csak sáskáknak tűnnek, az eget fátyolként teríti ki, kifeszíti, mint lakósátrat. Semmióé teszi a fejedelmeket, a föld bíráit megsemmisíti. Alig ültették el, alig vetették el őket, alig vert gyökeret törzsük a földben, ő csak rájuk fúj, és kiszáradnak, elragadja őket, mint szélvész a polyvát. Kihez hasonlíthatnátok engem, kivel mérhetnétek össze? – mondja a Szent. Tekintetek a magasba, és nézzétek: ki teremtette az ott levőket? Előhívja seregüket szám szerint, néven szólítja mindnyájukat. Olyan hatalmas és erőteljes, hogy egy sem mert hiányozni. Miért

mondod ezt Jákób, miért beszélsz így Izráel: Rejtve van sorsom az Úr előtt, nem kerül ügyem Isten elé. Hát nem tudod, hogy örökkévaló Isten az Úr? Ő a földkerekség teremtője, nem fárad el, és nem lankad el, értelme kifürkészhetetlen.” (Ézsaiás 40,15-18.21-28)

„Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai! Ugyan 'ki értette meg az Úr szándékát, vagy ki lett az ő tanácsadója? Vagy ki előlegezett neki, hogy vissza kellene fizetnie?' Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Róma 11,33-36).

2.2. AZ EMBER FELELŐSSÉGE

2.2.1. Az ember felelős lény, ami azt jelenti, hogy egyszer felelnie kell majd tetteiért Isten előtt.

„Ha semmibe vettem szolgálóm vagy szolgálóm igazát, amikor perük volt ellenem, mitévő lennék, ha rám támadna Isten, mit felelnék neki, ha számon kérné?” (Jób 31,14)

„De mondom nektek, hogy minden haszontalan szóról, amelyet kimondanak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján...” (Máté 12,36)

„Tehát mindegyikünk maga fog önmagáról számot adni az Istennek.” (Róma 14,12)

„Nincsen olyan teremtmény, amely rejtve volna előtte, sőt mindenki mezítelen és fedetlen az ő szeme előtt. Neki kell számot adnunk.” (Zsidók 4,13)

„Bízzatok vezetőitekben, és hallgassatok rájuk, mert ők vigyáznak lelketekre úgy, mint akik erről számot is adnak. Hadd tegyék ezt örömmel és ne sóhajtozva, mert ez nem válnék javatokra.” (Zsidók 13,17)

„De számot fognak adni annak, aki készül ítélni élőket és holtakat.” (1 Péter 4,5)

2.2.2. Az emberi felelősség alapjaihoz tartozik teremtmény voltunk, ismeretünk, erkölcsi felelősségünk, és az Isten dicsőségével kapcsolatos megbízatásunk a jó sáfárságra.

2.2.2.1. teremtmény voltunk:

„Nincsen olyan teremtmény, amely rejtve volna előtte, sőt mindenki mezítelen és fedetlen az ő szeme előtt. Neki kell majd számot adnunk.” (Zsidók 4,13)

2.2.2.2. ismeretünk:

„Az a szolga, aki ismerte ura akaratát, és nem fogott hozzá teljesítéséhez, vagy nem cselekedett verést érdemlő dolgokat, az kevés verést kap. Akinek sokat adtak, attól sokat kívánnak, és akire sokat bíztak, attól többet kérnek számon.” (Lukács 12,47-48)

„Isten ugyanis haragját nyilatkoztatja ki a mennyből az emberek minden hitetlensége és gonoszsága ellen, azok ellen, akik gonoszságukkal feltartóztatják az igazságot. Mert ami megismerhető az Istenből, az nyilvánvaló előttük, mivel Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Ami ugyanis látható belőle: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható. Ennélfogva nincs mentségük...” (Róma 1,18-20)

2.2.2.3. erkölcsi felelősségünk:

„Mert mindenkinek cselekedetei szerint fog megfizetni: azoknak, akik állhatatosan jót cselekedve törekszenek dicsőségre, megbecsülésre, és halhatatlanságra, örök életet ad; azoknak pedig, akik viszálykodók, akik ellenállnak az igazságnak, és a hamiságot követik, haraggal és bosszúállással fizet majd.” (Róm 2,6-8)

„...megítéltetett mindenki cselekedetei szerint.” (Jelenések 20,13)

2.2.2.4. az Isten dicsőségével kapcsolatos megbízatásunk a jó sáfárságra:

„...Egy nemes ember távoli országba utazott, hogy királyi méltóságot szerezzen magának, s úgy térjen vissza. Hívatta tíz szolgáját, átadott nekik tíz minát, és azt mondta nekik: Kereskedjete, amíg vissza nem jövök...” (Lukács 19,11-27)

„...Ennélfogva nincs mentségük, hiszen megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istenként, hanem hiábavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és értetlen szívük elsötétedett.” (Róm 1,20-21)

„Mert nincs különbség: mindenki vétkezett, és hiával van az Isten dicsőségének.” (3,23)

„Haragra lobbantak a népek, de eljött a te haragod és a halottak felett való ítélet ideje, hogy megadd a jutalmat szolgálóidnak, a prófétáknak és a szenteknek; és azoknak, akik félik a te nevedet, a kicsiknek és a nagyoknak, hogy elpusztítsd azokat, akik pusztítják a földet.” (Jelenések 11,18)

2.2.3. Az utolsó ítélet és az örökkévaló büntetés az emberi felelősség leghatalmasabb bizonyítékai. Az ember cselekedeteinek és döntéseinek valódi és örökkévaló jelentőségük van.

„Örvendezz, ifjú, míg fiatal vagy, légy jókedvű ifjúságod idején, és élj szíved vágya szerint, ahogy jónak látod! De tudd meg, hogy mindezekért Isten megítél téged!”; „Mindezt hallva a végső tanulság ez: Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert ez minden embernek kötelessége. Mert Isten megítél minden tettet, minden titkolt dolgot, akár jó, akár rossz az.” (Prédikátor 11,9; 12,13-14)

„...könyvek nyitattak ki ...a halottak a könyvekbe írottak alapján ítéltettek meg cselekedeteik szerint.” (Jelenések 20,12)

3. Az ember felelőssége az üdvösségben

3.1. CSELEKEDETEINK ALAPJÁN LESZÜNK MEGÍTÉLVE

3.1.1. Minden embernek számot kell adnia Istennek mindarról, amit életében gondolt, mondott vagy cselekedett (1. 2.2.).

„Sőt arra is adott neki hatalmat, hogy ítéletet tartson, mert ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok ezen, mert eljön az óra, amelyben mindazok, akik a sírban vannak, meghallják az ő hangját, és kijönnek. Akik a jót tették, az életre támadnak fel; akik pedig a rosszat cselekedték, az ítéletre támadnak fel.” (János 5,27-29)

„De mondom nektek, hogy minden haszontalan szóról, amelyet kimondanak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján...” (Máté 12,36)

„...megítéli Isten az emberek rejtett gondolatait az én evangéliumom szerint Krisztus Jézus által.” (Róma 2,16)

„Egyáltalában ne ítéljetek azért addig, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és nyilvánvalóvá teszi a szívek szándékait, és akkor mindenki Istentől kapja meg a dicséretet.” (1 Korinthus 4,5)

3.1.2. Nem csak arról kell számot adnunk Isten előtt, hogy hittünk-e Jézusban, mint Megváltónkban. Az emberiség jelentős hányadának erre soha nem volt lehetősége, de ez nem szünteti meg Isten előtti felelősségüket. Minden ember azért felel, amit Istenről és törvényéről tudott, és amit ennek alapján cselekedett.

„Mert Isten nem személyválogató. Akik ugyanis törvény ismerete nélkül vétkeztek, a törvény nélkül vesznek el, és akik a törvény ismeretében vétkeztek, azok a törvény alapján kapják meg majd az ítéletet. Hiszen nem a törvény hallgatói igazak Isten előtt, hanem a törvény megtartói fognak megigazíttatni. Mert amikor a pogányok, akik nem ismerik a törvényt, természetes eszük szerint cselekszik azt, amit a törvény követel, akkor ezek a törvény nélküliek önmaguknak szabnak törvényt. Ezzel azt bizonyítják, hogy a törvény cselekedete be van írva a szívükbe. Erről lelkiismeretük és egymást vádló vagy éppen védő gondolataik együtt tanúskodnak majd, azon a napon, amelyen megítéli Isten az emberek rejtett gondolatait az én evangéliumom szerint Krisztus Jézus által.” (Róma 2,11-16)

3.1.3. Cselekedetei alapján egyetlen ember sem üdvözülhet. A cselekedeteink, mivel mindannyian vétkeztünk, csak arra elégségesek, hogy megalapozzák bűnösségünket és ítéletünket.

„Tudjuk pedig, hogy amit a törvény mond, azt a törvény alatt élőknek mondja, hogy elnémuljon minden száj, és az egész világot Isten ítélje meg. Mert a törvény cselekedeteiből nem fog megigazulni egyetlen halandó sem öelötte. Hiszen a törvényből csak a bűn felismerése adódik... Mert nincs különbség: mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének.” (Róma 3,19-20.22-23)

3.2. CSELEKEDETEINK ELŐIDÉZŐJE A SZÍVÜNK

3.2.1. Cselekedeteinkért felelősek vagyunk, mert azok saját szívünkől jönnek elő.

„Csalárdabb a szív mindennél, javíthatatlan; ki tudná kiismerni?!” (Jeremiás 17,9)

„Ha jó a fa, jó a gyümölcse is, ha rossz a fa, rossz a gyümölcse is. Mert gyümölcseről lehet megismerni a fát. Viperák fajtája! Hogyan szólhatnátok jót gonosz léteketre? Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj. A jó ember jó kincséből hoz elő jót, a gonosz ember gonosz kincséből hoz elő gonoszt. De mondom nektek, hogy minden haszontalan szóról, amelyet kimondanak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján: mert szavaid alapján mentenek fel, és szavaid alapján marasztalnak el téged.” (Máté 12,33-37)

3.2.2. Nincs teljesen szabad és semleges akarat, mert szándékaink és döntéseink előidézője mindenekelőtt saját szívünk (mely soha nem teljesen semleges). Ez cselekedeteinkért való felelősségünk legfőbb alapja.

„Nem gondoltok arra, hogy minden, ami bemegy a szájon, a gyomorba jut, és az árnyékszékbe kerül? Ami azonban kijön a szájból, az a szívből származik, és az teszi tisztátalanná az embert. Mert a szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúskodások és az istenkáromlások. Ezek teszik tisztátalanná az embert. De az, hogy mosdatlan kézzel eszik, nem teszi tisztátalanná az embert.” (Máté 15,17-20)

„Ami az emberből előjön, az teszi tisztátalanná. Mert belülről, az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaságok, lopások, gyilkosságok, házasságtörések, kapzsiságok, gonoszságok; valamint csalás, kicsapongás, irigység, istenkáromlás, gőg, esztelenség. Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek; s ezek teszik tisztátalanná az embert.” (Márk 7,20-23)

„Mert Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál, és áthatol az elme és a lélek, az ízületek és a velők szétválásáig, és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (Zsidók 4,12)

„én vagyok a vesék és a szívek vizsgálója, és megfizetek mindnyájatoknak cselekedeteitek szerint” (Jel 2,23)

3.2.3. Üdvösségünkhöz elsődlegesen szívünknek kell megváltoznia, mert onnan indul ki még a hit is.

„Akkor ezt mondta Sámuel Izráel egész házának: Ha tiszta szívből akartok megtérni az ÚRhoz, akkor távolítsátok el magatok közül az idegen isteneket és Astartékat. Ragaszkodjatok szívből az ÚRhoz, egyedül neki szolgáljatok, akkor majd megment benneteket a filiszteusok kezéből.” (1 Sámuel 7,3)

„De az ÚR ezt mondta Sámuelnek: Ne tekints a megjelenésére, se természetes növéseire, mert én megvetem őt. Mert nem az a fontos, amit lát az ember. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az ÚR azt nézi, ami a szívben van.” (1 Sámuel 16,7)

„Ha majd vétkeznek ellened, mert nincs ember, aki ne vétkeznék, és megharagszol rájuk, kiszolgáltatod őket ellenségeiknek, és azok fogságba hurcolják őket az ellenség földjére, messzire vagy közelre, de aztán szívből megtérnek azon a földön, ahova fogságba vitték őket, ha megtérnek és így könyörögnek hozzád azoknak a földjén, akik fogságba vitték őket: Vétkeztiünk, bűnt követtünk el, gonoszul cselekedtünk! - ha tehát teljes szívükből és teljes lelkükből megtérnek hozzád ellenségeik földjén, akik fogságba vitték őket, és imádkoznak hozzád országuk felé fordulva, amelyet őseiknek adtál, a város felé, amelyet kiválasztottál, és e ház felé, amelyet neved tiszteletére építettem, te hallgasd meg imádságukat és könyörgésüket lakóhelyedről, a mennyből és pártold ügyüket!” (1Királyok 8,46-49)

„Lásd, én bűnben születtem, anyám vétékben fogant engem. Te pedig a szívben levő igazságot kedveled, és a bölcsesség titkaira tanítasz engem. Tisztíts meg izsóppal, és tiszta leszek, moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a hó.” (Zsoltárok 51,7-9)

„Mert nem az részesül dicséretben, aki külsőleg zsidó, aki testén külsőleg van körülmetélve, hanem az részesül dicséretben - mégpedig nem emberektől, hanem Istentől -, aki belsejében zsidó, aki nem betű szerint, hanem szívében a Lélek által van körülmetélve.” (Róma 2,28-29)

„Mert szívvel hiszünk, hogy megigazoljunk, és szájjal teszünk vallást, hogy üdvözüljünk.” (Róma 10,10)

3.3. NEKÜNK KELL MEGTÉRNÜNK

3.3.1. Isten azt parancsolja az embereknek, hogy térjenek meg hozzá és higgyenek Jézus Krisztusban.

„Ettől fogva kezdte Jézus hirdetni: 'Térjete meg, mert elközelített a mennyek országa.'” (Máté 4,17)

„Menjete el szerte az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek. Aki hisz, és megkeresztelkedik, üdvözül, aki pedig nem hisz, elkárhozik.” (Márk 16,15-16)

„...hirdetni kell az ő nevében a megtérést és a bűnbocsánatot minden nép között, Jeruzsálemtől kezdve.” (Lukács 24,47)

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János 3,16)

„Amikor meghallották ezt az apostolok, Barnabás és Pál, ruhájukat megszagatva a sokaság közé futottak, és így kiáltottak: 'Emberek, miért teszitek ezt? Mi is hozzátok hasonló emberek vagyunk, és azt az evangéliumot hirdetjük nektek, hogy ezekből a hiábavaló dolgokból térjete meg az élő Istenhez, aki teremtette az eget és a földet, a tengert és mindent, ami bennük van.'” (ApCsel 14,15)

„A tudatlanság időszakait ugyan elnézte Isten, de most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg.” (ApCsel 17,30)

„Azért küldelek el, hogy nyisd meg a szemüket, hogy a sötétségből a világosságra, és a Sátán hatalmából az Istenhez térjenek; hogy az énbennem való hit által megkapják bűneik bocsánatát, és örökséget nyerjenek azok között, akik megszenteltettek.” (ApCsel 26,18)

„Ez a Jézus Krisztus a mi Urunk, aki által kegyelmet és apostolságot kaptunk arra, hogy az ő nevéért hitre és engedelmességre hívjunk fel minden népet...” (Róma 1,4-5)

3.3.2. A megtérés az, amikor a bűnös ember megbánva a bűneit Istenhez fordul, és hisz Jézus érdemeiben. Ez tehát az ember döntése és felelőssége. Ez még akkor is így van, ha Isten az, aki megadja a megtérést (ApCsel 11,18; 2Tim 2,25).

„Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: 'Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?' Péter így válaszolt: 'Térjete meg, és keresztelkedjete meg valamennyien Jézus Krisztus nevében, bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát.'” (ApCsel 2,37-38)

3.3.3. Ennek fényében az evangélium hirdetésekor hivatkoznunk kell az emberek felelősségére, döntésre kell őket felszólítanunk, világossá kell tennünk, hogy nekik kell megtérniük Istenhez és hinniük az evangéliumban.

„Még más szavakkal is lelkükre beszélt, és így kérlelte őket: 'Szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől!'.” (ApCsel 2,40)

„Erre az világosságot kért, berohant, és remegve borult Pál és Szilász elé; majd kivezette őket, és ezt kérdezte: 'Uraim, mit kell cselekednem, hogy üdvözljek?' Ők pedig így válaszoltak: 'Higgy az Úr Jézusban, és üdvözlösz mind te, mind a te házad népe!'.” (ApCsel 16,29-31)

3.4. A SZABAD AKARATTAL KAPCSOLATOS METAFIZIKAI PROBLÉMA

3.4.1. A szabad akarattal kapcsolatos metafizikai probléma az, hogy az ember szabadsága összeegyeztethető-e Isten szuverenitásával.

3.4.1.1. Monergisták szerint Isten szuverenitása összeegyeztethető az ember szabadságával, bár a kető kapcsolatát nem teljesen értjük.

„Isten szuverenitását és az ember felelőségét ugyanaz a Biblia egymás mellett tanítja, sőt, néha ugyanabban a szakaszban. Tehát mindkettőt ugyanaz az isteni tekintély garantálja számunkra, ezért mindkettő igaz. Ebből következik, hogy együtt kell ragaszkodnunk hozzájuk, és nem szabad kijátszanunk egyiket a másik ellen. Az ember felelős és erkölccsel rendelkező személy, ugyanakkor Isten irányítása alatt áll; az ember isteni irányítás alatt áll, ugyanakkor felelős és erkölccsel rendelkező személy. Isten szuverenitása valóság, és az ember felelősége is az.” (J.I. Packer: Az evangélizáció és Isten szuverenitása, 23. o.)

„Isten, az ő akaratának legbölcsebb és legszentebb tanácsa szerint, öröktől fogva, szabadon és megváltoztathatatlanul parancsolta meg bármi bekövetkező felől, hogy megtörténjék. Ezáltal azonban mégsem szerzője a bűnnek, nem is kényszeríti a teremtményeit, hogy azok akaratuk ellenére cselekedjenek, és a másodlagos okok szabadságát vagy lehetőségét sem veszi el, hanem inkább megerősíti.” (Westminsteri hitvallás)

3.4.1.2. Szünergisták szerint Isten szuverenitása nem egyeztethető össze az ember szabadságával, ezért vagy az ember nem szabad (ezt a lehetőséget szünergisták elutasítják), vagy Isten szuverenitása nem terjed ki az ember szabad döntéseire.

„A szabadságnak ez a felfogása azt jelenti, hogy még Isten sem rendelheti el, hogy szabad teremtményei mit válasszanak. Mert amint ezt tenné, nem lennének többé szabadok. Ha tehát Isten arra szánta magát, hogy szabad teremtményeket alkot, akkor szabadságuk 'ára' az a kockázat, hogy rossz vagy gonosz döntéseket hoznak. Még egy mindenható Istennek is együtt kell élnie ezzel a kockázattal.” (M. R. Talbot in Piper-Taylor-Helseth (szerk.): Beyond the Bounds, 86. o.)

A „libertárius” szabad akarat hívei közül sokan nem csak Isten szuverenitásának, hanem Isten előre tudásának tagadásához is eljutottak (C. Pinnock, R. Rice, J. Sanders, W. Hasker, D. Basinger: The Openness of God). *Ha az emberi akarat annyira szabad, hogy Isten semmilyen módon nem határozza azt meg – mondják –, akkor Isten nem képes az emberi döntéseket előre látni sem, amíg azok meg nem történnek.*

3.4.2. A szabad akaratnak kétféle filozófiai/teológiai felfogása létezik: „kompatibilis” és „inkompatibilis” („libertárius”) szabad akarat.

3.4.2.1. „Kompatibilis” szabad akarat (monergisták ezt vallják):

„Kompatibilisták szerint az ember szabadon cselekedhet akkor is, ha a cselekedete Isten által meghatározott. Kompatibilisták számára akkor számít egy cselekedet szabadnak, ha a cselekvő önként, belülről és szándékosan teszi, anélkül, hogy kívülről bármi is kényszerítené erre; bár ezek a cselekedetek az illető vágyai alapján akár előre láthatóak is lehetnek.” (T. Tiessen: Who Can Be Saved, 483. o.)

3.4.2.2. „Inkompatibilis” („libertárius”) szabad akarat (szünergisták ezt vallják):

„Az inkompatibilista nézet szerint az ember nem szabadon cselekedszik, ha a cselekedete Isten által meghatározott... A libertárius szabadság az a szabadság, amikor valóságos lehetősége van annak, hogy ugyanazon külső és belső körülmények között az ember legalább két különböző döntést hozhasson.” (T. Tiessen: Who Can Be Saved, 484. o.)

3.4.3. Melyik szabadság egyeztethető össze az ember felelősségével?

3.4.3.1. Szünergisták szerint ha az embernek nincsen „libertárius” szabad akarata, akkor nem felelős tetteiért.

„Az ok-okozati meghatározottság összeegyeztethetetlen az erkölcsi felelősséggel.” (David Hunt in Beilby-Eddy (szerk.): Divine Foreknowledge: Four Views, 199. o.)

„[A libertáriusok kérdése:] Hogy lehet helyes dicsérni vagy hibáztatni valakit önkéntes cselekedetért, ha ugyanakkor döntésének Istentől való eleve elrendelése azt jelenti, ahogy a kompatibilista felfogás vallja, hogy nem is választhatott volna máshogyan?” (M. R. Talbot in Piper-Taylor-Helseth (szerk.): Beyond the Bounds, 102. o.)

3.4.3.2. Monergisták szerint éppen a szabadság „libertárius” értelmezése kérdőjelezi meg az emberi felelősséget.

Ha az ember akarata ténylegesen semleges lenne, nem tudnánk dönteni. Ha mégis döntenénk, de szívünk nem határozná meg döntésünket (vagyis nem lenne ok-okozati összefüggés szívünk állapota és vágyai valamint döntésünk között), akkor döntésünkért nagyjából annyira (nem) lennénk felelősek, mintha véletlenül esett volna választásunk az adott dologra.

(Alice egy kereszteződéshez érve megkérdezte a fán vigyorgó Cheshire-i macskát: „Melyik irányt válasszam?”. „Hová mész?” – így a macska. „Nem tudom.” – mondta Alice. „Akkor teljesen mindegy.” – válaszolta a macska. /Lewis Carroll: Alice csodaországban/)

3.5. A SZABAD AKARATTAL KAPCSOLATOS MORÁLIS PROBLÉMA

3.5.1. A szabad akarattal kapcsolatos morális probléma az, hogy az ember a bűneset után is képes-e a jó cselekvésére és a megtérésre?

3.5.1.1. A szünergista nézetek hívei szerint az ember a bűneset után is képes a jó cselekvésére és arra, hogy megtérjen és higgyen. Lehet, hogy ehhez szüksége van Isten segítségére, de együtt tud működni Istennel, és Isten segítése csak az ő együttműködése révén lehet sikeres.

3.5.1.2. A monergista nézetek hívei szerint az ember a bűneset után is rendelkezik „kompatibilis” szabad akarattal, de ez az akarat a bűn hatalma alá került, ezért nem képes a jót tenni, és nem képes Istenhez sem megtérni és az evangéliumban hinni.

3.5.2. A monergista felfogás szerint az akarat szolgátságának nem metafizikai, hanem morális okai vannak.

3.5.2.1. Isten az embert szabad akarattal teremtette. Az akarat és a választás képessége az ember teremtettségéből fakadó képessége. Ember voltunk nemessége, hogy képesek vagyunk morális döntésekre, és ezekért a döntéseinkért felelősek vagyunk.

„E kiváló adományokkal volt az ember megáldva az ő első állapotában úgyannyira, hogy az ész, értelem, okosság, ítélőképesség nem csak a földi élet kormányzására volt elegendő, hanem ezek segítségével felemelkedett Istenig és az örök boldogságig. Aztán úgy rendelte Isten, hogy a lélek képességeihez a választás is hozzájáruljon. (...) Ebben a tökéletességben az embernek olyan szabad akarata volt, mellyel ha akarta volna, az örök életet is elnyerhette volna...” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, I/180. o.)

3.4.3.2. Az akarat a bűneset következtében a bűn hatalma alá került, ezért morális értelemben nem szabad többé.

„Így az ember számára csak olyan szabad akarat marad, ha ugyan szabad ezt eként nevezniünk, aminőt egyebükt ír le, amely sem Istenhez meg nem térhet, sem Istenben meg nem állhat, hanem

csak a kegyelem által s amit meg tud tenni, azt a kegyelem folytán tudja megtenni.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, I/290. o.)

3.4.3.3. Az akarat szolgaságának nem külső, hanem belső okai vannak: nem kényszerből, hanem szükségyszerűségből vétkezünk.

„...a megkülönböztetésnek lényegét abban foglaljuk össze, hogy az ember, miután az eset folytán megromlott, akarva vétkezik ugyan, nem akaratlanul, vagy kényszerből; szíve hajlandó érzületéből s nem erőszakos kényszerítés folytán; saját szenvedélyének hatása alatt, nem külső kényszerből; természete azonban oly megromlott, hogy egyébre nem indulhat, egyebet nem cselekedhet, csupán csak gonoszt. Ha ez igaz, akkor világosan ki van mondva, hogy az ember a vétkezés szükségyszerűségének bizonyára alá van vetve... [Bernátot idézve:] Így az akarat nem tudom minő fonák s csodálatos módon, midőn a bűn miatt hitványabbá változik, szükségét szül, hogy se a szükség - mivel önkéntes - ne menthesse az akaratot, se az akarat - mivel megcsalatott - ki ne zárhassa a szükségyszerűséget. Mert ez a szükség bizonyos tekintetben önkéntes.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, I/276. o.)

3.5.2. Ha az ember morális problémája olyan súlyos, ahogy monergisták állítják, a „libertárius” szabad akarat lehetetlenné tenné az üdvözülést.

3.5.2.1. A „libertárius” szabad akarat nem teszi lehetővé, hogy Isten kegyelme beavatkozzon és az akaratot más irányba fordítsa, ezért az ember megmarad „halott” állapotában, hiszen „*nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent*” (Róma 3,11).

3.5.2.2. Ha az ember akarata a bűn szolgaságában van, egyedül Isten ellenállhatatlan kegyelme képes legyőzni ellenállását és újra szabaddá tenni a bűn fogságától.

3.5.3. A valódi bibliai szabadság az, amikor Isten győzedelmes kegyelme által az akarat megszabadul a bűn hatalmából.

„...hiszen az emberi akarat nem érheti el a kegyelmet szabadság által, hanem sokkal inkább a szabadságot érheti el a kegyelem által” (Augusztinus; idézet Osterhaven: Az egyház hite c. könyvéből, 102. o.)

„Jaj, hol volt annyi időn keresztül akaratom szabadsága? Micsoda mély és titkos rejtekből került most egy pillanat alatt elő, hogy behajtsa nyakamat szelíd igádba, s hátamra rakja könnyű terhedet, én Krisztus Jézusom, segítóm és megváltóm?! Milyen édesen elvagyok én immár hiábavaló élvezetek nélkül, s akiktől féltem elszakadni, azokat íme, öröm volt szétbocsájtanom, mert kiszórtad őket bensőmből, igazi és legfőbb gyönyörűségünk; kiszórtad s beléptél helyükbe. Minden élvezetnél édesebb vagy, nem ugyan test és vér szerint; minden fénynél ragyogóbb, minden titoknál bensőségesebb, minden dicsőségnél magasabb vagy az emberi léleknek, kivéve azokat, akik önmagukkal töltekeznek. Szabad volt immár a lelkem, ment a nagyravágyás, vagyon, a kéjtelenség és bűnös vágyakozás maró gondjaitól, s már szálltak első hangjaim feléd, Uram, Istenem, fényességem, kincsem és üdvösségem.” (Szen Ágoston vallomásai, 217-8. o.)

4. Az ember teljes romlottsága

4.1. A KÉRDÉS JELENTŐSÉGE

4.1.1. Ha nem látunk tisztán a problémát illetően, nem fogunk tisztán látni a megoldással kapcsolatban sem.

„Ha valaki a bűnről hiányos vagy komolytalan elképzeléseket táplál, az az üdvösségre vezető útról is hibásan fog gondolkodni.” (W.J. Seaton: A kálvinizmus öt pontja, 10. o.)

„Ha téves a diagnózis, téves lesz a gyógykezelés is. Amennyiben tévesek az elképzeléseink az emberi természet romlottságáról, akkor annak nagyszerű gyógyszeréről és kezeléséről is hibásan fogunk vélekedni.” (idézet R.C. Ryle-től in Seaton: A kálvinizmus öt pontja, 10. o.)

4.1.2. Az ember romlottságáról alkotott nézetünk meghatározza azt, ahogy Isten kegyelméről és az evangélizációs módszerekről gondolkodunk.

„...a lelkek megnyerésének feladatát a puritánok ama tudat felügyelete mellett látták el, hogy a bűnbeesett ember a maga erejéből nem fordulhat Istenhez, és erre az evangélizátor ereje sem készítheti. A puritán álláspont szerint csak Isten – Igéje által a Szentlélek – vezetheti a bűnösöket hitre, és teszi ezt nem a mi megrendelésünkre, hanem az ő szabad szándéka szerint. Evangélizációs gyakorlatunkat, mondanák a puritánok, ezzel az igazsággal kell összehangolnunk. A más tanításból következő cselekvésmódok elfogadhatatlanok. A puritán álláspont minden kétséget kizáróan biblikusnak látszik, és ...nagy jelentősége van öröklött evangélizációs hagyományunk mai megreformálására nézve. Belőle először is az következik, hogy a 'döntéseket' kiváltó lélektani nyomásgyakorlás eszközeit kerülni kell, mert ezekkel valójában önhitt kísérletet tennénk arra, hogy behatoljunk a Szentlélek felségterületére. Továbbá az is következik a puritán felfogásból, hogy az ilyen eszközök kiiktatásával nem veszítünk semmit, hiszen amúgy sem tudnak hozzájárulni az evangélizációs igehirdetés hatékonyságához. Sőt, hosszútávon el is térítik azt, mert bár a szakszerűen alkalmazott lélektani nyomás kiválthatja a 'döntés' külsőleges formáját, újjászületéshez, szóbeli megváltozáshoz nem vezet, és amikor a 'döntés' megkopik, kiderül, hogy a döntés meghozói szívükben igazában megkeményedtek és az evangéliumot elutasítják. Az ilyen erőltetett-erőltető taktika csak árt, talán felmérhetetlen károkat tesz az emberek lelkében. Ebből az is következik, hogy a gyors evangélizáció nem lehet érvényes választási lehetőségünk. Az evangélizációt tehát úgy kell felfognunk, mint amelyben Isten szolgálja hosszú távú oktatásra és tanításra vállalkozik, egyszerűen arra törekszik, hogy híven közvetítse és az emberek életére alkalmazza az evangéliumi üzenetet, azt pedig az Istenre bízva, hogy emez üzenet által a Szentlélek a maga módján és a maga iramában hitre vezesse az embereket.” (J.I. Packer: A megújulás teológiája, 215-216. o.)

4.1.3. Ha nem látjuk a bűn problémájának mélységét, nem fogjuk látni Isten kegyelmének mélységét és dicsőségét sem.

„De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetétért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt – kegyelemből van üdvösségetek! ...Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Efézus 2,4-5.8-9)

4.2. MIT JELENT AZ EMBER TELJES ROMLOTTSÁGA

4.2.1. A bűn az ember minden cselekedetét áthatja, életének minden részét, szívének minden porcikáját megrontja és Isten előtt tisztátalanná teszi.

„Mindnyájan olyanok lettünk, mint a tisztátalanok, minden igazságunk olyan, mint a szennyes ruha. Elhervadunk mindnyájan, mint a falevél, bűneink elsodornak bennünket, mint a szél.” (Ézsaiás 64,5)

„Csalárdabb a szív mindennél, javíthatatlan, ki tudná kiismerni?!” (Jeremiás 17,9)

„Mi tehát az igazság? Különbek vagyunk? Egyáltalában nem! Hiszen előbb már kimondtuk azt az ítéletet, hogy zsidók is, görögök is mind bűnben vannak, amint meg van írva: 'Nincsen igaz ember egy sem, nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent. Mind elhajlottak, valamennyien megromlottak, és nincsen, aki jót tegyen, nincs egyetlen egy sem. Nyitott sír a torkuk, nyelvükkel ámtának, kígyóméreg az ajkukon; szájuk átokkal és keserűséggel van tele. Lábuk gyors a vérontásra, romlás és nyomorúság jár a nyomukban, és a békesség útját nem ismerik: Isten félelmével nem tördnek.” (Róma 3,9-18)

4.2.2. A bűn olyan mértékben megrontotta az emberi természetet, hogy az ember nem képes saját cselekedeteivel Isten tetszését elnyerni, a bűn foglya, akarva és belső kényszer hatására vétkezik, és Isten közbeavatkozása nélkül nem képes Istenhez fordulni.

„Bizony, bizony, mondom néktek, hogy aki bűnt cselekszik, a bűn szolgálója.” (János 8,34)

„Senki sem jöhet énhozzám, ha nem vonzza őt az Atya, aki elküldött engem.” (János 6,44)

„...a test törekvése ellenségeskedés Istennel, mert az Isten törvényének nem veti alá magát, és nem is tudja magát alávetni.” (Róma 8,7)

„Titeket is életre keltett, akik halottak voltatok vétkeitek és bűneitek miatt, amelyekben egykor éltek e világ életmódja szerint; igazodva a levegő birodalmának fejedelméhez, ahhoz a lélekehez, amely most az engedetlenség fiaiban működik. Egykor mi is mindnyájan közöttük éltünk testünk kívánságaival, követtük a test és az érzékek hajlamait, és a harag fiai voltunk emberi természetünk szerint, éppenúgy, mint a többiek. De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetéért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt - kegyelemből van üdvösségetek!” (Efézus 2,1-5)

4.2.3. A bűnös ember akarata csak abban az értelemben szabad, hogy saját szívének a szándékait fejezi ki, de abban az értelemben nem szabad, hogy képes lenne Istennek tetsző életet élni, megtérni és Krisztust választani.

„Viperák fajzata! Hogyan szólhatnátok jót gonosz léteketre? Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.” (Máté 12,34)

„A jó ember szíve jó kincséből hozza elő a jót, és a gonosz ember a gonoszból hozza elő a gonoszt. Mert amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.” (Lukács 6,45)

„’A lélek az, aki életre kelt, a test nem használ semmit: azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: lélek és élet. De vannak közöttetek néhányan, akik nem hisznek.’ Mert Jézus kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és ki az, aki el fogja árulni őt. És így folytatta: ’Ezért mondtam nektek, hogy senki sem jöhet hozzám, ha nem adta meg ezt neki az Atya.’” (János 6,63-65)

4.2.4. Az embert teljes romlottsága méltóvá teszi az ítéletre.

„Hallottátok, hogy megmondatott a régieknek: Ne ölj! Mert aki öl, méltó arra, hogy ítélkezzenek felette. Én pedig azt mondom nektek, hogy aki haragszik atyjafiára, méltó arra, hogy ítélkezzenek felette, aki pedig azt mondja atyjafiának: Ostoba! - méltó a főtörvényszéki eljárásra; aki pedig azt mondja: Bolond! - méltó a gyehenna tüzére.” (Máté 5,21-22)

„Egykor mi is mindnyájan közöttük éltünk testünk kívánságaival, követtük a test és az érzékek hajlamait, és a harag fiai voltunk emberi természetünk szerint, éppenugy, mint a többiek.” (Efézus 2,3)

4.2.5. Az ember teljes romlottsága teszi szükségessé azt, hogy a választottakat Isten kegyelme mentse meg és juttassa üdvösségre, hiszen erre maguktól nem képesek.

„Bizony, bizony, mondom néktek, hogy aki bűnt cselekszik, a bűn szolgálja. A szolga pedig nem marad a házban örökre: a fiú marad ott örökre. Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.” (János 8,34.36)

„De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetéért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt - kegyelemből van üdvösségetek!” (Efézus 2,4-5)

4.3. MIT NEM JELENT AZ EMBER TELJES ROMLOTTSÁGA

4.3.1. Az a tény, hogy az ember akarata a bűn fogságában van, hogy az ember a bűn szolgálja, és hogy romlott természetéből következően nem képes (és nem is akarja) alávetni magát Istennek, nem veszi el az ember felelősségét.

„Senki se mondja, amikor kísértésbe jut: az Isten kísért engem, mert az Isten a gonosztól nem kísérthető, és ő maga sem kísért senkit a gonosszal. Mert mindenki saját kívánságától vonzva és csalogatva esik kísértésbe. Azután a kívánság megfogva bűnt szül, a bűn pedig kiteljesedve halált nemz.” (Jakab 1,13-15)

„Ami ugyanis nem látható belőle: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható. Ennélfogva nincs mentségük, hiszen megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istenként, hanem hiábavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és értetlen szívuik elsötétedett.” (Róma 1,20-21)

„Ezért nincs mentséged, te ítélkező ember, mert amikor más felett ítélkezel, magadat ítéled el, hiszen magad is ugyanazt cselekszed, miközben ítélkezel!” (Róma 2,1)

4.3.2. A teljes romlottság nem fizikai (természettől való), hanem morális (erkölcsi) képtelenséget jelent.

„Akkor mondhatjuk, hogy természettől képtelenek vagyunk egy dolog megtételére, ha akkor sem tudjuk megtenni, ha akarjuk, mert az, amit általában természetnek nevezünk, nem engedi meg, vagy valami olyan sérülés vagy ok miatt, ami külsőleg akadályozza akaratumkat: értelmi képességek, a test felépítése, vagy külső okok. Az erkölcsi képtelenség nem ezekben a dolgokban áll, hanem vagy a hajlandóság hiányában, vagy egy ellenkező hajlandóságban, vagy abban, hogy nincs elégséges motiváció, amely az akaratot cselekvésre ösztönöznél, vagy az ellenkezőre irányuló motiváció ereje miatt.” (Jonathan Edwards: On the Freedom of the Will, Works, I/11.)

„Jézus ezt mondta nekik: 'Ha vakok volnátok, nem lenne bűnötök, mivel azonban most azt mondjátok: látunk, megmarad a bűnötök.'” (János 9,41)

4.3.3. Az ember teljes romlottsága nem azt jelenti, hogy mindenki olyan rossz, amilyen csak lehetne, vagy hogy a polgári életben semmilyen jó dolgot ne tudna létrehozni vagy cselekedni.

„Ha azokat szeretik, akik szeretnek titeket, mi a jutalmatok? Hiszen a bűnösök is szeretik azokat, akik őket szeretik. És ha azokkal tesztek jót, akik veletek jót tesznek, mi a jutalmatok? Hiszen a bűnösök is ugyanezt teszik. És ha azoknak adtok kölcsönt, akiktől reméltétek, hogy visszakapjátok, mi a jutalmatok? Bűnösök is adnak kölcsönt bűnösöknek, hogy visszakapják azt, ami jár nekik.” (Lukács 6,32-34)

„A barbárok nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk, mert tüzet raktak, és a ránk zúduló eső és a hideg miatt mindnyájunkat befogadtak.” (ApCsel 28,2)

4.3.4. Azonban önmagukban ezek a jó dolgok sem elfogadhatók Isten előtt, mert a bűnös szív megnyilvánulásaiként maguk is *bűnös* jó cselekedetek. A bűn lényegét csak az Istennel való kapcsolatban érthetjük meg.

„Mert minden, ami nem hitből származik, az bűn.” (Róma 14,23)

„Mert aki valamennyi törvényt megtartja, de akár csak egy ellen is vét, az valamennyi ellen vétkezett. Mert aki ezt mondta: 'Ne paráználkodj!' - ezt is mondta: 'Ne ölj!' Ha pedig nem paráználkods, de ölsz, megszegted a törvényt.” (Jakab 2,10-11)

„Mert ha bakok és bikák vére és tehén hamva a tisztátalanokra hintve megszentel, vagyis külsőleg tisztává tesz, akkor a Krisztus vére, aki örökkévaló Lélek által önmagát áldozta fel ártatlanul az Istennek, mennyivel inkább megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől, hogy szolgáljunk az élő Istennek.” (Zsidók 9,14)

4.4. AUGUSZTINUSZ ÉS KÁLVIN A TERMÉSZETES ÉS TERMÉSZETFELETTI AJÁNDÉKOKRÓL

4.4.1. A bűn mértékével kapcsolatban Augusztinusz megkülönböztette egymástól a természeti és természetfeletti ajándékokat.

„Fontos alapelv Augustinusnak az a megkülönböztetése, hogy t.i. az emberben a természeti ajándékok megromlottak, a természetfeletti pedig megsemmisültek a bűn miatt. Mit is értett Augustinus a természetfeletti ajándékok alatt? Ide sorolta a hit, az Isten iránt való szeretet, a felebaráti szeretet, valamint a szentségre és az igazságra való törekvés képességét. Ezek az örök üdvösség részét képezték, amiről az első ember lemondott, és ami így teljesen elveszett minden ember számára. Ezeket csak az újjászületés által lehet visszaszerezni. Természetes ajándékok pedig elsősorban az értelem és a szív igazsága. Ezek nem tűntek el teljesen az emberekből, de jelentősen megromlottak. A megromlás minden területét átjárta az embernek, de nem ugyanolyan mértékben. Ezért beszél Augustinus teljes megromlásról, mely ugyanakkor mégsem jelenti azt, hogy az ember annyira gonosz, amennyire csak lehetne.” (Szabados Ádám: A reformáció bűnértelmezése, 40-41. o.)

4.4.2. Kálvin átveszi Augusztinusz felfogását ebben a kérdésben, a természetes ajándékokat földi, a természetfelettiakat pedig égi dolgoknak nevezve.

4.4.2.1. A különbségtétel:

„Földieknek nevezi a jelen étellel valamilyen viszonyban álló dolgokat, az államkormányzást, a közgazdaságot, mindenféle kézművességet, valamint a szabad tudományokat. Égieknek nevezte az Istenre és az Ő országára tartozó dolgokat, az eljövendő életet, az örök boldogságot és Isten akaratának a megismerését. A földiekkel kapcsolatban ugyanazt állította, mint Augustinus: ezek megromlottak ugyan, de nem törlődtek ki az ember gondolkodásából. Az értelem részleges megmaradása teszi lehetővé azt, hogy létezzenek társadalmakat irányító törvények, tudományos felfedezések és az emberi kultúra egyéb vívmányai. Kálvin ezeket jónak ismeri el, az emberben pislákoló 'istenkép' előbukkanásának a bűn által eltorzított természetből.” (Szabados Ádám: A reformáció bűnértelmezése, 41. o.)

„Mert ha az embert olyannyira vaknak akarnánk tartani, hogy azt mondanók, hogy semmi téren sincs a legkisebb értelme sem, ez nem csak Isten igéjével, hanem a közönséges tapasztalattal is homlokegyenest ellenkeznék.(...) Valahányszor tehát világi írók akadnak kezünkbe, az igazságnak bennük tündöklő fénye arra figyelmeztessen minket, hogy az emberi értelem, bár eredeti tiszta állapotából kiesett s megromlott, mindazonáltal Isten kiváló ajándékaival van felruházva és ékesítve jelenleg is.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere, I/252, 255. o.)

4.4.2.2. A természetes (vagy földi) dolgokkal kapcsolatos viselkedés:

„Az ember képes a társas élet ápolására, bizonyos polgári együttélési szabályokban való egységre jutásra. Ez Kálvin szerint bizonyítéka annak, hogy az ember szívébe bele van ültetve az állami rend magva, és nem tűnt el az értelem világossága a földi élet vezetésében. A művészetekkel kapcsolatban ugyanez a felfogása. Vitába száll Plátónnal, aki szerint a művészi kreativitás az ideák világára való visszaemlékezésből fakad. Kálvin szerint ez egyértelműen az emberi szellemmel veleszületett tulajdonság, mely az istenképűség ugyan eltorzult, de mégis valóságos maradványa.

Kifejti ugyanakkor azt is, hogy az emberi értelem vívmányai mellett bizonyosságot tesz romlottságáról is. Ennek legfőbb jele, hogy képes aprólékos gondossággal teljesen jelentéktelen dolgokban

elmerülni, míg a legfontosabb dolgok mellett megvetőleg elmegy, szükségtelennek tartja az azokkal való foglalkozást. Nem képes helyes döntéseket hozni arról, hogy mi az igazán fontos, és mi nem az.” (Szabados Ádám: A reformáció bűnértelmezése, 41-42. o.)

4.4.2.3. A természetfeletti (vagy égi) dolgokkal kapcsolatos viselkedés:

„Az égi dolgokkal kapcsolatban az emberi értelem már egészen másként működik. Ha a földiek vonatkozásában azt mondhatjuk, hogy az értelem bizonytalan, akkor az égieknél egész egyszerűen megbolondul. Isten és a vele kapcsolatos kérdésekben az értelem a legkiválóbb elméjű emberekben is - Kálvin szavaival – 'vakabb a vakondnál'. Lehet, hogy időnként tesz egy-egy helyénvaló megállapítást, de még azokon is 'valami tévelygő képzelődés íze érződik'. A természeti ember nem képes Isten dolgait felfogni, egyszerűen megbénul és tudatlanná válik ezen a téren. Az értelem nem képes annyira közel férkőzni Istenhez, hogy megérthetné ki Ő, és hogy milyen akar lenni irányunkban. Mivel az ember Kálvin szerint elég büszke arra, hogy ezt észérvek alapján elismerje, ezért érvelését inkább a Szentírásból próbálja levezetni.

Krisztus azt mondta, hogy 'senki sem mehet az Atyához, akit nem maga az Atya vonz.' Pál apostol más helyen azt mondja, hogy az ember csak akkor ismerheti meg Istent, ha a Szentlélek megvilágosítja. Az elme sötétben tapogatózik, ha nem kap felülről világosságot. Augustinus ezt úgy értelmezte, hogy az embernek annyira szüksége van a megvilágosítás kegyelmére, mint a szemnek a nap fényére, a különbség csak az, hogy míg a szemünket mi magunk nyitjuk ki a nap szemlélésére, addig lelki szemeinket nem vagyunk képesek kinyitni, azt csak Isten képes megtenni. Ebben a gondolatmenetben burkoltan már benne van az eleve elrendelés tana is, mert ha Istentől függ, hogy kinek nyitja fel a szemét, ha rajta múlik, hogy kinek adja meg a megvilágosodás kegyelmét és a hitet, akkor az ember üdvössége teljesen Isten kezében van. Isten maga dönti el szuverén módon, hogy kinek nyújtja mentő kezét, kit győz meg bűnös állapotáról, ki előtt fedí fel szentségét és ezzel egyidőben kegyelmét, és ki az, aki elől bezárja az üdvösséget, pusztán azért, hogy meghagyja az embert tévelygésében, hagyja, hogy kövesse a lelki dolgokban teljesen elsötétült értelmének a tanácsait.

Kálvin az égi és földi dolgok közötti különbségtételt a Tízparancsolatból is megpróbálja levezetni: A Tízparancsolat első táblája tartalmazza elsősorban az égi dolgokat. Ezekkel kapcsolatban az emberi értelem teljesen tehetetlenül áll. Nem képes helyesen gondolkodni például Isten imádásán, vagy akár a bálványimádás tilalmán. A második táblán levő tilalmakkal szemben az ember már valamivel több értelmet tanusít, mert ezek a törvények inkább az emberek között fennálló társadalmi viszonyokra vonatkoznak. Ilyen például a lopás vagy a gyilkosság tiltása. Azonban ezekben a dolgokban sem tökéletes az összhang az emberi értelem és Isten törvénye között, mert bizonyos helyzetekben itt is kibúvókat keresünk. A másik tulajdonának vagy éppen feleségének a kívánása például nem tartozik a köztudatban az elítélendő dolgok közé, holott ez is benne van a Tízparancsolatban.” (Szabados Ádám: A reformáció bűnértelmezése, 42-43. o.)

4.4.2.4. Mi a helyzet a jóindulatú és erényes emberekkel?

„Kálvin felveti azt a kérdést is, mely bizonyára minden olvasójában felmerülhet: mi van akkor azokkal a nyilvánvalóan jóindulatú és erényes emberekkel, akik minden korban jelen voltak, és akik a becsületes és tisztességes életükkel arról tanúsítottak, hogy valamiféle belső tisztaság mégiscsak létezhet az emberben? Lehet őket együtt említeni a közerkölcs szemében is romlott személyekkel? Kálvin egyszerre nemmel és igennel válaszol. Nem, csakugyan mások ezek az emberek, természetük nem olyan mértékben romlott, mint a legnagyobb gonosztevőké. Ez azonban nem az ő érdemük. Isten kegyelmének még a bűnös természet működésében is van némi szerepe. Nem megtisztításról van itt szó, mint a választottak esetében, hanem egyszerűen a bűnös természetnek fokozottabb fékentartásáról. Isten nem hagyhatja a bűnt szabadon csapongani az emberek között, mert ak-

kor mindennemű élet hamar a végéhez érne, ezért Ő egyesekben nagyobb erővel munkálja a jót, míg másokban jobban hagyja a gonoszságot eluralkodni. Ez azonban nem megváltoztatása a megromlott emberi természetnek, hanem pusztán megregulázása.

'Isten féken tartja ugyan gondviselésével a romlott természetet, hogy cselekedetben ne törjön ki, de belsőleg nem tisztítja meg.' (I/273. o.)

Az ember nem tehet arról, hogy jobb vagy rosszabb természettel születik, ez Isten szuverén akarata szerint történik. Azonban, és ez az igen része Kálvin válaszában, minden ember egyformán bűnös abban az értelemben, hogy önmagától nem képes a jó cselekvésére, természete szüntelen a rossz felé hajtja, még ha az a legjobb dolog képében is jelenik meg, vagy ha Isten kegyelme időszakosan meg is fékezi. Ennek igazolására Kálvin három érvet hoz fel.

Először is a Biblia tanítása szerint az ember újjászületése előtt csak test. Ahogy azt már Luthernél is láttuk, a test nem az ember fizikai testét jelenti, hanem az Istentől elidegenedett és megromlott természetét. Ez a test Pál apostol szerint nem képes alávetni magát Isten akaratának. Ahhoz, hogy valaki megtisztulhasson, és Istenhez visszatérhessen, egy új természetet kell kapnia, mely csakis az újjászületés révén történhet meg. Aki nem született újjá a Szentlélek által, az nem tud másként cselekedni, csak a test szerint. Akármilyen erényes is az az ember, a testből nem tud megszabadulni, és az mindig a bűn felé fogja vonni. A Biblia egy másik hasonlata szerint az ember nem tudja megváltoztatni természetét, éppen úgy, mint ahogy egy párduc sem képes megváltoztatni bundája mintázatát, vagy egy néger a bőre színét.

Másodszor Isten ajándéka az, ha valaki erényekkel rendelkezik. Ez nem valami olyan, ami abból az emberből pozitív módon törne elő, hanem inkább a bűnös természet lefelé húzó gravitációjának az alkalmankénti felfüggesztése a hatalmas mennyei kéz által. Éppen ezért nem teszi az illetőt kevésbé bűnössé természet szerint, inkább csak megjelenés szerint. Minden az eredeti forrásból származik, vagyis a testből; ami pedig azon felül van, az Isten kegyelme, mely nem egyenlő a megigazító kegyelemmel Kálvin gondolkodásában.

Kálvin harmadik érve abból indul ki, hogy a bölcs és igaz élet legfőbb ismérve Isten dicsőségének a keresése. Az Újszövetség, de már az Ószövetség is (Ézsaiás könyvében pl.) Krisztushoz köti a bölcs és istenfélő életet. Akik tehát Krisztussal szemben idegenek, közömbösek, vagy akiket nem foglalkoztatja Isten dicsőségének a keresése, azok akármennyire erényes életet is élnek, semmiképpen nem válhatnak igazakká Isten szemében, erényeik elporladnak az égi ítélőszék előtt. Az emberiség egyetemes bűnösségéről tehát még az erényes és tisztességes emberek is bizonyosságot tesznek azáltal, hogy nem keresik Isten dicsőségét, nem félik Istent, és nem Krisztusban várják megmenekülésüket." (Szabados Ádám: A reformáció bűnértelmezése, 43-45. o.)

4.5. ÖSSZEFOGLALÁS

4.5.1. Minden embert minden összetevőjében és képességeiben megromtotta és szolgálóvá tette a bűn.

4.5.2. A bűn nem egyforma mértékben rontotta meg az ember képességeit: a földi dolgokra irányuló képességeket kevésbé rontotta meg, mint a mennyeiekre irányuló képességeket.

4.5.3. A bűn legfontosabb következménye, hogy az ember halottá vált Isten számára, magától nem tud és nem is akar megtérni hozzá.

5. Isten feltétel nélküli kiválasztása

5.1. A KIVÁLASZTÁSRÓL SZÓLÓ BIBLIAI TANÍTÁS

5.1.1. A Biblia azt tanítja, hogy üdvösségünk végső oka Isten szabad választása, mellyel kiemelt bennünket a kárhozatra ítélt emberiség tagjai közül, hogy üdvösségre juttasson.

„Mi pedig hálával tartozunk az Istennek mindenkor értetek, testvéreim, akiket szeret az Úr, mert kiválasztott titeket az Isten kezdettől fogva az üdvösségre, a Lélek megszentelő munkája és az igazságba vetett hit által.” (2 Thesszalónika 2,13)

5.1.2. A kiválasztás a világ teremtése előtt történt, Isten örök és megmásíthatatlan szándékai szerint.

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban. Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben. Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint, hogy magasztaljuk dicsőséges kegyelmét, amellyel megajándékozott minket szeretett Fiában. Őbenne van - az ő vére által - a mi megváltásunk, bűneink bocsánata is; kegyelme gazdagságából, amelyet kiárasztott ránk teljes bölcsességgel és értelemmel. Mert úgy tetszett neki, hogy megismertesse velünk az ő akarata titkát, amelyet kijelentett őbenne az idők teljességének arról a rendjéről, hogy a Krisztusban egybefoglal mindeneiket, azt is, ami a mennyben, és azt is, ami a földön van. Őbenne lettünk örökösivé is, mivel eleve elrendeltettünk erre annak kijelentett végzése szerint, aki mindent saját akarata és elhatározása szerint cselekszik; hogy dicsőségének magasztalására legyünk, mint akik előre reménykedünk a Krisztusban.” (Efézus 1,3-12)

„Mert ő szabadított meg minket, és ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint, amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban adott nekünk.” (2 Timóteus 1,9)

5.1.3. Isten választásának oka nem bennünk, hanem az ő szabad elhatározásában volt, vagyis Isten számára feltétel nélküli. Nem mondhatjuk tehát, hogy Isten előre látott bennünk valamit (jellem, cselekedetek, hit, stb.), és azért választott bennünket. Választásának oka egyedül az ő jótetszése, kegyelme és szeretete.

„Nem azért szeretett meg, és nem azért választott ki benneteket az ÚR, mintha valamennyi nép közt a legnagyobbak volnátok, hiszen a legkisebbek vagytok valamennyi nép közt, hanem azért, mert szeret benneteket az ÚR, és megtartja azt az esküt, amelyet atyáitoknak tett.” (5 Mózes 7,7-8)

„Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki, és rendellek titeket arra, hogy elmenjetek és gyümölcsöt teremjetek, és gyümölcsötök megmaradjon, hogy bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” (János 15,16)

„Még ugyanis meg sem születtek gyermekei, és nem tettek semmi jót vagy rosszat, de hogy az Istennek kiválasztáson alapuló elhatározása érvényesüljön, ne a cselekedetek alapján, hanem az elhívó akarata szerint, megmondattott Rebekának, hogy 'a nagyobbik szolgálni fog a kisebbiknek', úgy ahogyan meg van írva: 'Jákóbot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem.' Mit mondjunk tehát? Igazságtalan az Isten? Szó sincs róla! Hiszen így szól Mózeshez: 'Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.' Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” (Róma 9,11-16)

„Egykor mi is mindnyájan közöttük éltünk testünk kívánságaival, követtük a test és az érzékek hajlamait, és a harag fiai voltunk emberi természetünk szerint, éppenúgy, mint a többiek. De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt - kegyelemből van üdvösségetek!” (Efézus 2,3-5)

„Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint... Őbenne lettünk örökösivé is, mivel eleve elrendeltettünk erre annak kijelentett végzése szerint, aki mindent saját akarata és elhatározása szerint cselekszik.” (Efézus 1,5.11)

5.1.4. Nem igaz az, hogy Isten választása feleslegessé tenné a megváltást, az újjászületést és megtérést, a megigazítást, vagy az evangélizációt. Isten választása éppen lehetővé teszi és garantálja ezeket, és megerősíti ezek szükségességét.

5.1.4.1. A kiválasztás nem teszi feleslegessé, hanem éppen megerősíti a megváltás szükségességét:

„Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem, ahogyan az Atya ismer engem, én is úgy ismerem az Atyát: és én életemet adom a juhokért. Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akolból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz egy nyáj, egy pásztor. Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem... de ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok. Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem.” (János 10,14-17.26-27)

„Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki vádolná Isten választottait? Isten, aki megigazít.” (Róma 8,32-33)

5.1.4.2. A kiválasztás nem teszi feleslegessé, hanem éppen megerősíti az újjászületés és megtérés szükségességét:

„Pál, Krisztus Jézus szolgálója, elhívott apostol, akit az Isten kiválasztott arra, hogy hirdesse evangéliumát, amelyet prófétái által a szent iratokban előre megígért. Az ő Fiáról szól ez az evangélium...aki által kegyelmet és apostolságot kaptunk arra, hogy az ő nevéért hitre és engedelmességre hívjunk fel minden népet: akik közé tartoztok ti is, mint Jézus Krisztus elhívottai. Mindazoknak Rómában, akik az Isten szerettei, akiket ő elhívott és megszentelt: Kegyelem néktek és békeség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól.” (Róma 1,1-7)

„Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben.” (Efézus 1,4)

„...tudjuk, Istentől szeretett testvéreink, hogy választottak vagytok. Mert a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is. Ti is tudjátok, hogyan éltünk közöttetek, a ti érdeketekben, ti pedig a mi követőinkké lettetek, és az Úr, amikor sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel fogadtátok be az igét.” (1 Thesszalonika 1,4-6)

5.1.4.1. A kiválasztás nem teszi feleslegessé, hanem éppen megerősíti a megigazítás szükségességét:

„Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette.” (Róma 8,30)

5.1.4.1. A kiválasztás nem teszi feleslegessé, hanem éppen megerősíti az evangélizáció szükségességét:

„De hogyan hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? Hogyan is higgyenek abban, akit nem hallottak? Hogyan hallják meg igehirdető nélkül? És hogyan hirdessék, ha nem küldettek el? Így van megírva: 'Milyen kedves azoknak a jövele, akik az evangéliumot hirdetik!' Csakhogy nem mindenki engedelmeskedett az evangéliumnak, ahogyan Ézsaiás mondja: 'Uram, ki hitt a mi beszédünknek?' A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Róma 10,14-17)

„Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel.” (2 Timóteus 2,10)

5.1.5. A kiválasztás Isten egyénekről szóló döntése, melyet számunkra érthetetlen és kikutathatatlan szeretete motivált. Bűneink miatt kárhozatot érdemelnénk, ezért az üdvösség, melyet Isten nekünk eltervezett, teljességgel kegyelem (Ef 2,4-9).

„Ennek hallatára örvendeztek a pogányok, és magasztalták az Úr igéjét, és akik az örök életre választattak, mindnyájan hívóvé lettek.” (ApCsel 13,48)

„'Jákóbot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem.' Mit mondjunk tehát? Igazságtalan az Isten? Szó sincs róla! Hiszen így szól Mózeshez: 'Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.'” (Róma 9,13-15)

„Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket elhatározása szerint elhívott. Mert akiket eleve kiválasztott, azokról eleve el is rendelte, hogy hasonlókká legyenek Fia képéhez, hogy ő legyen az elsőszülött sok testvér között. Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette. Mit mondjunk tehát erre? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyné ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki vádolná Isten választottait? Isten, aki megigazít. Ki ítélné kárhozatra? A meghalt, sőt feltámadt Jézus Krisztus, aki az Isten jobbján van, és esedezik is értünk? Ki választana el minket a Krisztus szeretetétől? Nyomorúság, vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhezés, vagy mezítelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver? Hiszen meg van írva: „Teérted gyilkolnak minket nap mint nap, annyira becsülnék, mint vágójuhokat.” De mindezekkel szemben diadalmaskodunk az által, aki szeret minket. Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.” (Róma 8,28-39)

„Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai!” (Róma 11,33)

„De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetéért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett a Krisztussal együtt - kegyelemből van üdvösségetek! - és vele együtt feltámasztott, és a mennyek világába ültetett Krisztus Jézusért, hogy megmutassa az eljövendő korszakokban kegyelmének mérhetetlen gazdagságát irántunk való jószágából Krisztus Jézusban. Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Efézus 2,4-9)

5.1.6. Akiket Isten nem választott az üdvösségre, megmaradnak bűneikben, ezért bűneikért Isten igazságos ítéletét fogják elszenvedni.

„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” (János 3,36)

„Jézus így válaszolt nekik: 'Megmondtam nektek, de nem hisztek. Atyám nevében végzett cselekedeteim tanúskodnak mellettem, de ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok.'” (János 10,25-26)

„A test törekvése halál, a Lélek törekvése pedig élet és békeség, minthogy a test törekvése ellenségeskedés Istennel, mert az Isten törvényének nem veti alá magát, és nem is tudja magát alávetni. Akik pedig test szerint élnek, nem lehetnek kedvesek Isten előtt.” (Róma 8,6-8)

„Ezért áll ez az Írásban: 'Íme, leteszek Sionban egy kiválasztott drága sarokkővet, és aki hisz benne, nem szégyenül meg'. Néktek, a hívőknek drága kincs; a hitetleneknek pedig az a kő, amelyet megvetettek az építők, sarokkővé lett, megütközés kővévé és botránkozás sziklájává; azok beleütköznek, mert nem engedelmeskednek az igének. Ők erre is rendeltettek. Ti azonban választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket; akik egykor nem az ő népe voltatok, most pedig Isten népe vagytok, akik számára nem volt irgalom, most pedig irgalomra találtatok.” (1 Péter 2,6-10)

„Ha valakit nem találtak beírva az élet könyvébe, azt a tűz tavába vetették.” (Jelenések 20,15)

5.2. KÉRDÉSEK

5.2.1. Miért nem üdvözít Isten minden embert?

5.2.1.1. Miután az ember bűnbeesett (vagy a bűnesetet megengedő végzés az örökkévalóságban megtörtént), Istennek négyféle lehetősége volt:

senkit sem üdvözít	-
mindenkit üdvözít	univerzalizmus
némelyeket üdvözít	kálvinizmus
mindenkinek lehetővé teszi az üdvözülést	arminianizmus

5.2.1.2. Problémák a négyféle nézettel:

ISTEN SENKIT SEM ÜDVÖZÍT	Elméletileg lehetséges lenne ez, mert Istennek nem volt kötelessége senkit sem megmenteni. De senki sem vallja ezt a nézetet, mert akkor egyáltalán nem lenne üdvtörténet és evangélium.
ISTEN MINDENKIT ÜDVÖZÍT	Az egyház története során volt mindig egy kisebbség, amelyik ezt vallotta (Origenész, John Hick, Karl Barth (?), Balázs Károly), de a nézet nehezen összeegyeztethető a bibliai tanítással.
ISTEN NÉMELYEKET ÜDVÖZÍT	Ez a legerősebb teológiai hagyomány, és úgy tűnik, a Biblia ezt tanítja. Azt a kérdést veti fel, hogy vajon igazságtalan-e Isten, amikor csak némelyeket üdvözít, nem mindenkit.
ISTEN MINDENKINEK LEHETŐVÉ TESZI AZ ÜDVÖZÜLÉST	Wesley óta ez a másik nagy evangéliumi nézet. A probléma vele az, hogy ha az ember halott a bűneiben, és Isten csak lehetővé teszi a megmenekülést, hogyan üdvözülhetne egyáltalán bárki?

5.2.1.3. A Biblia válasza arra a kérdésre, hogy Isten miért nem üdvözít (hatékonyan, nem csak a lehetőséget megadva erre) minden embert az, hogy azért, mert saját akarata és tetszése szerint így döntött.

„Még ugyanis meg sem születtek gyermekei, és nem tettek semmi jót vagy rosszat, de hogy az Istennek kiválasztáson alapuló elhatározása érvényesüljön, ne a cselekedetek alapján, hanem az elhívó akarata szerint, megmondattott Rebekának, hogy 'a nagyobbik szolgálni fog a kisebbiknek', úgy ahogyan meg van írva: 'Jákóbot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem.'” (Róma 9,11-13)

5.2.2. Igazságtalan az Isten, hogy csak némelyeket üdvözít?

5.2.2.1. Pál ugyenezte kérdezte:

„Mit mondjunk tehát? Igazságtalan az Isten? Szó sincs róla! Hiszen így szól Mózeshez: 'Könyörülök, akin könyörülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok.' Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené. Mert így szól az Írás a fáraóhoz: 'Éppen arra rendellek, hogy megmutassam rajtad hatalmammat, és hogy hirdessék nevemet az egész földön.' Ezért tehát akin akar, megkönyörül, akit pedig akar, megkeményít. Azt mondod erre nekem: 'Akkor miért hibáztat mégis? Hiszen ki állhat ellene akaratának?' Ugyan ki vagy te, ember, hogy perbe szállsz az Istennel? Mondhatja-e alkotójának az alkotás: 'Miért formáltál engem ilyenre?' Nincs-e hatalma a fazekasnak az agyagon, hogy ugyanabból az agyagból az egyik edényt díszessé, a másikat pedig közönségessé formálja? Az Isten pedig nem haragját akarta-e megmutatni és hatalmát megláttatni, és nem ezért hordozta-e türelemmel a harag eszközeit, amelyek pusztulásra készültek? Vajon nem azért is, hogy megláttassa dicsőségének gazdagságát az irgalom eszközein, amelyeket dicsőségre készítet, amilyenekké minket is elhívott, nemcsak a zsidók, hanem a pogányok közül is?” (Róma 9,14-24)

5.2.2.2. Amikor a kiválasztással kapcsolatban az igazságtalanság vádjával illetjük Istent, összekeverjük az igazságosságot és a kegyelmet.

IGAZSÁG	KEGYELEM
azt kapjuk, amit megérdemlünk	nem azt kapjuk, amit megérdemlünk
jár nekünk	nem jár nekünk
kötelező (Istennek igazságosnak kell lennie)	szabad (Istennek nem kell kegyelmeznie)

ÍTÉLET	ÜDVÖSSÉG
Isten igazságosan ítél	nem igazságot kapunk, hanem kegyelmet
a bűneink miatt Isten igazságos ítéletét kapjuk	Isten nem igazságos, de nem is igazságtalan, amikor kegyelmez

ELKÁRHOZÓK	ÜDVÖZÜLŐK
Isten igazságosan ítéletet kapják	kegyelemből az igazságos ítéletet Krisztus kapta meg helyettük
ha mindenki elkárhozna, az is igazságos lenne	ha Isten csak egy emberrel tenné is ezt, az se lenne igazságtalan, hiszen nem igazságról, hanem kegyelemről van szó

5.2.3. Nem azt akarja Isten, hogy minden ember üdvözüljön?

5.2.3.1. Az üdvösséggel kapcsolatban úgy tűnik, kétféle akarat van Istenben.

VÁGY, HOZZÁÁLLÁS	SZUVERÉN AKARAT
Isten szeretné, ha minden ember megtérne hozzá és üdvözülne	Isten akarata szerint csak némelyeket (nem tudjuk, mekkora százalékot) választ ki és üdvözít
<i>„Hiszen nem kívánom én a bűnös ember halálát - így szól az én Uram, az ÚR -, hanem azt, hogy megtérjen útjáról, és éljen” (Ezékiel 18,23)</i>	<i>„Ezért tehát akin akar, megkönyörül, akit pedig akar, megkeményít.” Róma 9,</i>

5.2.3.2. A két leggyakrabban idézett ige esetében vitatott, hogy pontosan miről is van szó:

IGE	ARMINIÁNUS ÉRTELMEZÉS	KÁLVINISTA ÉRTELMEZÉS
1Tim 2,1-4 <i>„Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes istenfélelemben és tisztességben. Ez jó és kedves a mi üdvözítő Istenünk színe előtt, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére.”</i>	Isten minden embernek egyenlőképpen felajánlja az üdvösséget, aki elfogadja, üdvözül, aki elutasítja, elkárhozik. Ő azt szeretné, ha mindenki elfogadná az igazságot, de ennél többet Isten sem tud tenni.	1. Elképzelhető, hogy Pál mindenfajta emberre gondol (ahogy a közbenjáró imádságokban felsorolja). 2. Ha Pál ténylegesen minden emberre gondol, akkor nem Isten szuverén akaratáról, hanem vágyáról, hozzáállásáról van szó.

2 Péter 3,9 „Nem késlekedik az Úr az ígérettel, amint egyesek gondolják, hanem türelmes hozzátok, mert nem azt akarja, hogy némelyek elvesszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen.”	Isten türelmesen arra vár, hogy minél többen elfogadhassák az evangéliumot, mielőtt túl késő. A várakozás Isten egyetlen lehetősége arra, hogy minél több szabad akaratú rendelkező ember megtérhessen hozzá.	1. Elképzelhető, hogy Péter minden emberre gondol. Ebben az esetben szintén Isten vágyáról és a bűnösök iránti türelmének nagyságáról van szó, nem szuverén akaratáról. 2. A szövegösszefüggés alapján valószínűbb azonban, hogy Péter az eltévelyedett választottak visszatérésére gondol.
--	---	--

5.2.3.2. A kérdés az, hogy miért dönt egyes esetekben Isten mégis úgy, hogy bár nem gyönyörködik a bűnös halálában, mégsem menti meg.

„Kálvinisták és arminianusok egyetértének abban, hogy Istennek a Szentírásban adott parancsai megmutatják nekünk, amit ő szeretne, hogy tegyünk. Egyetértének abban is, hogy a Szentírás parancsai arra vonatkoznak, hogy térjünk meg és üdvözülésünk érdekében vessük bizalmunkat Krisztusba. Ebből következik, hogy mindkét tábor egyetért abban, hogy Isten azt akarja, hogy megmeneküljünk – ez az ő akarata, melyet egyértelműen kinyilatkoztatott számunkra az evangélium meghívásában.

De mindkét oldalon ki kell mondania azt is, hogy van valami más, amit Isten fontosabbnak tart annál, hogy mindenkit megmentsen. Kálvinista teológusok azt mondják, hogy Istennek saját dicsősége fontosabb annál, mint hogy megmentsen mindenkit, és (a Róma 9 szerint) Isten dicsőségét még az is nagyobbítja, hogy némelyek nem üdvözülnek. Arminianus teológusok is azt mondják, hogy van valami más, amit Isten fontosabbnak tart annál, hogy mindenkit megmentsen, ez pedig az emberek szabad akaratának megőrzése. A kálvinista rendszerben tehát Isten számára a legnagyobb érték saját dicsősége, az arminianus rendszerben Isten számára a legnagyobb érték az ember szabad akarat. Ez két teljesen eltérő nézet Isten természetéről, és úgy tűnik, ebben a kérdésben a kálvinista álláspont mögött jóval nagyobb bibliai támogatás áll, mint az arminianus álláspont mellett.” (Wayne Grudem: Systematic Theology, 684. o.)

5.2.3. Van-e kettős predestináció?

5.2.3.1. Ha kettős predestináció alatt azt értjük, hogy Isten az üdvözülők kiválasztásakor eldöntötte-e a hitetlenek sorsát is, akkor van kettős predestináció.

ÜDVÖSSÉGRE RENDELÉS	KÁRHOZATRA RENDELÉS
Isten kiválaszt	Isten nem választ ki
„Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint, hogy magasztaljuk dicsőséges kegyelmét” (Efézus 1,5-6)	„Mi tehát a helyzet? Amire Izráel törekedett, azt nem érte el. A kiválasztottak azonban elérték, a többiek pedig megkeményítették” (Róma 11,7)

5.2.3.2. Ha kettős predestináció alatt azt értjük, hogy Isten ugyanúgy választotta az elkárhozókat a kárhozatra, mint az üdvözülőket az üdvösségre, akkor nincs kettős predestináció. A kiválasztás és elvetés között lényeges különbségek vannak.

KIVÁLASZTÁS	ELVETÉS
Isten kiment bennünket a bűneinkből	Isten meghagy bennünket a bűneinkben
Isten kegyelmet ad: nem azt kapjuk, amit megérdemlünk	Isten igazságot ad: azt kapjuk, amit megérdemlünk
Isten gyönyörködik benne: „Mert úgy tetszett neki, hogy megismertesse velünk az ő akaratának titkát” (Efézus 1,9)	Isten nem gyönyörködik benne: „Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitelen halálában” (Ezékiel 33,11)
örömmel tölthet el bennünket: „Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban. Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben.” (Efézus 1,3)	fájdalommal tölthet el bennünket: „Igazat mondok Krisztusban, nem hazudok, lelkiismeretem tanúskodik mellettem a Szentlélek által, hogy nagy az én szomorúságom, és szüntelen fájdalom gyötri a szívemet. Mert azt kívánom, hogy inkább én magam legyek átok alatt, Krisztustól elszakítva, testvéreim, az én test szerinti rokonaim helyett” (Róma 9,2-3)

5.2.4. A kérdés megértésében segíthet a kálvinizmus egy régi vitájának, a szupralapszáriánus és infralapszáriánus álláspont közötti vitának a felelevenítése.

5.2.4.1. A két álláspont egyetért abban, hogy Isten a világ teremtése előtt elrendelte mindazt, ami bekövetkezik, de ezeknek a végzéseknek a sorrendjét máshogy látják:

ISTEN VÉGZÉSEINEK SORRENDJE A SZUPRALAPSZÁRIÁNUS ÁLLÁSPONT SZERINT:	ISTEN VÉGZÉSEINEK SORRENDJE AZ INFRALAPSZÁRIÁNUS ÁLLÁSPONT SZERINT:
1. A kiválasztás és elvettetés végzése	1. A teremtésről szóló végzés
2. A teremtésről szóló végzés	2. A bűnesetről szóló megengedő végzés
3. A bűnesetről szóló megengedő végzés	3. A kiválasztás és elvettetés végzése
4. A megváltás összes többi végzése	4. A megváltás összes többi végzése

5.2.4.2. A predesztinációt sokan úgy képzelik el, hogy Isten az örökkévalóságban eldöntötte, hogy némelyeket megteremt azért, hogy üdvözljenek, másokat azért, hogy elkárhozzanak. Ez egy szimmetrikus és hűvösen racionális szemlélet lenne, mely a bűnesetnek pusztán alárendelt szerepet szánna. A predesztinációnak azonban csak a szupralapszáriánus értelmezése ez, melynek bár voltak képviselői (Béza, Perkins), de amelyet a kálvinisták többsége elutasított. Az elutasítás okai a következők:

- A szupralapszáriánus álláspont szerint Isten első cselekedete némely teremtményei felé a harag volt, még mielőtt azok Isten örök gondolataiban a bűn állapotában lévőnek számítottak volna. Ez ellentétben áll Isten igazságával és kikezdetlen jóságával.
- A szupralapszáriánus álláspont úgy festi le a kiválasztást, mint ami Isten önkényes válogatása lenne egy morálisan semleges embercsoportból, nem pedig úgy, mint egy mentő munkát egy morálisan bukott, ezért reménytelenül elvesztett embercsoportból.
- Mivel a kiválasztás és elvetés egyrészt a kegyelem, másrészt az igazságosság alapján áll, ezért ezt a végzést meg kell előznie a bűnesetet megengedő végzésnek, hiszen a kegyelem és igazságos ítélet csak a bűneset fényében értelmezhető fogalmak.
- A szupralapszáriánus álláspont szerint a bűneset megengedő végzése az elvetés végzésének megvalósulásához szükséges. Ebből viszont az következne, hogy nem a bűn az elkárkozás végső oka, hanem éppen fordítva, az elkárkozás miatt van a bűn.
- A Bibliában a teremtés önmagában is jó, önmagában is értelme van, a bűnbeesés pedig ezt elrontó valódi tragédia. A szupralapszáriánus nézet szerint viszont a teremtésre úgy kellene tekintenünk, mint ami kizárólag a kiválasztás kettős végzése érdekében létezik, valójában tehát csak egy díszlet a megváltás és elvetés munkájához.

5. Korlátozott engesztelés

5.1. A KIFEJEZÉSRŐL

5.1.1. Az „engesztelés” azt jelenti, hogy Jézus Krisztus önmagát feláldozva lecsillapította Isten haragját.

Az Ószövetségben a papok feladata volt, hogy „Szerezzenek engesztelést Izráel fiaikért, hogy ne sújtsa csapás Izráel fiait, ha a szentélyhez közelednek.” (4 Mózés 8,19)

„Ezért mindenben hasonlóvá kellett lennie a testvéreihez, hogy irgalmas és hű főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzon a nép bűneiért.” (Zsidók 2,17)

„Mert az Isten őt rendelte engesztelő áldozatul azoknak, akik az ő vérében hisznek, hogy igazságát megmutassa.” (Róma 3,25)

„Gyermekeim, ezt azért írom nektek, hogy ne vétkezzetek; ha pedig vétkezik valaki, van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus, mert ő engesztelő áldozat a mi bűneinkért; de nemcsak a miénkért, hanem az egész világ bűnéért is.” (1 János 2,1-2)

„Ez a szeretet, és nem az, ahogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért.” (1 János 4,10)

5.1.2. A „korlátozott engesztelés” kifejezés nem szerencsés, mert azt sugallja, mintha a kálvinista felfogás valahogy szegényesebb lenne, mint az arminiánus nézet.

5.1.1.1. A Dordrehti kánonok szövege a „korlátozott” szó helyett „hathatós” megváltásról ír:

„Isten akarta úgy, hogy Krisztus, az ő kereszten kifolyt vérével (mellyel az új szövetséget megerősítette) minden nép, törzs, nemzet és nyelv képviselői közül hathatósan megváltsa azokat, akik öröktől fogva az üdvösségre vannak kiválasztva, s akiket Atyja neki adott – de csak ezeket; továbbá, hogy hittel ajándékozza meg őket (miként a Szentlélek egyéb megváltó adományait, ezt is halálával eszközölte ki számukra), s vérével tisztítsa meg őket minden bűnűktől, mégpedig az eredendő bűntől és jelenlegi bűneiktől egyaránt, akár a hit előtt, akár már utána követték el ezeket, valamint hogy egészen végig hűségesen megőrizze őket, hogy végül minden szennytől és folttól mentesen, megdicsőülve a saját színe elé juttassa őket.” (2/VIII. cikkely)

5.1.1.2. Krisztus engesztelő halálával kapcsolatban a „korlátozott” szó helyett használhatjuk a ma kedveltebb „egyéni” vagy „személyre szóló” kifejezéseket is.

„A legtöbb teológus ma, aki ezen az állásponton van [kálvinista], nem szereti a 'korlátozott engesztelés' kifejezést, mert nagyon könnyen félreérthető, mintha azt sugallná, hogy Krisztus megváltó munkája valamilyen értelemben nem lenne teljes. Általában az 'egyéni (személyre szóló) megváltás' kifejezést szeretik, mert a nézet szerint Krisztus egyénekért halt meg (pontosan azokért, akik üdvözülnek és akikért eljött, hogy megváltsa őket), azokért, akiket előre személy szerint ismert (vö. Ef 1,3-5), akik egyénenként a gondolataiban voltak a megváltás munkája közben.” (Wayne Grudem: Systematic Theology, 596. o.)

5.1.3. A kálvinista és az arminiánus felfogás valamilyen értelemben egyaránt korlátozza Krisztus engesztelő munkáját.

arminiánus nézet: KORLÁTOZOTT HATÁS	Krisztus minden egyes embert kiengesztelt az Atyával, de közülük sokan mégis elkárhoznak, mert nem hisznek.
kálvinista nézet: KORLÁTOZOTT HATÓKÖR	Krisztus a választottakat engesztelte ki az Atyával, és halálával biztosítja számukra a hit ajándékát is, hogy üdvözüljenek.

„Gyakran vetik a szemünkre, hogy korlátozzuk Krisztus engesztelését, mivel azt mondjuk, hogy Krisztus nem adott elégtételt minden emberért, mert akkor minden ember üdvözülne. Nos, a válaszuk erre az, hogy éppen ellenkezőleg, nem mi, hanem ellenfeleink korlátozzák azt. Arminiánusok azt állítják, hogy Krisztus minden emberért meghalt. Kérdezd meg őket, mit értenek ez alatt. Biztosította Krisztus a halálával minden ember üdvösségét? Azt fogják mondani: 'Nem, természetesen nem.' A következő kérdésünk az: Biztosította Krisztus a halálával egyetlen ember üdvösségét? Mire azt válaszolják: 'Nem.' Ha következtetek, be kell ezt ismerniük. Azt mondják: 'Krisztus azért halt meg, hogy bárki üdvözülhessen, ha' – és ekkor következnek bizonyos feltételek az üdvösséggel kapcsolatban. Mi erre az előző megállapításhoz térünk vissza: Krisztus tehát nem halt meg egyetlen emberért sem olyan módon, hogy minden kétséget kizáróan biztosítaná üdvösségét, így van? Erre azt kell mondanod: 'Így van.' Ezt kell mondanod, hiszen hited szerint egy ember azután is eleshet a kegyelemtől és elkárhozhat, miután bocsánatot nyert. Nos, ki korlátozza Krisztus halálát? Hát, éppen te. Hiszen azt mondod, hogy Krisztus nem halt meg olyan módon, hogy általa bárki számára is biztosítaná az üdvösséget. Nem értünk tehát, amikor azt állítod, hogy mi korlátozzuk Krisztus halálát. Ezzel szemben azt mondjuk: 'Nem, kedves uram, éppen fordítva van a dolog.' Mi azt mondjuk, hogy Krisztus a halála által csalhatatlanul biztosította egy megszámlálhatatlanul nagy sokaság üdvösségét, akik Krisztus halála által nem csak megmenekülhetnek, hanem megmenekültek, üdvözülniük kell, és semmilyen módon nem veszélyeztethetik azt, hogy megmeneküljenek. Legyen a tiéd tehát az az engesztelés, amiben hiszel. Mi soha nem fogjuk feladni a sajátunkat a tiéd érdekében. Nos, szeretteim, ha bárkit nevetni vagy gúnyolódni hallotok a korlátozott engesztelésen, elmondhatjátok ezt neki. Az általános engesztelés olyan, mint egy nagy, széles híd, mely csak fél boltívet alkot, nem ível át az egész folyó felett: saját bevallása szerint csak félútig megy el, nem biztosítja senkinek az üdvösségét. Hát, én inkább lépek rá akár egy olyan keskeny hídra is, mint a Hungerford, mely teljesen átível, mint egy hídra, mely lehet akár olyan széles is, mint a világ, de nem ível át egészen a folyó felett.” (Spurgeon, 4:228)

5.2. KRISZTUS ÁLDOZATA NÉLKÜL EGYETLEN VÁLASZTOTT SEM JUTHAT ÜDVÖSSÉGRE

5.2.1. Istennek igaznak kellett maradnia akkor, amikor bűnös embereket igaznak nyilvánított, ezért Jézus Krisztusnak engesztelést kellett szereznie a választottak bűneiért. A kiválasztás célja csak a megváltás „eszközén” át valósulhatott meg.

„Most pedig a törvény nélkül jelent meg Isten igazsága, amelyről bizonyóságot is tesznek a törvény és a próféták. Isten pedig ezt az igazságát most nyilvánvalóvá tette a Krisztusban való hit által minden hívőnek. Mert nincs különbség: mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének. Ezért Isten ingyen igazítja meg őket kegyelméből, miután megváltotta őket a Krisztus Jézus által. Mert az Isten őt rendelte engesztelő áldozatul azoknak, akik az ő vérében hisznek, hogy igazságát

megmutassa. Isten ugyanis az előbb elkövetett bűnöket elnézte türelme idején, hogy e mostani időben mutassa meg igazságát: mert ahogyan ő igaz, igazzá teszi azt is, aki Jézusban hisz." (Róma 3,21-26)

„Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben. Előre el is határozta, hogy fiaivá fogad minket Jézus Krisztus által, akarata és tetszése szerint, hogy magasztaljuk dicsőséges kegyelmét, amellyel megajándékozott minket szeretett Fiában. Őbenne van - az ő vére által - a mi megváltásunk, bűneink bocsánata is; kegyelme gazdagságából, amelyet kiárasztott ránk teljes bölcsességgel és értelemmel." (Efézus 1,4-8)

„...imádja őt mindenki, aki a földön lakik, akinek neve nincs beírva a megöletett Bárány életkönyvébe a világ kezdete óta" (Károli: „Annakokáért imádják őt a földnek minden lakosai, a kiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe, a mely a Bárányé, a ki megöletett, e világ alapítása óta.”) (Jelenések 13,8)

5.2.2. A predestináció Istennek nagyon sokba került. Ez azt bizonyítja, hogy bár nem értjük, hogy miért pont olyan végzéseket hozott, amelyeket kijelentett nekünk, abban bízhatunk, hogy ő jó, tökéletesen igazságos, és tisztában van döntései súlyával és következményeivel.

„Ha pedig mint Atyákat hívjátok őt segítségül, aki személyválogatás nélkül ítél meg mindenkit cselekedete szerint, félelemmel töltsetek el jövővénységek idejét, tudván, hogy nem veszendő dolgokon, ezüstön vagy aranyon váltattatok meg atyáitoktól örökölt hiábavaló életmódokból, hanem drága véren, a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak a véren. Ő ugyan a világ teremtése előtt kiválasztott, de az idők végén jelent meg tiértetek, akik általa hisztek Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen." (1 Péter 1,17-21)

„Viseljetek gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett." (ApCsel 20,28)

5.2.3. A Szentháromság személyei összhangban munkálkodnak: az Atya kiválasztása, a Fiú megváltása és a Szentlélek elhívása ugyanannak az isteni kegyelemnek a közös munkája, nincs közöttük semmilyen diszharmónia.

„Bizony, bizony, mondom néktek: a Fiú önmagától semmit sem tehet, csak ha látja, hogy mit tesz az Atya; mert amit ő tesz, azt teszi a Fiú is, hozzá hasonló módon." (János 5,19)

„Akit nekem ad az Atya, az mind énhozzám jön, és aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el; mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem. Annak pedig, aki elküldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit se veszítsek el, hanem feltámasszam az utolsó napon." (János 6,37-39)

„Péter, Jézus Krisztus apostola, Pontusz, Galácia, Kappadócia, Ázsia és Bitinia szórványában élő jövővényeknek, akik ki vannak választva az Atya Isten eleve elrendelése szerint a Lélek megszentelő munkája által az engedelmisségre és a Jézus Krisztus vérével való meghintésre: Kegyelem és békesség adassék nektek bőségesen." (1 Péter 1,1-2)

5.3. AZ ARMINIÁNUS ÉS KÁLVINISTA NÉZETEK ÖSSZEFOGLALÁSA

5.3.1. Az *arminiánus* nézet szerint Jézus Krisztus minden emberért meghalt. Ez azt jelenti, hogy mindenki számára lehetővé tette a megváltást, de ténylegesen senki számára sem biztosította azt. Bár meghalt minden egyes emberért, csak az üdvözülni, aki hisz benne. Halála lehetővé tette Isten számára, hogy megbocsásson azoknak a bűnösöknek, akik hisznek Krisztusban, de a megváltás csak akkor lép érvénybe, ha valaki úgy dönt, hogy elfogadja az ő áldozatát.

5.3.2. A *kálvinista* nézet szerint Jézus Krisztus bűnösökért halt meg, hogy bárki, aki hisz benne, üdvözülhessen. Az ő halála általi bűnbocsánat lehetőségét ezért mindenkinek hirdetni kell. Ténylegesen azonban azok a választott bűnösök fognak hinni benne, akiket Isten neki adott, akiket halálában helyettesített és képviselt, és akik számára a Lélek megadja a hit ajándékát is. Krisztus a halálával nem csak lehetővé tette, hanem biztosította is mindazok üdvösségét, akiket helyettesített és képviselt.

5.3.3. *Mindkét* nézet hiszi, hogy 1) Jézus vérének végtelen értéke van, 2) az evangélium hirdetésekor Jézus áldozatát minden embernek felajánlhatjuk, 3) ha valaki Jézushoz jön, azt ő nem küldi el, és 4) csak azok fognak üdvözülni, akik hisznek. A kérdés az, hogy Krisztus kereszthalálával kapcsolatban van-e olyan különbségtétel, ami más vonatkozásban, pl. Isten *külső* hívása (az evangélium hirdetése) és *belső* hívása (Lélek általi újjászületés) kapcsán létezik. Másszóval: tudhatunk-e többet Jézus halálának céljáról és természetéről annál, mint hogy őt minden embernek hirdetnünk kell, és hogy aki csak hisz benne, üdvözülni?

5.3.4. A két nézet közötti különbségek összegzése:

KÉRDÉSEK	ARMINIÁNUS NÉZET	KÁLVINISTA NÉZET
Elégséges-e Jézus vére minden ember számára?	igen	igen
Felajánlhatjuk-e Jézus áldozatát minden embernek az evangélium hirdetésekor?	igen	igen
Mondhatjuk-e minden embernek, hogy ha hisz Jézusban, üdvözülni?	igen	igen
Csak a hívók fognak-e végül üdvözülni?	igen	igen
Előfordulhat-e, hogy valaki hisz Jézusban, de nem üdvözülhet, mert Jézus nem halt meg érte?	nem	nem
Kifizette-e Jézus a kereszten minden ember összes bűnéért a büntetést?	igen	nem
Biztosítja-e Jézus halála emberek üdvösségét?	nem	igen
Jézus elszenvetde-e a többi mellett a hitetlenség bűnének a büntetését is, és megszerezte-e a hit ajándékának áldását egyes emberek számára?	nem	igen
Volt-e Jézus fejében egy nép (konkrét emberek az emberiségen belül), akikért – ahogy másokért nem – letette az életét?	nem	igen
Elkárhozhat-e az, akit Jézus a kereszten helyettesített és képviselt?	igen	nem

5.4. ÉRVEK A KÁLVINISTA NÉZET MELLETT

5.4.1. Az Újszövetség gyakran úgy beszél Jézus halálának a céljáról, mint ami egy bizonyos embercsoportra korlátozódott.

„Fiút fog szülni, akit nevezz el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneiből.” (Máté 1,21)

„Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” (Máté 10,45)

„...legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérével szerzett.” (ApCsel 20,28)

„...Krisztus is szerette az egyházat, és önmagát adta érte.” (Efézus 5,25)

„Íme itt vagyok, én és a gyermekek, akiket az Isten adott nekem” (Zsidók 2,13)

5.4.2. A János evangéliuma 10. részében Jézus betekintést ad az Atya és a Fiú között lévő örök terv megvalósulásának részleteibe.

5.4.2.1. Jézus tanítása

„Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért. Aki béres és nem pásztor, akinek a juhok nem tulajdonai, látja a farkast jönni, elhagyja a juhokat, és elfut, a farkas pedig elragadja és elszéleszti őket. A béres azért fut el, mert csak béres, és nem törődik a juhokkal. Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem, ahogyan az Atya ismer engem, én is úgy ismerem az Atyát: és én életemet adom a juhokért. Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akorból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz egy nyáj, egy pásztor. Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy aztán újra visszavegyem. Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, hatalmam van arra is, hogy ismét visszavegyem: ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól.’ Ismét meg hasonlítás támadt a zsidók között e beszédek miatt. Sokan így szóltak közülük: ‘Ördög van benne, és őrvjng: mit hallgatok rá?’ Mások ezt mondták: ‘Nem megszállott ember beszédei ezek. Vajon meg tudja-e nyitni az ördög a vakok szemét?’ Amikor eljött a templomszentelés ünnepe, Jeruzsálemben tél volt. Jézus a templomban, a Salamon csarnokában járt. Ekkor körülvették a zsidók, és így szóltak hozzá: ‘Meddig tartasz még bizonytalanságban bennünket? Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk nyíltan!’ Jézus így válaszolt nekik: ‘Megmondtam nektek, de nem hisztek. Atyám nevében végzett cselekedeteim tanúskodnak mellettem, de ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok. Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből. Az én Atyám, aki nekem adta őket, mindennél nagyobb, és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből. Én és az Atya egy vagyunk.’” (János 10,11-30)

5.4.2.1. Jézus tanításából egyértelműen láthatjuk, hogy az Atya, a Fiú és a Lélek együtt munkálkodnak, és egy és ugyanaz a megváltó kegyelem határozza meg munkájuk hatókörét és hatását. A szakaszban találkozunk a kálvinizmus mind az öt pontjával.

Jézus beszél egy embercsoportról (az ő juhai), akiket az Atya neki adott. Jézus újból és újból beszél ezekről az emberekről, akiket az Atya a világ teremtése előtt adott neki.	FELTÉTEL NÉLKÜLI KIVÁLASZTÁS
Akiket az Atya neki adott, hozzá is fognak jönni. A juhai meg fogják hallani a hangját, és hinni fognak benne. A János 6-ban ezt még egyértelműbben mondja: „Akit az Atya nekem adott, az mind énhozzám jön.”	ELLENÁLLHATATLAN KEGYELEM
Akik hozzá jönnek, azoknak örök életet ad, és soha nem fognak elveszni, mert senki sem ragadhatja ki őket az Atya és a Fiú kezéből. A kiválasztó és elhívó kegyelem megőrzi őket az üdvösségre.	A SZENTEK ÁLLHATATOSSÁGA
Azok, akik nem hisznek benne, azért nem hisznek, mert nem az ő juhai. Máshol (6. rész) Jézus beszélt már arról, hogy senkinek sincs meg a képessége arra, hogy hozzá jöjjön, hacsak nem adja ezt meg az Atya.	TELJES ROMLOTTSÁG
Jézus azokért tette le az életét, akiket az Atya neki adott. Ő és az Atya egyek, munkájuk között is teljes harmónia van. Juhai között rengeteg zsidó és nem zsidó ember van, de nem mindenki tartozik juhai közé.	KORLÁTOZOTT ENGESZTELÉS

5.4.3. A Róma 8,32-33 érvelése nem áll meg, ha Jézus halálának célja nem korlátozódik a választottakra.

5.4.3.1. Pál tanítása: *„Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki vádolná Isten választottait?”* (Róma 8,32-33)

5.4.3.2. Pál érvelése a hívők örök biztonságáról szól: ha Isten odaadta értünk a legnagyobbat, egyértelmű, hogy odaadja a kisebbet. Az első garantálja a másodikat. De milyen bizonyosságot szerezhetnénk Krisztus halálából, ha az minden emberért egyformán történt volna meg?

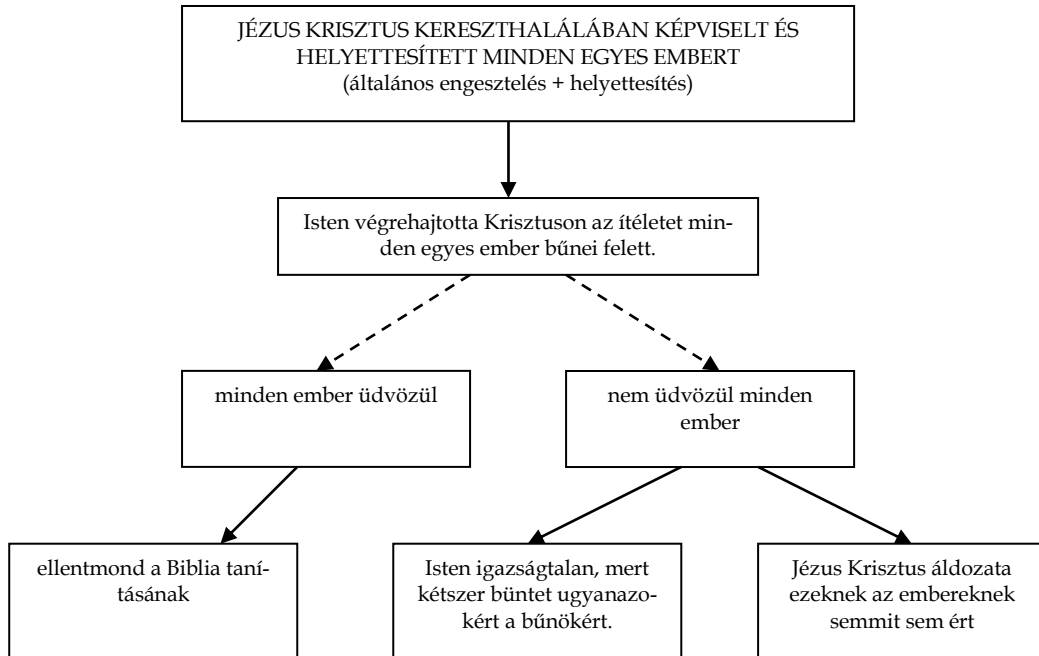
KIKÉRT ADTA ISTEN A FIÁT?	MI TÖRTÉNIK VELÜK	LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNY
MINDEN EGYES EMBER	a Fiúval együtt minden egyéb áldást is megkapnak	1. Pál érve nem tekinthető valódi ígéretnek, mert ténylegesen nem üdvözülni mindenki. 2. Ha valódi ígéret, akkor viszont minden ember üdvözülni fog.
CSAK A VÁLASZTOTTAK		1. Pál érve valódi ígéret, melyből üdvbizonyosságot lehet nyerni. 2. Mivel Isten a választottakért adta Fiát, csak ők meríthetnek bizonyosságot az ígéretből.

5.4.3.3. A szakaszból egyértelműen kiderül, hogy Pál nem minden emberről, hanem minden választottáról beszél. Ők azok, akik Istent szeretik (28), akiket Isten elhatározása szerint elhívott (29), akiket előre szeretett, elrendelt, elhívott, megigazított, megdicsőített (30). Isten velük van, tehát senki nincs ellenük (31). Ők a választottak, akiket senki nem vádol már, hanem megigazít (33). Ők azok, akikért Jézus meghalt, feltámadt és az Atya jobbján közbenjár (34).

5.4.3.4. Ez az ige csak akkor jelent vigasztalást, ha a választottakra vonatkozik. A kontextus és Pál érvelése alapján nyugodtan mondhatjuk, hogy ez az ige *azért* jelent vigasztalást, mert Pál valóban a választottakról ír. Isten mindnyájukért odaadta Fiát.

5.4.4. A képviselet és helyettes áldozat fogalma (melyet az Ószövetség számos képpel és rituáléval előre megjelenített) megoldhatatlan problémák elé állítja azokat, akik az általános engesztelésben hisznek.

5.4.4.1. Az általános engesztelés és a helyettesítés fogalmának összekapcsolásából származó problémák:

„...van egy tűzzel és kénkövel égő tó, és ebbe az átkozott mélységbe - az általános engesztelés tana szerint - bevetnek azok közül az emberek közül is, akiket Krisztus a vérével vásárolt meg. Számomra ez ezerszer taszítóbb elképzelés, mint bármelyik azok közül a következtetések közül, amelyek állítólag a korlátozott engesztelés ...tanával vannak kapcsolatban. Az a gondolat, hogy az én Megváltóm meghalt volna olyan emberekért, akik a pokolban vannak, olyan szörnyű feltételezés, amit sehogy se tudok elfogadni. Szembenáll az isteni igazságosságról alkotott minden elgondolással az, ha elképzelem akár egy pillanatra is, hogy krisztus helyettesítő áldozat volt minden egyes emberért, és miután Isten megbüntette a Helyettest, utána megbünteti magukat a bűnösöket is. Az a gondolat, hogy Krisztus engesztelést és elégtételt szerzett minden egyes ember bűnéért, és utána ezek közül az emberek közül néhányat megbüntetnek olyan bűnökért, amelyekért Krisztus már engesztelést szerzett, számomra a legszörnyűbb gonoszságok egyikének tűnik. Még Szaturnusznak, Janusznak, vagy a legördögibb pogány isteneknek se tulajdonítunk ilyet, távol legyen hát tőlünk, hogy valaha is ilyen módon gondolkodjunk az Igaz, Bölcs és Jó Jáhvéról!” (Spurgeon)

5.4.4.2. Arminianus teológusok közül sokan felismerték, hogy a helyettesítés és az általános engesztelés nem lehetséges együtt, ha van pokol, de az általános engesztelés helyett a helyettesítés gondolatát vették el. Ebből származott például Hugo Grotius „kormányzati elmélete”, vagy szélsőségesebb módon a „dunaföldváriak” teológiája, mely tagadja Jézus halálának helyettesítő voltát. Evangéliumi arminianusok azonban inkább ragaszkodnak a helyettesítéshez, és megmaradnak a „boldog következetlenség állapotában” (R.C. Sproul kifejezése).

5.4.5. Jézus főpapi szolgálatát nem válogatás nélkül mindenkiért, hanem a szövetség népéért végezte és végzi.

5.4.5.1. A Főpap a népért végzi munkáját:

„Ezért mindenben hasonlóvá kellett lennie a testvéreihez, hogy irgalmas és hű főpap legyen az Isten előtti szolgálatban, hogy engesztelést szerezzen a nép bűneiért.” (Zsidók 2,17)

„Ezért Jézus is, hogy megszentelje a népet tulajdon vére által, a kapun kívül szenvedett. Menjünk ki tehát őhozzá a táboron kívülre, az ő gyalázatát hordozva.” (Zsidók 13,12-13)

„...várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését, aki önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik.” (Titusz 2,13-14)

5.4.5.2. A Főpap tökéletes munkát végez:

„Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget, aki miután minket bűneinktől megtisztított, a mennyei Felség jobbára ült.” (Zsidók 1,3) (Azután ült Isten jobbára, miután minket megtisztított!)

„Ezért ő jobb szövetségnek lett a kezesevé. És azok többen lettek papokká, mivel a halál nem engedte őket szolgálatban maradni; ő viszont, mivel megmarad örökké, átruházhatatlanul viseli a papságot. Ezért üdvözíteni tudja örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez, hiszen ő mindenkor él, hogy esedezzek értük.” (Zsidók 7,22-25)

„Minden pap naponként szolgálatba áll, és sokszor mutatja be ugyanazokat az áldozatokat, amelyek sohasem képesek bűnöket eltörölni. Ő ellenben, miután egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért, örökre az Isten jobbára ült, és ott várja, hogy ellenségei zsámolyul vettessenek lába alá. Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket.” (Zsidók 10,11-14)

5.4.5.3. Jézus tisztában van azzal, hogy Főpapi szolgálata azokra korlátozódik, akiket az Atya neki adott, ahogy ezt főpapi imájában ki is fejezi:

„Én őértük könyörgök: nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert a teied, és ami az enyém, az mind a tied, és ami a tied, az az enyém, és megdicsőíttetem őbennük.” (János 17,9-10)

„Kikre érvényes Krisztus főpapi műve? Emberi oldalról nézve csakis a hívő számára, mert a hit által elfogadva válik a történeti esemény életté és valósággá. Mint ahogy a rezgés a fül által lesz hanggá, a másik rezgés a szem által lesz fényvé, úgy a kereszten végbement váltságshalál hit által lesz bűnbocsánattá és megbékéléssé.

Isteni oldalról nézve a dolgot azt kell mondanunk, hogy Krisztus áldozatának érdeme, ámbár minden emberre, múltban, jelenben és jövőben tökéletesen elégséges (sufficiens), de csak a kiválasztottakra hatékony (efficax). A Krisztus halála által megszerzett javak tulajdonítás által érvényesek, mert Isten azokat csak az övéinek tulajdonítja. Maga a kiválasztás Krisztusban és a Krisztusra nézve történt, azaz a kiválasztás értelme éppen az, hogy némelyekre a Krisztus érdemének ereje hatékony lesz, némelyekre nem. Nem lehet tehát a Krisztus érdemét úgy szemlélni, mint a levegőbe szórt millió konfettit, amelyből ki-ki annyit ragad el, amennyit tud és akar, hanem mint személyre szóló meghívót és adománylevelet, amelyet a kereszt alatt kézbesít a címzettnek az eleve elrendelő kegyelem.” (Ravasz László: Kis dogmatika, 85-86. o.)

„Kedves uram, Jézus Krisztusért kérek, gondold meg, mennyire tiszteletlen Istennel szemben az, hogy tagadod a kiválasztást. Az üdvösséget így nyilvánvalóan nem Isten szabad kegyelmétől, hanem az ember szabad akaratától teszed függővé; ebből pedig az következik, hogy Jézus Krisztus lelke valószínűleg soha nem lett volna megelégedett, látva halála gyömolcsét legalább egy lélek örök üdvösségében. Prédikálásunk hiábavaló lenne, valamint az, hogy a benne való hitre hívunk meg embereket, szintén hiábavaló lenne.

Hála legyen azonban Istennek, hogy a mi Urunk tudta, kikért hal meg. Volt örök szövetség az Atya és a Fiú között. Engedelmessége és halála jutalmaként egy meghatározott számú embert kapott. Ezekért imádkozott (János 17), nem a viláért. Ezekért, és csak ezekért, esedezik most is, és üdvösségük által lelke tökéletesen megelégedett lesz.” (Whitefield Wesley-nek írott leveléből)

5.4.6. Krisztus megszerzett minden lelki áldást azoknak, akiket a kereszten helyettesített és képviselt. A legnagyobb és elsődleges lelki áldás a Szentlélek megvilágosító és újjászülő munkája, mely által a bűnös megkapja az új élet ajándékát.

5.4.6.1. A Zsidókhoz írt levél szerint Jézus főpapi szolgálatának az eredménye, hogy a szövetség népéért szerzett engesztelés megszerzi a szövetség áldásait is, mindenekelőtt a szív megújulását, vagyis a hit engedelmisségét.

„Ő ellenben, miután egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért, örökre az Isten jobbára ült, és ott várja, hogy ellenségei zsámolyul vettessenek lába alá. Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket. De bizonyosságot tesz nekünk a Szentlélek is, mert ez után az ige után: 'Ez az a szövetség, amelyet kötök velük ama napok múltán', így szól az Úr: 'Törvényemet szívükbe adom, és elméjükbe írom; bűneikről és gonoszságaikról pedig többé nem emlékezem meg.' Ahol pedig a bűnbocsánatról van szó, ott nincs többé bűnért bemutatott áldozat. Mivel pedig, atyámfiai, teljes bizalmunk van a szentélybe való bemenetelhez Jézus Krisztus vére által, azon az új és élő úton, amelyet ő nyitott meg előttünk a kárpit, vagyis az ő teste által; és mivel nagy papunk van az Isten háza felett: járuljunk azért oda igaz szívvel és teljes hittel, mint akiknek a szíve megtisztult a gonosz lelkiismerettől, a testét pedig megmosták tiszta vízzel. A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk; mert hű az, aki ígéretet tett.” (Zsidók 10,12-23)

5.4.6.2. Minden lelki áldást (a hitet is) Krisztusban kaptunk meg.

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban. Mert őbenne kiválasztott minket magának már a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte szeretetben... Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez...” (Efézus 1,3-4; 2,8-9)

„...ezek az emberek [akikért Krisztus meghalt] Isten szemében jogot nyertek a hit ajándékára, mint örökségük elfoglalásának eszközére. Másként szólva a Kálvária nem egyszerűen lehetővé tette a megváltását azoknak, akikért Krisztus meghalt, hanem biztosította hitre jutásukat és megváltásukat valóra váltotta. A kereszttel megvált. Amíg az arminianus azt mondja: 'Nem nyerhettem volna megváltást a Kálvária nélkül', addig a kálvinista ezt mondja: 'Krisztus nyerte el a megváltásomat a Kálvárián. A keresztfát az előbbi a megváltás sine qua non-jának, az utóbbi azonban a megváltás valóságos létesítő okának fogja föl, és minden lelki áldást, beleértve a hitet is, Istennek és Fiának a Kálvárián teljesített ügyletére vezeti vissza. A megváltásnak ez a két felfogása nyilvánvalóan ütközik egymással.” (J.I. Packer: A megújulás teológiája, 169. o.)

5.5. A KÁLVINISTA NÉZETTEL SZEMBEN EMLEGETETT IGÉK

5.5.1. János 3,16-17 *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Mert az Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem, hogy üdvözüljön a világ általa.”*

5.5.1.1. A szakasz három dolgot állít, és ezt a három dolgot kálvinisták is hiszik:

- a. Krisztus nem ítélni jött, hanem egy megmentő munkát véghezvinni.
- b. Isten szeretete mindenkinek felajánlja a Fiút.
- c. Nem az egész világ, hanem csak azok menekülnek meg, akik hisznek benne.

5.5.1.2. Kálvinisták számára nem jelent gondot az a tény, hogy Isten az egész világnak felajánlja a Fiút, hiszen ez az evangélizáció alapja.

„Bár a világban nincs semmi, amivel elnyerhetné Isten tetszését, Isten mégis megmutatja, hogy kegyelmes az egész elveszett világ felé, amikor kivétel nélkül mindenkit hív a Jézus Krisztusban való hitre, mely ténylegesen az életre vezető út.” (Kálvin a János 3,16-ról)

5.5.2. 1 János 2,1-2 *„Gyermekeim, ezt azért írom nektek, hogy ne vétkezzetek; ha pedig vétkezik valaki, van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus, mert ő engesztelő áldozat a mi bűneinkért; de nemcsak a mienkéért, hanem az egész világ bűnéért is.”*

5.5.2.1. Lehetséges értelmezések az „egész világ” -ra:

- a. Az „egész világ” minden egyes embert jelent.
- b. Az „egész világ” minden fajta embert jelent.
- c. Az „egész világ” arra utal, hogy az ószövetségi főpapi áldozattal ellentétben nem csak a zsidó nép, hanem a pogányok is részesülhetnek Jézus engesztelő áldozatában.
- c. Az „egész világ” bűnei számára elégséges Jézus engesztelő áldozata, ezért ne féljünk attól, hogy nem képes lemosni a mi lelkiismeretünket, ha vétkeztünk.

5.5.2.2. Milyen értelemben engesztelő áldozat Jézus Krisztus halála János értelmezésében?

- a. *Ténylegesen lecsillapította Isten haragját?* Ha az „egész világ” ebben a versben minden egyes embert jelent, akkor a vers azt jelentené, hogy mindenki üdvözülni fog. Ezt sem arminiánusok, sem kálvinisták nem hiszik.
- b. *Elérhetővé tette az Istennel való megbékélést?* A „peri tón hamartión” egyszerűen azt jelenti: „a bűneinkkel kapcsolatban”. Így ha az „egész világ” minden egyes embert is jelent ebben a versben, sem arminiánusoknak, sem kálvinistáknak nincs gondjuk a verssel.

5.5.3. 1 János 4,14 *„És mi láttuk, és mi teszünk bizonyosságot arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül.”*

5.5.3.1. János nyilvánvalóan nem azt érti ezalatt, hogy Jézus ténylegesen üdvözítene minden embert. János is beszél feltételekről: ismerni kell az Atyát és a Fiút ahhoz, hogy valaki ténylegesen megmeneküljön.

5.2.3.2. Jézus a világ üdvözítője abban az értelemben, hogy Isten mindenkinek felajánlja őt. Nekünk nincs jogunk korlátozni ezt az evangélizációban. Minden embernek beszélnünk kell Krisztusról, minden emberrel meg kell ismertetnünk a Krisztussal járó ígéreteket.

5.5.4. János 1,29 *„Másnap János látta Jézust, amint jön felé, és így szólt: 'Íme, az Isten Báránya, aki hordozza (elveszi) a világ bűnét!'”*

5.5.4.1. Nem a világ *bűneit*, hanem a világ *bűnét* veszi el az Isten Báránya. Ebből a versből tehát nem lehet azt a következtetést levonni, hogy Jézus magára vette minden egyes ember minden egyes bűnét.

5.5.4.2. A „világ” itt nem minden egyes embert jelent, hanem az Istennel szembenálló lelkiületet és létezését. Az Isten Báránya megoldást hoz a világ bűnös szembenállására.

5.5.4.3. A vers háttérében Ézsaiás próféciája áll az Úr szolgájáról. Az Úr szolgája (az Isten báránya) nem csak Izraelért szenved, hanem az egész bűnös világért.

5.5.5. János 6,51 *„Én vagyok az az élő kenyér, amely a mennyből szállt le: ha valaki eszik ebből a kenyérből, élni fog örökké, mert az a kenyér, amelyet én adok oda a világ életéért, az az én testem.”*

5.5.5.1. Jézus Krisztus úgy jött, hogy áldozata (az evangélium hirdetése által) elérhető legyen mindenki számára. Aki „eszik belőle” (hisz benne), örökké élni fog.

5.5.5.2. Az a tény, hogy Jézus mindenkinek felajánlja önmagát, nem zárja ki azt a másik tény, hogy ténylegesen azoknak az adósságát rendezte, akik hinni fognak benne (az ő juhái).

5.5.6. 1 Timóteus 2,5-6 *„Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta önmagát mindenkiért tanúbizonyságként a maga idejében.”*

5.5.6.1. Elképzelhető, hogy Pál mindenféle emberre gondol (ahogy a közbenjáró imádságokban felsorolja).

„Miként már korábban megállapítottuk az Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön kifejezéssel kapcsolatban, most is azt mondhatjuk, hogy a Krisztus váltságul adta önmagát mindenkiért mondatban a 'mindenki' nem 'minden egyes személyt', hanem 'mindenféle fajba és osztályba tartozó embert' jelent.” (John Stott: A Timóteushoz írt első levél és a Tituszhoz írt levél, 74. o.)

5.5.6.2. Az is lehet, hogy Pál Krisztus váltságahalálának egyetemes felajánlására gondol, mely összhangban van azzal is, hogy Isten „szíve vágya”, hogy mindenki megtérjen és elfogadja az igazságot.

„Bármiként vélekedünk is az üdvösség egyetemességével kapcsolatban, semmiképpen sem szabad a világ missziójának hatáskörét leszűkítenünk. Az örömhírt mindenkinek hirdetnünk kell, és az üd-

vösség lehetőségét mindenkinek fel kell ajánlanunk.” (John Stott: A Timóteushoz írt első levél és a Tituszhoz írt levél, 74. o.)

5.5.6.3. Kálvinisták és arminianusok egyetértenek abban, hogy Jézus Krisztust mindenkinek hirdetni kell, mert Isten mindenkit meghív a vele való közösségre.

5.5.7. 1 Timóteus 4,10 *„hiszen azért fáradunk és küzdünk, mert az élő Istenben reménykedünk, aki üdvözítője (megmentője) minden embernek, de leginkább a hívőknek.”*

5.5.7.1. Ha a vers Jézus Krisztusra vonatkozik, tökéletes összhangban van azzal a kálvinista megközelítéssel, hogy bár Isten felajánlja Jézus Krisztust minden embernek (a vére *elég* mindenki számára), csak az üdvözü, aki hisz benne (vére csak a hívők számára *hatékony*).

5.5.7.2. Az a magyarázat is elképzelhető, hogy a *maliszta* szó helyes fordítása nem az, hogy „leginkább”, hanem az, hogy „pontosabban” (Stott utal T.C. Skeat ezzel kapcsolatos tanulmányára). Ebben az esetben Pál azt konkretizálná, hogy Krisztus kiket is üdvözít a világon belül.

5.5.7.3. Lehetséges magyarázat az is, hogy Pál itt nem Krisztusról, hanem a Teremtő Istenről beszél, aki kiment embereket mindenféle veszélyből, de elsősorban a hívőkkel teszi ezt.

5.5.8. 2 Korinthus 5,14-15 *„Mert a Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.”*

5.5.8.1. Az ige témája a szolgálatra való motiváció. Pál itt a keresztyének szolgálatáról beszél. Mi motiválhatja a keresztyéket a szolgálatban? Hát Krisztus szorongató szeretete. Az, hogy Krisztus meghalt értük, ezért ők is meghaltak Krisztussal, tehát új életük van. Járjanak úgy, mint akik meghaltak, ezért az értük meghalt és feltámadt Jézusnak élnek, nem önmaguknak.

5.5.8.2. A „mindenki” az összes keresztyént jelenti. Jézus meghalt mindenkiért, tehát mindenki meghalt. Itt nem a bűnben való halálról, hanem a bűnnek való halálról van szó. Abból, hogy Krisztus meghalt mindenkiért, következik, hogy ők is meghaltak (a bűnnek), és élnek (nem önmaguknak, hanem Krisztusnak). A két csoportnak ugyanannak kell lennie. Krisztus azokért halt meg, akik meghaltak és most élnek.

5.5.8.3. Pál magától értetődőnek veszi, hogy Krisztus ugyanazokért halt meg, akik meghaltak és élnek. Tehát nem arról van szó, hogy Krisztus mindenkiért meghalt (nagy csoport), tehát mindenki meghalt (nagy csoport), és néhányan ezek közül élnek (kis csoport). Hanem inkább arról van szó, hogy Krisztus mindenkiért meghalt (relatív nagy csoport), ezek mind meghaltak Krisztussal (relatív nagy csoport), és ők most élnek (relatív nagy csoport). A három csoport ugyanazokat az embereket tartalmazza. Ezáltal Pál azt a tanítását ismétli csak meg, amit más helyeken kifejt, hogy Krisztus halála szerezte meg számunkra nem csak a bűnbocsánatot, de minden lelki áldást is (beleértve a hitet és a Szentlélek meg-elevenítő munkálkodását is).

5.5.8.4. Ha a „tehát mindnyájan meghaltak” kifejezés a bűnben való halált jelenti, akkor sincs szükség arra, hogy Krisztus halálát minden emberre értsük. Ebben az esetben is érthetjük az igét összhangban a kontextussal: a keresztyének motivációja a szolgálatra az, hogy Krisztus meghalt értük, és most új életben járnak.

5.5.8.5. *Ha mégis minden emberről szó lenne itt, akkor se cáfolja ez a korlátozott engesztelésről szóló tanítást. A kálvinizmus szerint Krisztus minden emberért meghalt abban az értelemben, hogy mindenkit hív Isten a Krisztus általi megbékélésre. Mindenkit fel kell szólítanunk arra, hogy Krisztus által béküljön meg az Istennel. A valóságos megbékélés úgyis csak azoknál történik meg, akik hisznek, Krisztus azoknak tényleges engesztelő áldozat, akik az ő vérében hisznek (Róma 3,25).*

5.5.9. 2 Korinthus 5,18-19 *„Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekiünk adta a békéltetés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét.”*

5.5.9.1. Ez az ige legalább annyi fejtörést okoz arminiánusoknak mint kálvinistáknak. Ez a két irányzat egy táborban van az univerzalistákkal szemben. Tehát ha az arminiánusok nagyon hangoztatják ennek az igének a mindenre kiterjedő vonatkozásait, könnyen az univerzalisták oldalán találják magukat. Arminiánusoknak és kálvinistáknak együtt kell munkálkodniuk azon, hogy olyan értelmezést találjanak, amely nem áll szemben a Szentírás más tanításaival.

5.5.9.2. A versek értelmére az Efézus 2,15-17 adhat magyarázatot: *„Mert ő a mi békességünk, aki a két nemzetséget eggyé tette, és az ő testében lebontotta az elválasztó falat, az ellenségeskedést, miután a tételes parancsolatokból álló törvényt érvénytelenné tette, hogy békességet szerezve, a kettőt egy új emberré teremtsen önmagában. Megbékéltette mindkettőt egy testben az Istennel, miután a kereszttel megölte az ellenségeskedést önmagában, és eljött, és 'békességet hirdetett nektek, a távoliaknak, és békességet a közelieknek'.”*

5.5.9.3. A zsidók és pogányok „egy testben” való megbékéltetése nem minden zsidó és minden pogány megbékéltetését jelenti, hanem a hívő zsidók és hívő pogányok megbékéltetését. Ezt a megbékéltetést nevezi Pál „új embernek” vagy a „világ megbékéltetésének”. A „világ” szó tehát a zsidók és pogányok közötti elvi fal megszűnésére utal.

5.5.10 Kolossé 1,19-20 *„Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy benne lakják, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent, a földön és a mennyben, úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által.”*

5.5.10.1. Arminiánusoknak és kálvinistáknak egyaránt magyarázatot kell fűzniük ehhez az igevershez. Milyen értelemben békéltetett meg mindent magával a földön és a mennyben? Beletartozik ebbe minden ember, még a Sátán és a démonok is?

5.5.10.2. Az igevers utalhat arra, hogy minden, amit Isten megbékéltet magával (akár a mennyben, akár a földön), csak Krisztus által békélhet meg vele. Ez nem azt jelenti, hogy Isten ténylegesen mindent meg is békéltet Krisztusban önmagával.

5.5.10.2. Az igevers azt is tanítja, hogy Krisztus halálának kozmikus jelentősége van. Az ő áldozata révén válik lehetségessé a világ újjáteremtése, az ember vétke miatti átok alóli felszabadítása. Isten nem csak kimenekíti szentjeit a világból, hanem újjá is teremt mindent (Jelenések 21,5).

5.5.11. Róma 5,18 *„Mármost, ahogyan egynek a vétke lett minden ember számára kárhózzátá, úgy lett egynek az igazsága minden ember számára az élet megigazulásává.”*

5.5.11.1. Arminiánus értelmezés szerint Pál itt arról beszél, hogy Jézus *lehetővé tette* a megigazolást minden embernek. A fő probléma ezzel az, hogy Pál ennél többet mond: ahogy Ádám engedetlensége bűnössé tett, úgy Krisztus engedelmissége igazzá tett.

5.5.11.2. Pál mindkét esetben meghatározott embercsoportról ír: azokról, akik Ádámokban vannak, és azokról, akik Krisztusban vannak. Mindkét csoportra igaz az, hogy a Fő cselekedete hatással van az összes emberre, akiket képviselt.

5.5.12. Zsidók 2,9 *„az a Jézus, aki rövid időre kisebbé lett az angyaloknál, a halál elszenvedése miatt dicsőséggel és tisztességgel koronáztatott meg, hiszen ő Isten kegyelméből mindenkiért megízlelte a halált.”*

5.5.12.1. *Ebben az igében egyértelműen az ő népéről van szó.* Nem minden emberért ízlelte meg Krisztus a halált, hanem népének minden egyes tagjáért. Ez teljesen világos a levélből is és a konkrét szövegkörnyezetből is. Az egész Zsidókhöz írt levél az ószövetségi szertartások fényében mutatja be Krisztust. Ő az áldozat, akit a nép bűneiért mutatnak be. Ő a főpap, aki a szövetség népét képviseli Isten előtt.

5.5.12.2. *A levél hangsúlyozza Krisztus munkájának a hathatóságát.* Az ő áldozata nem csak potenciális megváltást jelent, hanem a bűn valóságos elvételét (1,3; 10,10-18).

5.5.12.3. Ami a konkrét szövegkörnyezetet illeti, itt is teljesen egyértelmű a helyzet. A 10. versből a szerző kibontja a 9. vers értelmét. A következő versek egy *mert*-tel kezdődnek. Kikről beszélt a szerző a 9. versben?

1. Krisztus számtalan fiáról, akiket üdvösségre vezet (10);
2. A megszenteltokról, akiket megszentel (11);
3. A testvéreiről, akik tőle származnak (11);
4. A gyülekezetéről, akik között Isten nevét hirdeti és dicséri (12);
5. A gyermekekről, akiket az Isten neki adott (13);
6. A test és vér részeseiről, akikért emberré lett és meghalt (14);
7. A megszabadított foglyokról, akik az ördög uralma alatt voltak (15);
8. Ábrahám leszármazottairól, akiket felkarolt (16);
9. Testvéreiről, akikhez hasonlóvá lett (17);
10. A népről, akikért főpapjuként engesztelést szerzett (17);
11. A kísértésbe esett hívókért, akiket segíteni tud (18).

5.5.12.4. Tehát amikor a 9. versben azt olvassuk, hogy mindenkiért megízlelte a halált, nem értelmezhetjük másként, mint ahogy maga a szerző értette: az összes fiáért, megszenteltért, testvéért, stb. Krisztus megízlelte a halált mindenkiért, akit az Atya neki adott.

5.5.13. 2 Péter 2,1 *„De voltak a nép körében hamis próféták is, mint ahogyan közöttetek is lesznek hamis tanítók, akik veszedelmes eretnekségeket fognak közétek becsempészni. Ezekkel megtagadják az Urat, aki őket megváltotta, így gyors pusztulást hoznak magukra.”*

5.5.13.1. Arminiánus érvelés szerint a korlátozott engesztelést cáfolja az, hogy egyesek elkárhoznak, akikért Krisztus meghalt.

5.5.13.2. Az egyik lehetséges kálvinista értelmezés abból indul ki, hogy az „Úr” Krisztusra vonatkozik. Ebben az esetben arra utalhat Péter, amit ezek a tanítók magukról hirdettek, vallottak, illetve amit mások róluk gondoltak, de ami számukra mégsem volt valóság.

5.5.13.3. A másik lehetséges kálvinista értelmezés abból indul ki, hogy az „Úr” Istenre vonatkozik. Eszerint itt egy ószövetségi analógiáról van szó. Az a kifejezés, hogy „akiket az Úr megvásárolt”, nem Krisztus halálára utal, hanem elsősorban az exodusra. A hamis próféták az exodus népe körében voltak, mégis viselkedésükkel elárulták, hogy nem tartoznak az Úrhoz. Ugyanígy van a hamis tanítókkal az újszövetségi egyházban: belopóznak az Úr megváltottai közé (az ÚSZ-i exodus népe közé), de viselkedésükkel elárulják, hogy nem tartoznak az Úrhoz.

5.5.14. Róma 14,15 *„Ha pedig atyádfia valamilyen étel miatt megszorodik, akkor nem jársz el szeretetben. Ne tedd tönkre ételleddel azt, akiért Krisztus meghalt.”* és 1 Korinthus 8,11 *„És így ismeretteddel vesztét okozod erőtlen testvérednek, akiért Krisztus meghalt.”*

5.5.14.1. Arminiánus érvelés szerint – az előző vershez hasonlóan – a korlátozott engesztelést cáfolja az, hogy egyesek elkárhoznak, akikért Krisztus meghalt.

5.5.14.2. Az egyik kálvinista értelmezés szerint ezekért az emberekért Krisztus olyan értelemben halt meg, ahogy minden emberért, hogy lehetővé tette számukra a benne való hitet. Ebben az esetben a megbotránkozató hívő önzése és szeretetlensége áll szemben Krisztus önzetlenségével és szeretetével.

5.5.14.3. A másik kálvinista értelmezés szerint azok a hívők, akik elbuknak és elvesznek, nem voltak újjászületett emberek. Amíg megvallják a hitüket, a „szeretet ítélete” alapján testvéreknek tekintjük őket is, de elbukásuk bizonyítja, hogy nem voltak Krisztuséi.

5.5.14.4. A harmadik kálvinista értelmezés az, hogy ezek az emberek nem elkárhoznak, hanem csak a hitéletük károsodik, a növekedésben állnak meg, vagy megalkuvó, keserves hitéletük lesz.

5.6. TOVÁBBI ELLENVETÉSEK A KÁLVINISTA NÉZETTEL SZEMBEN

5.6.1. Miért hirdessük az evangéliumot minden embernek, ha Krisztus nem helyettesített mindenkit?

5.6.1.1. Azért, mert Isten az evangélium hirdetése által hívja el választottait, de nem tudjuk, kik a választottak, amíg hitre nem jutottak.

„Íme, kiment a magvető vetni, és vetés közben néhány mag az útfélre esett, aztán jöttek a madarak, és felkapkodták. Mások sziklás helyre estek, ahol kevés volt a föld, és azonnal kihajtottak, mert nem voltak mélyen a földben; de amikor a nap felkelt, megperzselődtek, és mivel nem volt gyökereik, kiszáradtak. Mások tövisek közé estek, és amikor a tövisek megnőttek, megfojtották őket. A többi pedig jó földbe esett, és termést hozott: az egyik százannyit, a másik hatvanannyit, a harmadik harmincannyit.” (Máté 13,4-8)

5.6.1.2. Azért, mert Isten szeretetből felajánlja minden embernek az evangéliumot.

„Az engesztelés mértékének a kérdése nem merül föl az evangélizáló igehirdetésben, a tolmácsolni való üzenet csupán ez: Jézus Krisztus, a felséges Úr, aki meghalt a bűnösökért, ingyen magához hívja őket. Isten megparancsolja mindenkinek, hogy térjen meg és higgyen; Krisztus életet és békességet ígér mindazoknak, akik ezt megteszik... Akik megnézik a régi evangélium jelesebb magyarázóinak, például Bunyannak (akit Owen maga is csodált), Whitefieldnek vagy Spurgeonnek a nyomtatásban megjelent igehirdetéseit, látni fogják, a protestáns prédikációs irodalomban párfját ritkító teljességgel, melegséggel, feszültséggel és megrendítő erővel mutatják fel a Megváltót és szólítják föl a bűnösöket a hozzá fordulásra.” (Packer: A megújulás teológiája, 183. o.)

„'Aki énhozzám jön...' Lehet, hogy az illető valami borzasztó bűnt követett el, túl sötét még ki-mondani is. De ha Krisztushoz jön, ő nem küldi el. Lehet, hogy ő maga lett már feketévé - olyan sötétté, mint a pokol... Én nem tudom, hogy még milyen fajta emberek jöhettek el ebbe a terembe ma estére; de legyenek ők akár rablók vagy gyilkosok, akkor is könyörögnék nekik, hogy jöjjenek Krisztushoz, mert ő nem küldi el őket. Nem szabott határt a bűnnek, mindenki a világon, minden istenkáromló, minden ördögi lélek, ha Krisztushoz jön, befogadják. Erős szavakat használok, hogy megnyissam a kegyelem kapuit. Bárki jön is Krisztushoz, jöjjön akár börtönből, a szerencsejáték poklából vagy bordélyházból, Jézus nem küldi el magától.” (Spurgeon)

5.6.2. Hogyan mondhatnánk így bárkinek is, hogy „Jézus Krisztus meghalt a te bűneidért is, és ha ezt elhiszed, üdvözülsz”?

5.6.2.1. Nincs szükség arra, hogy ezt mondjuk az embereknek. Az apostolok megtérésre és a Krisztusban való hitre hívták az embereket. Az evangélizációban Krisztus személyét és bűnösökért véghezvitt váltságművét hirdették.

5.6.2.2. Az üdvözítő hit lényege nem a Krisztusról szóló ismeret, hanem a Krisztusban való bizalom. Ma sokan úgy evangélizálnak, mintha az üdvösség feltétele az lenne, hogy elhiszi-e az illető: Krisztus kifizette az ő bűneiért is a büntetést. A filippi börtönőrnek viszont nem azt mondta Pál, hogy „*Hidd, hogy Jézus kifizette a világ összes bűnéért a büntetést, beleértve a tiédet is, és akkor üdvözülsz!*”, hanem azt: „*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülsz!*” Elég azt tudni, hogy Krisztus bűnösökért halt meg, és aki hozzá jön, azt ő semmiképpen nem küldi el.

5.6.2.3. A hívők vigasztalása az a személyes ismeret, hogy Krisztus helyettük szenvedett a Golgotán, kifizette minden adósságukat. Pál hívőként mondhatta: „*Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem.*” (Galata 2,20)

5.6.2.4. A fenti mondat a modern evangélizációs üzenet része. Az egyház korábbi evangélizációs szolgálatában a korlátozott engesztelés és Krisztus felajánlása mindenkinek nem zárta ki egymást, ahogy olyan evangélisták szolgálata is jelzi, mint a reformátoroké (Kálvin, Knox), a puritánoké (Bunyan, Owen), az amerikai nagy ébredés vezetőié (Edwards, Tennent), a kálvinista metodistáké (Whitefield, Harris, Rowlands), az első protestáns misszionáriusoké (Carey, Fuller, Judson), vagy olyan 20. századi evangélistáké, mint Martyn Lloyd-Jones, Francis Schaeffer vagy John Stott.

6. Ellenállhatatlan kegyelem

6.1. A KIFEJEZÉSRŐL

6.1.1. A „kegyelem” ebben a kontextusban Isten elhívó kegyelmére utal, arra, amikor a Szentlélek által a bűnös embert hitre segíti.

„De nem igaz az, hogy amilyen a vétkek, olyan a kegyelmi ajándék is. Mert ha annak az egynek a vétke miatt sokan haltak meg, az Isten kegyelme és ajándéka még bőségesebben kiáradt az egy ember, a Jézus Krisztus kegyelme által sokakra. És az sem igaz, hogy a kegyelmi ajándék ugyanolyan, mint az első ember bűnbeesése. Az ítélet ugyan egyetlen eset folytán vitt a kárhozatba, a kegyelmi ajándék viszont sokak elbukásából vitt megigazulásra. Ha pedig az egynek elbukása miatt lett úrrá a halál egyetlen ember által, akkor azok, akik bőségesen kapják a kegyelem és az igazság ajándékát, még inkább uralkodni fognak az életben az egy Jézus Krisztus által.” (Róma 5,15-17)

6.1.2. Az „ellenállhatatlan” kifejezés nem arra utal, hogy a bűnös ne állna ellen a kegyelemnek, hanem arra, hogy Istennek ez a kegyelme legyőzi még a bűnös ellenállását is.

6.1.2.1. Az emberek ellenállnak Isten kegyelmének:

„...azoknak pedig, akik viszálykodók, akik ellenállnak az igazságnak, és a hamisságot követik, haraggal és bosszúállással fizet majd.” (Róma 2,8)

„Ti kemény nyakú, körülmetéletlen szívű és fülű emberek, mindig ellene szegültök a Szentléleknek, atyáitokhoz hasonlóan ti is.” (ApCsel 7,51)

„Jeruzsálem, Jeruzsálem, aki megölköd a prófétákat, és megkövezed azokat, akik hozzád küldettek, hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok!” (Máté 23,37)

6.1.2.2. De a választottak esetében ez a kegyelem legyőzi az ellenállást:

„De ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem; hogy amiképpen úrrá lett a bűn a halál által, úgy uralkodjék a kegyelem is az igazsággal az örök életre Jézus Krisztus, a mi Urunk által.” (Róma 5,20-21)

„Mikor pedig mindnyájan a földre estünk, egy hangot hallottam, amely így szólt hozzám héber nyelven: Saul, Saul, miért üldözöl engem? Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.” (ApCsel 26,14)

„Ezért tehát akin akar, megkönyörül, akit pedig akar, megkeményít. Azt mondod erre nekem: ‘Akkor miért hibáztat mégis? Hiszen ki állhat ellene akaratának?’” (Róma 9,18-19)

„Elképzelhetnek a szobámban a Magdalen College-ben: éjszakáról éjszakára, valahányszor egy pillanatra is abbahagytam a munkát, mindig ezt a kitartó, kérlelhetetlen közeledését éreztem Annak, akivel annyira komolyan kerültem a találkozást. Amitől a legjobban féltem, végül is bekövetkezett.

1929 tavaszán megadtam magam, és elismertem, hogy Isten: Isten; és letérdeltem és –imádkoztam. Azon az éjszakán talán én voltam a leginkább levert és a legvonakodóbb megtérő bűnös egész Angliában. Akkor még nem láttam, ami most annyira egyértelmű és nyilvánvaló: az isteni alázatot, amely még ilyen feltételek mellett is befogadja a megtérőt. A tékozló fiú legalább a saját lábán ment haza. De ki imádkozhatja méltóképpen azt a szeretetet, amelyik kitarja a kapuját még annak a tékozlónak is, akit úgy cipelnek be, miközben rúgkapál, durcásan ellenkezik, és minden irányban a menekülés lehetőségét keresi. A 'compelle intrare' kifejezéssel ('kényszeríts bejönni mindenkit') gonosz emberek annyira visszaéltek, hogy elriadunk tőle; de ha helyesen értjük, akkor az isteni kegyelem mélységeit tárja fel. Isten keménysége kedvesebb, mint az emberek lágyasága, az Ő kényszerítése a mi szabadulásunk." (C.S. Lewis: Az öröm vonzásában, 222-223. o.)

6.2. ISTEN HATÉKONY ELHÍVÁSA

6.2.1. Azokat a bűnösöket, akiket Isten a világ teremtése előtt kiválasztott és Krisztus kereszthalála által megváltott, életük egy bizonyos pontján a Szentlélek munkája által el is hívja.

„Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette.” (Róma 8,30)

„Péter, Jézus Krisztus apostola, Pontusz, Galácia, Kappadócia, Ázsia és Bitinia szórványában élő jövevényeknek, akik ki vannak választva az Atya Isten eleve elrendelése szerint a Lélek megszentelő munkája által az engedelmességre és a Jézus Krisztus vérével való meghintésre...” (1 Péter 1,1-2)

„De amikor úgy tetszett annak, aki engem anyám méhétől fogva kiválasztott, és kegyelme által elhívott, hogy kinyilatkoztassa Fiát énbennem, hogy hirdessem őt a pogányok között, nem tanácskoztam testtel és vérrel.” (Galata 1,15-16)

6.2.2. Az elhívás azt jelenti, hogy Isten a hitetlen ember szívét megváltoztatja, hogy az saját akaratából megtérjen és higgyen a megigazító Istenben. Isten tehát nem veszi el az ember döntési felelősségét, hanem segítségére siet erőtlenségében.

„Egy szívet adok majd nekik, és új lelket adok beléjük, eltávolítom testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy rendelkezéseim szerint éljenek, törvényeimet megtartsák és teljesítsék. Az én népem lesznek, én pedig Istenük leszek.” (Ezékiel 11,19-20)

„Akit nekem ad az Atya, az mind énhozzám jön, és aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el.” (János 6,37)

„Mert nem az részesül dicséretben, aki külsőleg zsidó, aki testén külsőleg van körülmetélve, hanem az részesül dicséretben - mégpedig nem emberektől, hanem Istentől -, aki belsejében zsidó, aki nem betű szerint, hanem szívében a Lélek által van körülmetélve.” (Róma 2,28-29)

„Az a különös, hogy mielőtt Isten egészen körülzárt volna, tulajdonképpen fölkínálta a tökéletesen szabad döntés lehetőségének pillanatát. Bizonyos értelemben. Headington Hillre mentem föl busszal. Szavak és (azt hiszem) képek nélkül, egyszercsak megértettem valamit saját magamról. Ráébredtem, hogy valamit féken tartok, valamit igyekszek kizárni köreimből. Vagy, ha jobban tetszik,

mintha valami feszes ruhába vagy fűzőbe bújtam volna, vagy páncélt viselnék, akárcsak egy rák. Ott és akkor úgy éreztem, hogy szabad választás elé állítottak. Ha akarom, kinyitom az ajtót, ha akarom, nem; ha akarom, lecsatolom a páncélt, ha akarom: magamon hagyom. Egyik választásra sem kényszerítettek rá; nem járt vele sem ígéret, sem fenyegetés, bár tudtam, hogy ha kinyitom az ajtót vagy leveszem a páncélt, annak beláthatatlan következményei lesznek. Jelentősnek éreztem a döntést, mégsem hozott különösebben izgalomba. Sem vágyak, sem félelmek nem hajtottak. Bizonyos értelemben semmi sem mozgatótt. Én magam dönthettem úgy, hogy kinyitom az ajtót, kibújok a páncélből, meglazítom a gyeplőt. 'Választásról' beszélek, bár valójában nem tartottam lehetségesnek, hogy az ellenkezőjét tegyem. Másfelől nem tudtam fölfedezni semmilyen indítékot –sem. Lehet, hogy azt mondják: bizonyára nem cselekedtem igazán szabadon. Én azonban inkább arra hajlok, hogy ez a döntésem közelebb állt a tökéletesen szabad cselekvéshez, mint bármi egyéb, amit életemben tettem. A szükségszerűség nem feltétlenül a szabadság ellentéte, és az ember talán akkor a legszabadabb, ha az indítékok keresgélése helyett csak annyit tud mondani: 'az vagyok, amit cselekszem'. Aztán az egész áterjedt a képzeletem világára is. Úgy éreztem magam, mint a hőember, amely lassan-lassan végre olvadozni kezd. Az olvadás a hátamban kezdődött, előbb csöppenként, aztán lassan csurgásnak indulva. Elég kellemetlen érzés volt." (C.S. Lewis: Az öröm vonzásában, 218-219. o.)

6.2.3. Mivel bűnös állapotunkban akaratunk a bűn foglya (l. a teljes romlottságról szóló tanítás), Istennek az elhívás során újjá kell szülnie bennünket, hogy képesek legyünk megtérni és hinni tudjunk az evangéliumban. Az újjászületés ilyen értelemben tehát nem csak hogy megelőzi az üdvözítő hitet, de oka és előidézője is annak.

„Akik pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében, akik nem vérből, sem a test, sem a férfi akaratából, hanem Istentől születtek.” (János 1,12-13)

„Bizony, bizony, mondom neked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába. Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az. Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újjonnan kell születnetek. A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.” (János 3,5-8)

„'A lélek az, aki életre kelt, a test nem használ semmit: azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: lélek és élet. De vannak közöttetek néhányan, akik nem hisznek.' Mert Jézus kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és ki az, aki el fogja árulni őt. És így folytatta: 'Ézért mondtam nektek, hogy senki sem jöhet hozzám, ha nem adta meg ezt neki az Atya.'” (János 6,63-65)

„Titeket is életre keltett, akik halottak voltatok vétkeitek és bűneitek miatt...” (Efézus 2,1)

„És titeket is, akik halottak voltatok vétkeitekben és bűnös valótok körülméletlenségében, övele együtt életre keltett megbocsátva nekünk minden vétünket.” (Kolossé 2,13)

„Aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, Istentől született...” (1 János 5,1)

6.2.4. Isten elhívása hatékony, mert Isten kiválasztó szeretetén, Krisztus helyettesítő áldozatán és a Szentlélek erején nyugszik.

„Akit nekem ad az Atya, az mind énhozzám jön, és aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el.” (János 6,37)

„Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből. Az én Atyám, aki nekem adta őket, mindennél nagyobb, és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből.” (János 10,27-29)

„...tudjuk, Istentől szeretett testvéreink, hogy választottak vagytok. Mert a mi evangéliumunk nemcsak szavakban jutott el hozzátok, hanem erővel, Szentlélekkel és teljes bizonyossággal is. Ti is tudjátok, hogyan éltünk közöttetek, a ti érdeketekben, ti pedig a mi követőinkké lettetek, és az Úr, amikor sok zaklatás ellenére a Szentlélek örömeivel fogadtátok be az igét.” (1 Thesszalónika 1,4-6)

6.3. A HIT ÉS A MEGTÉRÉS ISTEN AJÁNDÉKA

6.3.1. Az üdvözüléshez nekünk kell hinnünk Krisztusban, de a hit Isten ajándéka, mert a bűnös saját hitelenségének a foglya.

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Efézus 2,8-9)

„Mert nektek nemcsak az adatott meg a Krisztusért, hogy higgyetek benne, hanem az is, hogy szenvedjétek érte...” (Filippi 1,29)

„Simon Péter, Jézus Krisztus szolgálója és apostola, mindazoknak, akik velünk együtt ugyanabban a drága hitben részesültek Istenünk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus igazsága által.” (2 Péter 1,1)

„Amikor pedig át akart menni Akhájába, a testvérek biztatták, és írtak a tanítványoknak, hogy fogadják be őt. Amikor megérkezett, nagy segítségükre volt azoknak, akik a kegyelem által hívőkké lettek.” (ApCsel 18,27)

„Hallgatott minket egy Lídia nevű istenfélő asszony, egy Thiatírából való bíboráros is, akinek az Úr megnyitotta a szívét, hogy figyeljen arra, amit Pál mond.” (ApCsel 16,14)

„Ha pedig nem elég világos a mi evangéliumunk, csak azok számára nem világos, akik elvesznek. Ezeknek a gondolkozását e világ istene megvakította, mert hitetlenek, és így nem látják meg a Krisztus dicsőségéről szóló evangélium világosságát, aki az Isten képmása. Mert nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat, önmagunkat pedig mint szolgálókat Jézusért. Isten ugyanis, aki ezt mondta: 'Sötétségből világosság ragyogjon fel', ő gyűjtött világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán.” (2 Korinthus 4,3-6)

„Abban az órában így ujjongott Jézus a Szentlélek által: „Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura azért, hogy elrejtetted ezeket a bölcsek és értelmesek elől, és felfedted a gyermekeknek. Igen, Atyám, így láttad jónak. Mindent nekem adott át az én Atyám, és senki sem tudja, hogy ki a Fiú, csak az Atya, és hogy ki az Atya, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú ki akarja jelenteni.”” (Lukács 10,21-22)

„Ennek hallatára örvendeztek a pogányok, és magasztalták az Úr igéjét, és akik az örök életre választottak, mindnyájan hívővé lettek.” (ApCsel 13,48)

6.3.2. Az üdvözüléshez nekünk kell megtérnünk, de a megtérést Isten adja meg, mert a bűnös szíve konokul a bűn felé fordul.

„Téríts meg engem, hogy megtérjek, mert te vagy, URam, az én Istenem!” (Jeremiás 31,18)

„De az Úr szolgálja ne viszálykodjék, hanem legyen barátságos mindenkihez, tanításra alkalmas és türelmes, aki szelídséggel neveli az ellenszegülőket, hátha az Isten megadja nekik egyszer, hogy megtérve megismerjék az igazságot, és felocsúdjanak az ördög csapdájából, aki foglyul ejtette őket, hogy akaratát teljesítsék.” (2 Timóteus 2,24-26)

„Isten elsősorban nektek támasztotta fel és küldte el Szolgáját, aki megáld titeket azzal, hogy mindenkit megtérít a maga gonoszságából.” (ApCsel 3,26)

„Amikor mindezt hallották, megnyugodtak, dicsőítették Istent, és így szóltak: 'Akkor tehát a pogányoknak is megadta Isten a megtérést az életre.'” (ApCsel 11,18)

6.4. EZ A TAN BÁTORTÁS AZ EVANGÉLIZÁCIÓRA ÉS A KÖZBENJÁRÁSRA

6.4.1. Ha Isten kegyelme ellenállhatatlanul munkálkodik a választottakban, akkor soha nem lesz hiábavaló az evangélizáció, sőt, Isten garantálja, hogy a keresztény misszió sikerrel fog járni.

„Emlékezz arra, hogy Jézus Krisztus, aki Dávid utóda, feltámadt a halottak közül. Erről szól az én evangéliumom, amelyért még bilincseket is viselek, mint egy gonosztevő. Az Isten ígéje viszont nincs bilincsbe verve. Ezért tehát mindent elviselek a választottakért, hogy ők is elnyerjék a Krisztus Jézusban való üdvösséget örök dicsőséggel.” (2 Timóteus 2,8-10)

6.4.2. Ha Isten kegyelme ellenállhatatlanul munkálkodik a választottakban, akkor bátran imádkozhatunk emberek megtéréséért, mert Istennek van hatalma arra, hogy megtörje ellenállásukat és hitre juttassa őket.

„Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...” (Máté 5,44)

„Imádkozunk az Istenhez, hogy semmi rosszat ne tegyetek, nem azért, hogy mi kipróbáltaknak mutakozzunk, hanem azért, hogy a jót tegyétek, mi pedig mintha nem volnánk kipróbáltak.” (2 Korinthus 13,7)

„Imádkozzatok egyúttal értünk is, hogy Isten nyissa meg előttünk az ige ajtaját, hogy szólhassuk a Krisztus titkát, amely miatt most fogoly is vagyok, hogy azt hirdethessem.” (Kolossé 4,3-4)

„És végül, testvéreim, imádkozzatok értünk, hogy terjedjen az Úr ígéje, és úgy dicsőítsék, ahogyan nálatok is, és hogy megszabaduljunk az elvetemült és gonosz emberektől: mert nem mindenkié a hit.” (2 Thesszalonika 3,1-2)

7. A szentek állhatatossága

7.1. DEFINÍCIÓ

7.1.1. A Westminsteri hitvallás a következőképpen foglalja össze a Biblia tanítását a szentek állhatatosságával kapcsolatban:

„I. Azok, akiket Isten az ő szerelmes Fia által elfogadott, hathatósan elhívott és Lelke által megszentelt, sem teljesen, sem véglegesen nem eshetnek ki a kegyelem állapotából. Ebben bizonyosan mindvégig kitartanak állhatatosan, és az örök üdvösséget elnyerik.

II. A szentek állhatatossága nem a saját szabad akaratukon múlik, hanem a kiválasztás változhatatlan végzésén, mely az Atya Isten szabad és megváltoztathatatlan szeretetéből fakad, továbbá Jézus Krisztus érdemének és közbenjárásának hatékonyságától, Isten Lelkének és a tőle való magának a bennünk maradásától, valamint a kegyelmi szövetség természetétől függ. Az állhatatosság bizonyossága és csalhatatlansága is ezekből származik.

III. Mindemellett a szentek a Sátán és a világ kísértései által, a bennük maradt romlottságnak az uralkodása és a megtartásukra szolgáló eszközök elhanyagolása miatt súlyos bűnökbe eshetnek, és azokban is maradhatnak egy ideig. Ezáltal magukra vonják Isten nemtetszését, és megszorítják az ő Szentlelkét; a nekik adott áldásokat és örömeiket bizonyos mértékben elveszítik. Szívük megkeményedik, lelkiismeretük megsérül, megbántanak és megbotránkoztatnak másokat, magukra pedig ideiglenesen ítéletet vonnak.” (Westminsteri hitvallás, XVII.)

7.1.2. Wayne Grudem definíciója:

„A szentek állhatatossága azt jelenti, hogy Isten ereje megtartja mindazokat, akik valóban újjászülettek, ők életük végéig állhatatosan keresztényekként élnek, és csak azok születtek ténylegesen újjá, akik mindvégig állhatatosak maradnak.

A definíciónak két része van. Először arra utal, hogy az üdvbizonyosság lehetséges azoknak, akik valóban újjászülettek, mert emlékezteti őket arra, hogy Isten ereje halálukig meg fogja őrizni őket keresztényekként, és bizonyosan Krisztussal fognak élni a mennyben örökké. Másrészt a definíció második fele világossá teszi, hogy a keresztény életben való megmaradás az egyik bizonyítéka annak, hogy valaki tényleg újjászületett. Fontos a tanításnak ezt a felét is emlékeztetünkben tartani, hogy olyanokat ne biztosítsunk hamis módon üdvösségük felől, akik soha nem jutottak igazán hitre.” (W. Grudem: Systematic Theology, 788. o.)

7.2. A VÉGSŐ ÜDVÖZÜLÉSHEZ KI KELL TARTANI A HITBEN

7.2.1. A szentek állhatatosságáról szóló tanításban tisztán láthatjuk, hogy Isten szuverenitása nem zárja ki az ember felelősségét, hanem éppen megerősíti azt.

„Bár Isten eleve ismeréséből és elrendeléséből, mint elsődleges okból minden dolog változhatatlanul és tévedhetetlenül történik, mégis ugyanazon gondviselés által a másodlagos okok természete szerint elrendelte, hogy megtörténjenek azok vagy szükségszerűen, vagy szabadon vagy véletlenszerűen.” (Westminsteri hitvallás, V/2.)

7.2.2. Számos ige azt tanítja, hogy az embernek ki kell tartania a hitben ahhoz, hogy elnyerje a végső üdvösséget.

„...és mindenki gyűlöl majd titeket az én nevemért; de aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog.” (Márk 13,13)

„Menjete be a szoros kapun! Mert tágas az a kapu, és széles az az út, amely a kárhozatba visz, és sokan vannak, akik azon járnak. Mert szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik azt megtalálják.” (Máté 7,13-14) /Nem csak a szoros kapun kell bemenni, de végig kell menni a keskeny úton is!)

„Eszetekbe juttatom, testvéreim, az evangéliumot, amelyet hirdettem nektek, amelyet be is fogadtatok, amelyben meg is maradtatok. Általa üdvözültök is, ha megtartjátok úgy, ahogy én hirdettem nektek, hacsak nem elhamarkodottan lettetek hívőkké.” (1 Korinthus 15,1-2)

„Titeket is, akik egykor Istentől elidegenedtek, és ellenséges gondolkozásúak voltatok gonosz cselekedeteitek miatt, most viszont megbékéltetett emberi testében, halála által, hogy mint szenteket, hibátlanokat és feddhetetleneket állítson majd színe elé. Ha ugyan megmaradtok a hitben szilárdan és egyenesen, el nem tántorodva az evangélium reménységétől, amelyet hallottatok, amely hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt, és amelynek én, Pál, szolgájává lettem.” (Kolossé 1,21-23)

„Igaz beszéd ez: Ha velem együtt haltunk meg, velem együtt fogunk élni is. Ha túrunk, velem együtt fogunk uralkodni is. Ha megtagadjuk, ő is megtagad minket. Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert ő magát meg nem tagadhatja.” (2 Timóteus 2,11-13)

„Aki győz, annak enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsomában van... Légy hű mindhaláláig, és neked adom az élet koronáját... Aki győz, annak nem árt a második halál... Aki győz, annak adok az elrejtett mannából, adok neki fehér kövecskét is, és a kövecskére írva új nevet, amelyet senki sem tud, csak az, aki kapja... Aki győz, és megtartja mindvégig az én cselekedeteimet, annak hatalmat adok a pogányok felett... Aki győz, azt öltöztetik fehér ruhába, annak a nevét nem törölöm ki az élet könyvéből, hanem vallást teszek nevével az én Atyám előtt és angyalai előtt... Eljövök hamar: tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat. Aki győz, azt oszloppá teszem az én Istenem templomában, és onnan nem kerül ki többé, felírom rá az én Istenem nevét, és az én Istenem városának, az új Jeruzsálemnek a nevét, amely a mennyből száll alá az én Istenemtől, és az én új nevemet... Aki győz, annak megadom, hogy velem együtt üljön az én trónusomon; mint ahogy én is győztem, és Atyámmal együtt ülök az ő trónusán.” (Jelenések 2,7.10.11.17.26; 3,5.11.12.21)

7.2.3. Számos ige azt tanítja, hogy a belső változás és életszentség nem oka ugyan az üdvösségnek, de elengedhetetlen jele azoknak, akik végül elnyerik azt.

„Így szólt akkor Jézus azokhoz a zsidókhöz, akik hittek benne: „Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok.” (János 8,31)

„Mert ha test szerint éltek, meg kell halnotok, de ha a Lélek által megölititek a test cselekedeteit, élni fogtok. Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai.” (Róma 8,13-14)

„Vagy nem tudjátok, hogy igazságtalanok nem örökölhetik Isten országát? Ne tévelyegjétek: sem paráználkodó, sem bálványimádó, sem házasságtörő, sem bujálkodó, sem fajtalan, sem tolvaj,

sem nyerészkedők, sem részegesek, sem rágalmozók, sem harácsolók nem fogják örökölni Isten országát. Pedig ilyenek voltak közületek némelyek: de megmosattatok, megszentelődtetek, és meg is igazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelke által.” (1 Korinthus 6,9-11)

„A test cselekedetei azonban nyilvánvalók, mégpedig ezek: házasságtörés, paráznaság, tisztátalanság, bujálkodás, bálványimádás, varázslás, ellenségeskedés, viszálykodás, féltékenység, harag, önzés, széthúzás, pártoskodás; irigység, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók. Ezekről előre megmondom nektek, amint már korábban is mondtam, akik ilyeneket cselekszenek, nem öröklik Isten országát.” (Galata 5,19-21)

„Törekedjete mindenki iránt a békességre és a szent életre, amely nélkül senki sem látja meg az Urat.” (Zsidók 12,14)

„És abból tudjuk meg, hogy ismerjük őt, ha megtartjuk az ő parancsolatait. Aki azt mondja: ismerem őt, de nem tartja meg parancsolatait, az hazug, és abban nincs meg az igazság, aki pedig megtartja az ő igéjét, abban igazán teljessé lett az Isten szeretete. Ebből tudjuk meg, hogy őbenne vagyunk. Aki azt mondja, hogy őbenne van, annak magának is úgy kell élnie, ahogyan ő élt.” (1 János 2,3-6)

„Testvéreim, mit használ, ha valaki azt mondja, hogy van hite, de cselekedetei nincsenek? Vajon üdvözítheti-e őt egyedül a hit? Ha egy férfi- vagy nőtestvérünknek nincs ruhája, és nincs meg a mindennapi kenyere, valaki pedig ezt mondja nekik közületek: Menjetek el békességgel, melegedjete meg, és lakjatok jól, de nem adjátok meg nekik, amire a testnek szüksége van, mit használ az? Ugyanígy a hit is, ha cselekedetei nincsenek, halott önmagában. Viszont mondhatja valaki azt is: Neked hited van, nekem meg cselekedeteim vannak. Mutasd meg nekem a hitedet cselekedetek nélkül, én is meg fogom neked mutatni cselekedeteim alapján a hitemet. Te hiszed, hogy egy az Isten. Jól teszed. Az ördögök is hiszik és rettegnak. Akarod-e hát tudni, te ostoba ember, hogy a hit cselekedetek nélkül meddő? Ábrahám, a mi atyánk, nem cselekedetekből igazult-e meg, amikor fiát, Izsákot felajánlotta az oltáron? Látod tehát, hogy hite együttműködött cselekedeteivel, és cselekedeteiből lett teljessé a hite. Így teljesedett be az Írás, amely azt mondja: 'Ábrahám hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt', és 'Isten barátjának neveztetett'. Látjátok tehát, hogy cselekedetekből igazul meg az ember, és nem csupán a hit által. S ugyanígy a parázna Ráháb is, nem cselekedetekből igazult-e meg, amikor befogadta a követeket, és más úton bocsátotta el őket? Mert ahogyan a test halott a lélek nélkül, ugyanúgy a hit is halott cselekedetek nélkül.” (Jakab 2,14-26)

IGAZ ÉS HAMIS NÉZETEK A MEGIGAZULÁSRÓL	
A tévtanítás, ami ellen Pál küzd:	HIT + CSELEKEDETEK → MEGIGAZULÁS
A tévtanítás, ami ellen Jakab küzd:	HIT → MEGIGAZULÁS – CSELEKEDETEK
Pál és Jakab tanítása:	HIT → MEGIGAZULÁS + CSELEKEDETEK

7.2.4. A hitben való kitartás és életszentség nem jelent büntelen tökéletességet, hanem csak azt, hogy alapvetően új életben járunk, Krisztushoz ragaszkodunk.

„Ti tehát így imádkozzatok: ...bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.” (Máté 6,12)

„Nem mintha már elértem volna mindezt, vagy már célnál volnék, de igyekszem, hogy meg is ragadjam, mert engem is megragadott a Krisztus Jézus. Testvéreim, én nem gondolom magamról, hogy már elértem” (Filippi 3,12-13)

„Ha azt mondjuk, hogy nincsen bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és nincs meg bennünk az igazság. Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszságtól. Ha azt mondjuk, hogy nem vagyunk bűnösök, hazuggá tesszük őt, és nincs meg bennünk az ő igéje.” (1 János 1,8-10)

7.3. AKIK ÚJJÁSZÜLETTEK, MINDVÉGIG KITARTANAK A HITBEN

7.3.1. Akik újjászülettek, mindvégig állhatatosak lesznek, mert Isten választása biztosan célba visz.

„Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket elhatározása szerint elhívott. Mert akiket eleve kiválasztott, azokról eleve el is rendelte, hogy hasonlókká legyenek Fia képéhez, hogy ő legyen az elsőszülött sok testvér között. Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette. Mit mondjunk tehát erre? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki vádolná Isten választottait? Isten, aki megigazít. Ki ítélne kárhozatra? A meghalt, sőt feltámadt Jézus Krisztus, aki az Isten jobbán van, és esedezik is értünk? Ki választana el minket a Krisztus szeretetétől? Nyomorúság, vagy szorongattatás, vagy üldözés, vagy éhezés, vagy mezítelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver? Hiszen meg van írva: 'Teérted gyilkolnak minket nap mint nap, annyira becsülnek, mint vágójuhokat.' De mindezekkel szemben diadalmaskodunk az által, aki szeret minket.” (Róma 8,28-37)

7.3.2. Akik újjászülettek, mindvégig állhatatosak lesznek, mert Krisztus halála garantálja üdvösségüket.

„Annak pedig, aki elküldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit se veszítsek el, hanem feltámasszam az utolsó napon. Mert az én Atyámnak az az akarata, hogy annak, aki látja a Fiút, és hisz benne, örök élete legyen; én pedig feltámasztom őt az utolsó napon.” (János 6,39-40)

„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van...” (János 3,36)

„Bizony, bizony, mondom néktek: aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van; sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.” (János 5,24)

„Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből. Az én Atyám, aki nekem adta őket, mindennél nagyobb, és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből.” (János 10,27-29)

„Ha tehát már most megigazított minket az ő vére által, még inkább meg fog menteni minket a haragtól.” (Róma 5,9)

„Nincs tehát most már semmiféle kárhóztató ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak... Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent?” (Róma 8,1.32)

7.3.2. Akik újjászülettek, mindvégig állhatatosak lesznek, mert Isten megőrzi őket Krisztusban, támogatja hitüket.

„...aki meg is erősít titeket mindvégig, hogy feddhetetlenek legyetek a mi Urunk Jézus Krisztus napján. Hű az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.” (1 Korinthus 1,8-9)

„Éppen ezért meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi a Krisztus Jézus napjára.” (Filippi 1,6)

„Őbenne pedig titeket is - miután hallottátok az igazság igéjét, üdvösségetek evangéliumát, és hívőkkel lettetek - eljegyzett pecsétjével, a megígért Szentlélekkel, örökségünk zálogával, hogy megváltsa tulajdon népét az ő dicsőségének magasztalására.” (Efézus 1,13-14) /” Örök szövetséget kötök velük, nem fordulok el tőlük, jót teszek velük, és olyanná teszem szívüket, hogy féljenek engem, és ne hajoljanak el tőlem.” (Jeremiás 32,40)/

„Maga pedig a békesség Istene szenteljen meg titeket teljesen, és őrizze meg a ti lelketeket, elméteket és testeteket teljes épségben, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljövételére. Hű az, aki elhív erre titeket; és ő meg is cselekszi azt.” (1 Thesszalónika 5,23-24)

„Titeket pedig Isten hatalmas őriz hit által az üdvösségre, amely készen van, hogy nyilvánvalóvá legyen az utolsó időben.” (1 Péter 1,5)

„Tisztítsátok meg lelketeket az igazság iránti engedelmességgel képmutatás nélküli testvérszeretetre, egymást kitaróan, tiszta szívből szeressétek, mint akik nem romlandó, hanem romolhatatlan magból születtetek újjá, Isten élő és maradandó igéje által.” (1 Péter 1,22-23)

„A minden kegyelem Istene pedig, aki elhívott titeket Krisztusban az ő örök dicsőségére, miután rövid ideig szenvedtetek, maga fog titeket felkészíteni, megszüldíteni, megerősíteni és megalapozni.” (1 Péter 5,10)

„Annak pedig, aki megőrizhet titeket a botlástól, és dicsősége elé állíthat feddhetetlenségben, ujjongó örömmel: az egyedül üdvözítő Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által: dicsőség, fenség, erő és hatalom öröktől fogva, most és mindörökké. Ámen.” (Júdás 24-25)

„Azután láttam álmomban, hogy Értelmező Keresztyént kézen fogva egy falhoz vezette, melynek tövében tűz égett, s valaki bő vízzel oltogatta azt, de a tűz csak annál nagyobb lánggal s annál izóbban lobogott.

‘Hát ez mit jelent?’ – kérdezte Keresztyén.

Értelmező így felelt: ‘Ez a tűz az Isten kegyelmét jelenti, amely a szívben munkál. Aki vizet önt rá, hogy eloltsa és elnyomja, az az ördög. De annak is tudd meg az okát, hogy miért lobog mégis mind magasabban s nagyobb lánggal a tűz.’ Ezzel a fal mögé vezette, ahol egy ember állt, olajos korsóval kezében, s abból folytonosan (habár titokban) öntött a tűzre.

‘És ennek mi a jelentősége?’ – kérdezte Keresztyén.

Értelmező felelt: ‘Ez Krisztus, aki a kegyelem olajával szüntelenül táplálja a szívben megindult új életet, s ezáltal az Ő népéhez tartozók, az ördög minden mesterkedése ellenére is, tapasztalhatják az ő jóságát (2Kor 12,9). Abból pedig, hogy a fal mögött látod azt az embert, amint a tüzet táplálja, azt a tanulságot merítheted, hogy a kísértésben lévőknek nehéz megtudnia, hogy a kegyelem munkája miként marad állandó szívében.’ (John Bunyan: A zarándok útja, 31. o.)

7.4. MI VAN AZOKKAL, AKIK HITTEK, DE ELBUKTAK?

7.4.1. Ha végleg elbuktak és elszakadtak a hittől, abból arra következtethetünk, hogy soha nem születtek újjá.

7.4.1.1. Olyan emberek is valódi hívóknak látszhatnak, akik a hívók közösségében vannak ugyan, de nem születtek újjá.

Júdásról annyira nem gondolták, hogy áruló lehetne, hogy mikor Jézus megmondta, hogy egyikük el fogja árulni őt, senki nem gondolt Júdásra (Máté 26,22). Jézus azonban ismerte Júdás szívét: „Jézus kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és ki az, aki el fogja árulni őt... 'Nem én választottalak-e ki titeket, a tizenkettőt? Egy közületek mégis ördög.'” (János 6,64.70)

„Még a velem lévő Tituszt, aki görög volt, őt sem kényszerítette senki arra, hogy körülmetélkedjék, a befurakodott áltelevérek kedvéért sem, akik csak azért férköztek be közénk, hogy kikémléjék szabadságunkat, amelyet Krisztus Jézusban kaptunk, és így szolgálva tegyenek minket.” (Galata 2,3-4)

„Gyakran voltam úton, veszedelemben folyókon, veszedelemben rablók között, ...veszedelemben áltelevérek között...” (2 Korinthus 11,26)

„Közülünk indultak el, de nem voltak közülünk valók; mert ha közülünk valók lettek volna, megmaradtak volna közöttünk. De nyilvánvalóvá kellett lennie, hogy nem mind közülünk valók.” (1 János 2,19)

7.4.1.2. A hit külső látszata mögött nem biztos, hogy ott van az új természet.

„Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: URam, URam, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát. Sokan mondják majd nekem ama napon: Uram, Uram, nem a te nevedben prófétáltunk-e, nem a te nevedben úztünk-e ki ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e sok csodát? És akkor kijelentem nekik: Sohasem ismertelek titeket, távozzatok tőlem, ti gonosztevők!” (Máté 7,21-23)

„Halljátok! Íme, kiment a magvető vetni, és történt vetés közben, hogy egyik mag az útfélre esett, de jöttek a madarak, és felkapkodták. Másik mag a sziklás helyre esett, ahol kevés volt a föld, és azonnal kihajtott, mert nem volt mélyen a földben; amikor pedig felkelt a nap, megperzselődött, és mivel nem volt gyökere, kiszáradt. Egy másik a tövisek közé esett, de a tövisek megnőttek, megfojtották, és így nem hozott termést. A többi pedig a jó földbe esett, és termést hozott, miután kikelt és szárba szökken, és meghozta egyik a harmincszorosát, másik a hatvanszorosát, sőt némelyik a százszorosát is... Akiknél a mag a sziklás talajra hullott: amikor meghallják az igét, azonnal örömmel fogadják, de nem gyökerezik meg bennük, ezért csak ideig való, és ha nyomorúságot vagy üldözést kell szenvedniük az ige miatt, azonnal eltántorodnak.” (Márk 4,3-8.16-17)

„Mert ha az Úrnak és az Üdvözítő Jézus Krisztusnak megismerése által megszabadultak a világ förtelmeitől, de ismét belekeveredve azokba elbuknak; ez az utóbbi állapotuk rosszabb lesz az elsőnél. Mert jobb lett volna nekik, ha meg sem ismerik az igazság útját, minthogy azt megismerve elforduljanak a nekik adott szent parancsolattól. De betelt rajtuk az igaz példabeszéd: 'A kutya viszsztatér a maga okádására', és: 'A megfürdött disznó sárban hempereg!'" (2 Péter 2,20-22)

7.4.2. Ha újjászülettek, de megbotlottak, idővel vissza fognak térni Krisztushoz.

7.4.2.1. Az újjászületett hívőkkel is előfordulhat, hogy súlyos bűnökbe esnek, és egy ideig benne is maradnak azokban, vagy kétségeik hatására hitükben meggyengülnek és ellankadnak. Isten kegyelme azonban megtérésre vezeti őket ebből az állapotukból.

SÁMSON	<p>bukás: <i>„Egyszer Sámson elment Gázába, meglátott ott egy parázna nőt, és bement hozzá.” (Bírák 16,1)</i> <i>„...mikor minden nap zaklatta és gyötörte szavaival, halálosan meguntta a dolgot. Feltárta előtte egészen a szívét...” (Bírák 16,16-17)</i></p>
	<p>megtérés: <i>„De Sámson fején nőni kezdett a haj azután, hogy levágták... Ekkor Sámson az ÚRhoz kiáltott, és ezt mondta: Ó, Uram, URam! Emlékezz meg rólam, és erősíts meg engem még most az egyszer, én Istenem, hogy bosszút állhassak a filiszteusokon a két szememért!” (Bírák 16,22.28)</i></p>
DÁVID	<p>bukás: <i>„Egyszer estefelé, amikor Dávid fölkel a fekhelyéről, és a királyi palota tetején sétált, meglátott a tetőről egy asszonyt, aki éppen fürdött... Akkor követeket küldött Dávid, és magához vitette őt. Az asszony bement hozzá, ő pedig vele hált... Reggel azután levelet írt Dávid Jóábnak, melyet Úriással küldött el. Ezt írta a levélben: Állítsátok Úriást az arconalba, ahol legerősebb a harc, azután húzódjatok vissza, hogy levágják, és meghaljon!” (2 Sámuel 11,2.4.14-15)</i></p>
	<p>megtérés: <i>„Egyedül ellened vétkeztem, azt tettem, amit rossznak látsz. Ezért igazad van, ha szólsz, és jogos az ítéleted.” (Zsoltár 51,6)</i></p>
JEREMIÁS	<p>hite meggyengülése: <i>„Magamra maradtam, mert kezded rám nehezdedt, bánattal töltöttél el. Miért tart fájdalmam szüntelen, miért nincs gyógyulás súlyos sebemre? Olyan vagy hozzám, mint a csalóka patak, amelyben nincs állandóan víz.” (Jeremiás 15,17-18)</i></p>
	<p>megtérés: <i>„Ha megtérsz, megengedem, hogy újból szolgálatomba állj. Ha értékes dolgokat beszélsz értéktelenek helyett, akkor szószólóm lehetsz. Nekik kell hozzád térniük, nem neked hozzájuk.” (Jeremiás 15,19)</i></p>
PÉTER	<p>bukás: <i>„Ő azonban letagadta, ezt mondván: 'Asszony, nem ismerem őt!'" (Lukács 22,57)</i></p>
	<p>megtérés: <i>„Simon, Simon, íme, a Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát, de én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait.” (Lukács 22,31-32)</i> <i>„Aztán kiment onnan, és keserves sirásra fakadt.” (Máté 26,75)</i></p>

7.4.2.2. A jó pásztor megkeresi minden eltévedt juhát.

„Bolyongok, mint az eltévedt juh. Keresd meg szolgálodat, hiszen nem feledkeztem meg parancsolataidról.” (Zsoltár 119,176)

„Mit gondoltok? Ha egy embernek száz juha van, és eltéved közülük egy, nem hagyja-e ott a kilencvenkilencet a hegyekben, és nem megy-e el megkeresni az eltévedtet? Ha azután megtalálja, bizony mondom néktek, jobban örül neki, mint annak a kilencvenkilencnek, amelyik nem tévedt el. Ugyanígy a ti mennyei Atyátok sem akarja, hogy elveszen egy is e kicsinyek közül.” (Máté 18,12-14)

7.5. A ZSIDÓK 6,4-6 ÉS A 10,26-31 TANÍTÁSA

7.5.1. A két leggyakrabban emlegetett igé a szentek állhatatosságával szemben:

„Lehetetlen ugyanis, hogy akik egyszer megvilágosítottak, s megízlelték a mennyei ajándékot, és részeseivé lettek a Szentléleknek, akik megízlelték az Isten felséges beszédét és a jövő világ erőt, de elestek: azok ismét megújuljanak és megtérjenek; hiszen újra megfeszítik önmaguknak az Isten Fiát, és meggyalázzák őt.” (Zsidók 6,4-6)

„Mert ha szándékosan vétkezünk az igazság teljes megismerése után, nincs többé bűneinkért való áldozat, hanem az ítéletnek valami félelmes várása, amikor tűz lángja fogja megemészteni az ellenszegülőket. Ha valaki elveti Mózes törvényét, az két vagy három tanú vallomása alapján irgalom nélkül meghal. Mit gondoltok: mennyivel súlyosabb büntetésre lesz méltó az, aki Isten Fiát lábbal tapodja, a szövetség vérével, amellyel megszenteltetett, közönségesnek tartja, és a kegyelem Lelkét megcsúfolja? Mert ismerjük azt, aki így szólt: 'Enyém a bosszúállás, én megfizetek.' És ismét: 'Az Úr megítéli az ő népét.' Félelmetes dolog az élő Isten kezébe esni.” (Zsidók 10,26-31)

7.5.2. A Zsidókhoz írt levél általános tanítása megegyezik azzal, amit eddig a szentek állhatatosságáról láttunk, ezért a 6,4-6 és 10,26-31-et ennek a fényében kell néznünk.

7.5.2.1. A végső üdvözüléshez ki kell tartani a hitben.

„Vigyázzatok, testvéreim, senkinek ne legyen közületek hitetlen és gonosz szíve, hogy elszakadjon az élő Istentől. Sőt buzdítsátok egymást minden egyes napon, amíg tart a ma, hogy meg ne keményedjék közületek valaki a bűn csábításától.” (3,12-13)

„'Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.' De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk.” (11,38-39)

7.5.2.2. Akik újjászülettek, mindvégig kitaranak a hitben, mert Krisztus megtartja őket.

„Mert részeseivé lettünk a Krisztusnak, ha azt a bizalmat, amely kezdetben élt bennünk, mindvégig szilárdan megtartjuk.” (3,14)

„Ezért ő jobb szövetségnek lett a kezesévé. És azok többen lettek papokká, mivel a halál nem engedte őket szolgálatban maradni; ő viszont, mivel megmarad örökké, átruházhatatlanul viseli a papságot. Ezért üdvözíteni tudja örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez, hiszen ő mindenkor él, hogy esedezzek értük.” (7,22-25)

„Mert egyetlen áldozattal örökre tökéletessé tette a megszentelteket... Ahol pedig a bűnbocsánatról van szó, ott nincs többé bűnért bemutatott áldozat. Mivel pedig, atyámfiai, teljes bizalmunk van a szentélybe való bemenetelhez Jézus Krisztus vére által, azon az új és élő úton, amelyet ő nyitott meg előttünk a kárpit, vagyis az ő teste által; és mivel nagy papunk van az Isten háza felett: járuljunk azért oda igaz szívvel és teljes hittel, mint akiknek a szíve megtisztult a gonosz lelkiismerettől, a testét pedig megmosták tiszta vízzel. A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk; mert hű az, aki ígéretet tett.” (10,14.18-23)

7.5.3. A Zsidók 6,4-6 egyik lehetséges magyarázata az, hogy a szerző olyan feltételes állítást fogalmaz meg, amely valójában nem fog megtörténni, de a fenyegetés maga szerepet játszhat abban, hogy Isten kegyelme megőrizze a hívőket.

7.5.3.1. Ebben az esetben a leírás valódi hívőkre vonatkozik.

„...egyszer megvilágosítottak, s megízlelték a mennyei ajándékot, és részeseivé lettek a Szentléleknek, akik megízlelték az Isten felséges beszédét és a jövővilág erőit...”

7.5.3.2. Ezt a magyarázatot támaszthatják alá a 9-12. versek:

„Felőletek azonban szerettem, jobbat gondolunk, ami üdvösséggel jár, még ha így beszélünk is. Mert nem igazságtalan az Isten, hogy elfeledkezne a ti cselekedeteitekről és arról a szeretetről, amelyet az ő nevében tanúsítottatok, amikor a szenteknek szolgáltatok és most is szolgáltok. De kívánjuk, hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanúsítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik, hogy ne legyetek restek, hanem kövessétek azokat, akik hit és türelem által öröklik az ígéreteket.”

7.5.4. Valószínűbb magyarázat a Zsidók 6,4-6-ra az, hogy olyan emberekről van szó, akik kapcsolatba kerültek a keresztény hittel, egy ideig a hit külső jeleit mutatták, de valójában soha nem születtek újjá. Az egyes szavak és a kontextus közelebbi vizsgálata inkább ezt az értelmezést támasztja alá.

7.5.4.1. „megvilágosítottak”:

A szó pusztán annyit jelent, hogy valamilyen megértésre jutottak. A szerző arra utalhat, hogy ezek az emberek az evangélium és az Isten dolgainak egyfajta megértésére jutottak (vö.: Efézus 3,9; 2 Timóteus 1,10).

Természetesen ez a világosság is Istentől származik. A János 1,9-11 arra tanít, hogy olyanok is elutasíthatják Jézus Krisztust, akiket ő maga juttatott valamiféle világossághoz: *„Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba. A világban volt, és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt: saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt.”*

7.5.4.2. „megízlelték a mennyei ajándékot... az Isten felséges beszédét és a jövővilág erőit”:

A „megízlelték” szó arra utal, hogy valamilyen ismeretet szereztek ezekről a dolgokról, de nem biztos, hogy teljesen befogadták azokat és a sajátjuk lett.

A „mennyei ajándék” és „a jövővilág erői” valószínűleg a Szentlélek erejére utalnak. Jézus tanított arról, hogy Isten országa vonzásába kerülnek olyanok is, akikről a végén kiderül, hogy nem voltak valódi hívők: *„Hasonló a mennyek országa a tengerbe kivetett kerítőhálóhoz is, amely mindenféle halfajtát összegyűjt. Amikor megtelik, kivonják a partra, és leülve a jókat edényekbe gyűjtik, a hitványakat pedig kidobják. Így lesz a világ végén is: eljönnek az angyalok, és kiválogatják a gonoszokat az igazak közül, és a tüzes kemencébe dobják őket, ott lesz majd sírás és fogcsikorgatás.”* (Máté 13,47-50)

„Az Isten felséges beszéde” a bibliai tanításra vonatkozhat. Nem szükséges, hogy ez üdvözítő ismeret legyen, utalhat egyszerűen arra, hogy ezek az emberek megismerték a Szentírás tanítását.

7.5.4.3. „részeséivé lettek a Szentléleknek”:

A szó azt jelenti: kapcsolatba kerültek vele, hatása alá kerültek. Nem szükséges azt feltételezni, hogy ez a kapcsolat újjászületést, belső megújulást hozott magával. Sőt, a 7-8. vers alapján ezt kizárhatjuk.

Olyasféle hatásról van szó, mint amiről Jézus tanított: *„Sokan mondják majd nekem ama napon: Uram, Uram, nem a te nevedben profétáltunk-e, nem a te nevedben űztünk-e ki ördögöket, és nem a te nevedben tettünk-e sok csodát? És akkor kijelentem nekik: Sohasem ismertelek titeket, távozatok tőlem, ti gonosztevők!”* (Máté 7,22-23)

A Léleknek olyanok is részesévé válhatnak, akikben nem végez újjászülő munkát: *„Akkor Saul követeket küldött ki, hogy fogják el Dávidot. De amikor meglátták a proféták csoportját, akik révületben voltak, Sámuel pedig ott állt mellettük, akkor Isten lelke szállt Saul követeire, és ők is révületbe estek. Jelentették ezt Saulnak, és ő más követeket küldött ki, de azok is révületbe estek. Harmadszor is küldött Saul követeket, de azok is révületbe estek. Ekkor maga is elment Rámába, és amikor a Szekúban levő nagy kúthoz érkezett, így kérdezősködött: Hol van Sámuel és Dávid? Ezt felelték: Nájótban, Ráma mellett. Elment tehát a Ráma mellett levő Nájótba. De Isten lelke szállt őrá is, és amíg ment, folyton révületben volt, amíg meg nem érkezett a Ráma mellett levő Nájótba. Akkor ő is ledobta a ruháját, és révületben volt ő is Sámuel előtt, és ott feküdt meztelenül egész nap és egész éjjel. Ezért mondják: Hát már Saul is a proféták között van?”* (1 Sámuel 19,20-24)

7.5.4.4. Bár sok dolgot megértettek és megtapasztaltak, ezek az emberek soha nem teremtek igazi gyümölcsöt Istennek:

„Mert az a föld, amely beissza a gyakran ráhulló esőt, és hasznos növényt terem azoknak, akik számára művelik, áldást nyer az Istentől; amelyik pedig tüskebokrot és bogáncskórót terem, az megvetett, közel van az átokhoz; és a vége: megégetés.” (6,7-8)

A föld jónak tűnik, amíg a növény el nem kezd szárba szökkenni. Akkor azonban meglátjuk, hogy nem terem jó gyümölcsöt. Nem olyan földről van tehát szó, amelyik korábban jó gyümölcsöt termelt, hanem amelyik jónak látszott, de csak idő kérdése volt, hogy meglátsszon gyümölcstelenségét.

7.5.4.5. A 6,9 („Felőletek azonban szeretteim, jobbat gondolunk, ami üdvösséggel jár, még ha így beszélünk is.”) szintén azt valószínűsíti, hogy a Lélek munkája, melyet ezek az emberek megtapasztaltak, nem volt üdvözítő munka.

A „jobbat gondolunk” helyett helyesebb fordítás az, hogy „jobb dolgokat gondolunk”. A többes szám miatt a szerző valószínűleg a 4-6 versekben felsorolt dolgokkal állítja szembe ezeket a „jobb dolgokat”. Arról van meggyőződve, hogy olvasói többsége nem csak azokat a dolgokat tapasztalta meg, amelyeket az előző versekben felsorolt, hanem azoknál jobbakat is!

Ezek a „jobb dolgok” „üdvösséggel járnak”. Vagyis míg a korábban felsorolt dolgok nem jelentenek üdvösséget (nem üdvözítő munkái Istennek), addig ők viszont Isten üdvösséggel járó munkáit is megtapasztalták.

A „jobb dolgok” nem arra vonatkoznak, hogy nem kárhoznak el, hanem arra, hogy nem csak a 4-6-ban felsorolt áldásokat tapasztalták meg. A Zsidókhoz írt levélben a „jobb” általában a „jó” ellentéte (jobb szövetség, jobb áldozat stb.), nem a rosszé (kárhozat). Itt is valószínűleg azoknál a jó dolgoknál jobb dolgok ezek, melyekről a 4-6. versekben írt, nem a kárhozatnál jobb dolgok, melyekről a 7-8. versekben írt.

7.5.5. Milyen esetekről lehet tehát szó a Zsidók 6,4-6-ban?

„Ezek kétség kívül olyan emberek, akik szoros kapcsolatba kerültek a gyülekezet közösségével. Volt valamilyen bűnbánatuk (megtérésük). Tisztán megértették az evangéliumot (megvilágosítottak). Megtanulták értékelni a keresztény élet szépségét, és azt a változást, ami azoknak az életében történik, akik keresztények lesznek. Valószínűleg voltak imameghallgatásai, és megtapasztalták a Szentlélek erejének munkálkodását, talán gyakoroltak lelki ajándékokat is abban a formában, ahogy a Máté 7,22-ben lévő nemhívók (kapcsolatba kerültek a Szentlélekkel és megízlelték a mennyei ajándékot és az eljövendő világ erejét). Hallották a tisztán hirdetett igét és értékelték annak tanításait (megízlelték az Isten fenséges beszédét).

De mindezek ellenére, ha 'elbuknak' és 'újra megfeszítik önmaguknak az Isten Fiát, és meggyalázzák őt' (Zsid 6,6), akkor szándékosan elutasítják mindezeket az áldásokat és tudatosan ellenük fordulnak. Talán mindannyian ismertünk saját gyülekezetünkben olyan embereket, akik (néha a maguk hitvallása által is) sokáig a gyülekezet közösségéhez tartoztak, de nem voltak újjászületett keresztények. Évekig gondolkoztak az evangéliumon, és saját életükben folyamatosan ellenáltak a Szentlélek vonzásának, talán azért, hogy nem voltak készek átadni Jézusnak az uralmat életük felett, hanem inkább megtartották azt maguknak.

Nos, a szerző azt mondja, hogy ha ezek az emberek szándékosan elfordulnak ezektől az időleges áldásoktól, lehetetlen lesz helyreállítani őket bármiféle megtérésre vagy bűnbánatra. A szívük megkeményedik és lelkiismeretük érzéketlenné válik. Mit lehetne még tenni, hogy üdvösségre vezessük őket? Ha azt mondjuk nekik, hogy a Szentírás igaz, ők azt fogják mondani, hogy tudják, de ők úgy döntöttek, hogy elutasítják. Ha azt mondjuk nekik, hogy Isten meghallgatja az imákat és megváltoztat életeket, ők azt fogják válaszolni, hogy jól tudják ezt, de nem kérnek belőle. Ha azt mondjuk nekik, hogy a Szentlélek nagy erővel tud emberek életében munkálkodni és az örök élet ajándéka leírhatatlanul jobb mindennél, azt fogják mondani, hogy értik, de nem érdekli őket. Az Isten dolgaival való újbóli és újbóli ismeretségük és a Szentlélek sokféle hatásának megtapasztalása pusztán arra volt jó, hogy megkeményítse őket a megtéréssel szemben.

A Zsidókhoz írt levél szerzője tudja, hogy a közösségben, akiknek ír, vannak néhányan, akiket éppen az a veszély fenyeget, hogy ilyen módon elbukjanak (lásd Zsid 2,3; 3,8.12.14-15; 4,1.7.11; 10,26.29.35-36.38-39; 12,3.15-17). Arra akarja figyelmeztetni őket, hogy – bár részt vettek a gyülekezet életében és megtapasztalták az életükben Isten számos áldását – ha mindezek után elszakadnak a hittől, nincs üdvösségük. Ebből nem következik, hogy azt hinné, hogy igazi keresztények elbukhatnak – a Zsidók 3,14 éppen az ellenkezőjét sugallja. De azt akarja, hogy üdvbizonyosságukat a hitben való megmaradásukból szerezzék, és ezáltal arra utal, hogy ha elesnek, az azt mutatja, hogy soha nem is tartoztak Krisztushoz (lásd Zsid 3,6 'Az ő háza mi vagyunk, ha a bizalmat és a reménység dicsekedését mindvégig szilárdan megtartjuk.').” (W. Grudem: Systematic Theology, 799-800. o.)

7.5.6. A Zsidók 10,27-31-ben is olyan emberekről van szó, akik külsőleg Isten népéhez tartoztak, de hitüket megtagadják, és ezáltal az derül ki róluk, hogy soha nem lettek igazán részesei Krisztusnak (3,14).

7.5.6.1. Ezek az emberek tudatosan elfordulnak a hitüktől és megtagadják azt.

„Mert ha szándékosan vétkezünk az igazság teljes megismerése után... Isten Fiát lábbal tapodja, a szövetség véréért, amellyel megszenteltetett, közönségesnek tartja, és a kegyelem Lelkét megcsúfolja...” (27,29)

A *vétkezés* ebben az esetben egyértelműen a tudatos hittagadás vétke (vö. 2 Péter 2,4). Nem cselekedeti bűnről vagy bukásról van szó, hanem elsősorban értelmi és hitvallásbeli bűnről: Krisztus megtagadásáról.

A *szándékosság* is fontos ebben a folyamatban: nem csak a pillanatnyi félelem hatására bekövetkezett tagadás ez, hanem a hittől való tudatos, szándékos elfordulás.

7.5.6.2. Mít jelent az, hogy „amellyel megszenteltetett”?

Az egyik értelmezés szerint a „megszenteltetés” *Krisztusra* vonatkozik. Krisztus a szövetség vérével szenteltetett fel, hogy főpapunk lehessen. Az Ószövetségben a főpapot áldozati állat vérével szentelték fel a szolgálatra. Krisztus esetében ez saját vére volt, amelyet azonban a hitehagyó ember közönségesnek tekint.

A másik értelmezés szerint a „megszenteltetés” arra az *emberre* vonatkozik, aki megtagadja Krisztust. Ebben az esetben a megszentelés nem jelent belső megújulást, hanem pusztán azt, hogy ahogy a zsidó nép körében is voltak olyan emberek, akiket a főpapi áldozat külsőleg megszentelt, de szívükben nem voltak körülmetélve, úgy az újszövetségi gyülekezetekben is vannak olyan emberek, akik látszólag a „vér alatt” vannak, de hitehagyásuk azt bizonyítja, hogy ezt nem kísérte belső megújulás.

7.5.6.3. Azért nincs számukra többé bűnbocsánat, mert elvetik az egyetlen lehetőséget, melyben bűnbocsánatuk rejlik.

Ha elutasítják azt, aki egyedül képes megmenteni őket Isten haragjától, és közönségesnek tartják a vért, mely egyedül képes engesztelést szerezni, nem marad más hátra, mint az ítélet félelmes várása.

„Az apostol nem azt állítja, hogy 'Ha egy ember hitehagyóvá válik, nincs reménye arra, hogy bocsánatot nyerjen Krisztus egyetlen áldozata által', hanem azt, hogy 'Ha egy ember megmarad hitehagyásában, elvetve magától Krisztus egyetlen áldozatát, akkor nincs, nem is lehet számára más bűnáldozat'. A hitehagyónak el kell kárhoznia, nem azért, mert Krisztus áldozata ne lenne elégséges akár az ő bűnének eltörlésére is, hanem azért, mert megmaradva hitehagyásában semmi köze nem lesz ahhoz az áldozathoz, mely az egyetlen rendelkezésre álló bűnáldozat.” (John Brown: Hebrews, 469. o.)

Konklúzió

1. Az ember felelős lény, de bűnössége miatt az üdvösséget ingyen, ajándékként kapja, és ez nem rajta múlt, hanem Isten örökkévaló, szuverén szeretetén.

„Mert nézzétek csak a ti elhivatásokat, testvéreim; nem sokan vannak köztetek, akik emberi megítélés szerint bölcssek, hatalmasok vagy előkelők. Sőt azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében bolondok, hogy megszegyenítse a bölcsesket, és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében erőtlenek, hogy megszegyenítse az erőseket: és azokat választotta ki az Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek; és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket; hogy egyetlen ember se dicsekedjék az Isten színe előtt. Az ő munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok. Őt tette nekünk Isten bölcsességgé, igazsággá, megszentelődéssé és megváltássá, hogy amint meg van írva: 'Aki dicsekszik, az Úrral dicsekedjék.'” (1 Korinthus 1,26-31)

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék. Mert az ő alkotása vagyunk, akiket Krisztus Jézusban jó cselekedetekre teremtett, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azok szerint éljünk.” (Efézus 2,8-10)

2. Ez nem veszi el az ember felelősségét sem a megtérésben, sem a megszentelődésben, hanem éppen cselekvésre indít.

„Egyszer valaki ezt kérdezte tőle: 'Uram, kevesen vannak-e, akik üdvözülnek?' Erre ő így felelt nekik: 'Igyekeztek bemenni a szoros kapun, mert mondom nektek, hogy sokan akarnak majd bemenni, de nem tudnak.'” (Lukács 13,23-24)

„Ezért tehát, szeretteim, ahogyan mindenkor engedelmeskedtetek, nem csupán jelenlétemben, hanem sokkal inkább most, távollétemben is, félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.” (Filippi 2,12-13)

3. Annak ismerete, hogy az üdvösség Istentől van, hálára és bizalomra indít, békeséget és reménységet ad.

„Én tehát, miután hallottam az Úr Jézusba vetett hitetekről és a bennetek minden szent iránt megnyilvánuló szeretetről, szüntelenül hálát adok értetek, amikor megemlékezem rólatok imádságaimban; és kérem, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus Istene, a dicsőség Atyja adja meg nektek a bölcsesség és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek őt; és világosítsa meg lelki szemeteket, hogy meglássátok: milyen reménységre hívott el minket, milyen gazdag az ő örökségének dicsősége a szentek között, és milyen mérhetetlenül nagy az ő hatalma rajtunk, hívőkön.” (Efézus 1,15-19)